

Onpartijdigheid van de VRT- Nieuwsberichtgeving 2022

Rapport in opdracht van VRM

Peter Van Aelst, Stefaan Walgrave,
Cato Depauw, Hanne Tillemans, Joren Van Nieuwenborgh

Onderzoeksgroep Media, Middenveld en Politiek, Universiteit Antwerpen

Mei 2023

Inhoudstafel

Inleiding.....	3
1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes	4
1.1. Inleiding.....	4
1.2. Thema's in het nieuws.....	5
1.3. Wie komt er aan bod?	8
1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	8
1.3.2. Aandacht voor politieke partijen.....	10
1.3.3. Spreektijd individuele politici	13
2. Berichtgeving VRT-duiding 2022	17
2.1. Thema's in duidingsprogramma's	17
2.2. Wie komt er aan bod?	19
2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	19
2.2.2. Aandacht voor politieke partijen.....	19
2.2.3. Spreektijd individuele politici	22
3. Twee cases naderbij bekeken.....	26
3.1. Inleiding en methode	26
3.2. Casus: stikstofakkoord.....	31
3.2.1. Wie komt aan het woord?.....	31
3.2.2. Welke standpunten komen aan bod?	33
3.2.3. Wie krijgt steun of kritiek?	35
3.3. Casus Btw-verlaging op energie	38
3.3.1. Wie komt er aan het woord?	38
3.4. Welke standpunten komen aan bod?	41
3.3.3. Wie krijgt steun of kritiek?	42
3.5. De casussen vergeleken: kritiek vs. steun aan de regering.....	44
4. Conclusie	47
Bijlage 1: Codeboek, codering casussen.....	49
Bijlage 2: Codeboek ENA (nieuws en duiding)	55

Inleiding

In opdracht van de Vlaamse Regulator voor de Media werd een monitoring uitgevoerd van de VRT-Nieuwsberichtgeving in 2022 bestaande uit drie onderdelen:

- (1) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in het hoofdjournaal van VRT waarbij het 19u journaal van VTM als vergelijkingspunt werd genomen;
- (2) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in de duidingsprogramma's van VRT;
- (3) Het gedetailleerd coderen van twee cases (onderwerpen/events) waarbij al het nieuws op een brede waaier aan platformen en media (niet alleen VRT) is geanalyseerd.

De monitoring steunt in de eerste plaats op het ENA of Elektronisch Nieuwsarchief. Het ENA is een database die sinds 2003 enerzijds de nieuwsuitzendingen van VRT (19u Journaal) en VTM (19u Nieuws) archiveert en doorzoekbaar maakt, en anderzijds ook systematisch metadata van beide nieuwsuitzendingen verzamelt. Het ENA maakt geen gebruik van steekproeven, maar omvat de data van alle nieuwsuitzendingen. Het ENA is daardoor uniek op internationaal vlak, en is uitgegroeid tot een indrukwekkende dataset van ondertussen 293.647 nieuwsitems, die veelvuldig gebruikt wordt voor wetenschappelijk onderzoek.

Sinds 2021 inventariseert en analyseert het ENA ook alle televisie-uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT, meer bepaald De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa Politica.

Tot slot werd speciaal voor dit rapport een extra dataverzameling en -analyse uitgevoerd. We selecteerden twee nieuwsverhalen die in 2022 prominent in het nieuws waren. Voor de analyse van deze twee casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het Vlaams media-aanbod. Het gaat daarbij om volgende bronnen voor VRT: VRT NWS (website), Radio1 nieuws (8u en 17u), De Ochtend, De Wereld Vandaag, Het Journaal (19u), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Villa Politica en Terzake. We vergelijken deze berichtgeving met deze van de volgende private spelers: VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, en de alternatieve online media Doorbraak en DeWereldMorgen. De analyse steunt in de eerste plaats op de aanwezigheid (en spreektijd) van actoren. Dit laat op de meest eenvoudige en minst betwistbare manier toe om te kijken of de berichtgeving evenwichtig en divers was. Bij de casussen gaan we niet enkel na welke actoren (politici, experts, opiniemakers, ...) aan bod komen, maar ook welke standpunten en visies zij naar voor brengen, en de mate waarin ze politieke actoren bekritiseerden of steunden. Dit laat ook toe om uitspraken te doen over diversiteit in de standpunten die aan bod kwamen.

Het jaar 2022 werd gekenmerkt door enkele opvallende gebeurtenissen die hun weerslag vonden in het nieuws. In het begin van 2022 was corona nog niet helemaal weg. En dan, vanaf februari 2022, was er de oorlog in Oekraïne, met vluchtelingen en de energiecrisis tot gevolg. Dat nieuwsverhaal heeft, zoals we zullen aantonen, de berichtgeving van 2022 zeer sterk gedomineerd. Oekraïne was in 2022 wel een minder dominant nieuwsverhaal dan corona in 2020 en 2021, maar toch, als je het wat op de langere termijn bekijkt, is de dominantie van dat ene thema (en de gevolgen) toch wel groot. In 2022 zijn de nieuwsmedia dus nog niet helemaal teruggekeerd naar de normaliteit, zoals we na corona verwachtten. Dit heeft een effect gehad op de inhoud van de nieuwsmedia die we hier onderzoeken, maar ook op de actoren die in 2022 in het nieuws aan bod kwamen. We zullen waar mogelijk het nieuwsjaar 2022 dan ook vergelijken met de nieuwsberichtgeving uit de vorige legislatuur en het

wetenschappelijk onderzoek dat naar die periode is gevoerd door de VUB en UA¹. 2022 was dus opnieuw een bijzonder jaar zodat ook de resultaten die we in dit rapport bespreken, in dat licht moeten worden bekeken.

1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes

1.1. Inleiding

In dit eerste deel focussen we op de aandacht voor partijen en politici in het VRT-journaal van 19u. We vergelijken deze gegevens in de eerste plaats met het VTM-nieuws. Er zijn in Vlaanderen maar twee televisiezenders die een volwaardig en vergelijkbaar avondjournaal brengen, bovendien uitgezonden op hetzelfde uitzenduur, en daarom is het relevant en nuttig om deze naast elkaar te leggen. Bovendien is ook de commerciële omroep VTM aan een onpartijdigheidsplicht onderworpen. We gebruiken voor dit onderzoek de database van het ENA en focussen op het jaar 2022. De Vivaldi-regering onder leiding van Alexander De Croo was in het midden van zijn (laat begonnen) termijn, ook de Vlaamse regering onder leiding van Jan Jambon had reeds heel wat kilometers op de teller. Dit is een periode die, zoals verder zal duidelijk worden, sterk door de oorlog in Oekraïne werd gedomineerd, en misschien nog meer door de gevolgen ervan. Dit heeft natuurlijk ook weerklank gehad in de thema's en actoren die aan bod zijn gekomen in de journaals gedurende deze periode. Waar mogelijk vergelijken we deze gegevens van 2022 met de vorige legislatuur (2014 - 2019) en met de twee vorige jaren (2020-2021).

Om uitspraken te kunnen doen over onpartijdigheid gaan we eerst en vooral kijken naar de politieke actoren die aan bod komen in het nieuws. Zijn er bepaalde politici die vaker of minder vaak spreektijd kregen op één van beide zenders? Klopt de populaire stelling dat linkse (en centrum-) partijen meer aandacht krijgen dan (extreem) rechtse partijen? Of heeft het nieuws vooral betrekking op het uitoefenen van de macht en focust het daarom vooral op de regering? Verschilt dit naargelang thema, zender, of tijdsperiode? Natuurlijk onderzoeken we daarna ook welke thema's er aan bod kwamen in de journaals van beide zenders. Hebben bepaalde onderwerpen het nieuws gedomineerd tijdens de laatste jaren en misschien ongewoon veel aandacht genoten in het journaal van de openbare omroep?

Het coderen gebeurt aan de hand van een codeboek waarin elke variabele heel precies omschreven is (zie bijlage 1 voor het codeboek van de casussen en bijlage 2 voor het codeboek van nieuws en duiding). Van elk nieuwsitem worden onder meer thema's, landen, journalisten en actoren gecodeerd, naast enkele basisgegevens zoals de duurtijd van het item en de uitzenddatum. Een actor is elke persoon of officiële groep van personen die ofwel door iemand anders expliciet vermeld wordt in het nieuwsitem, ofwel zelf aan het woord komt in het nieuwsitem. Voor elk van die actoren worden dan nog extra gegevens gecodeerd, waarvan het belangrijkste voor dit onderzoek de spreektijd is. We meten bij elke actor die aan het woord komt exact hoeveel seconden hij/zij spreekt binnen dat nieuwsitem. Voor politici coderen we ook nog de partijnaam.

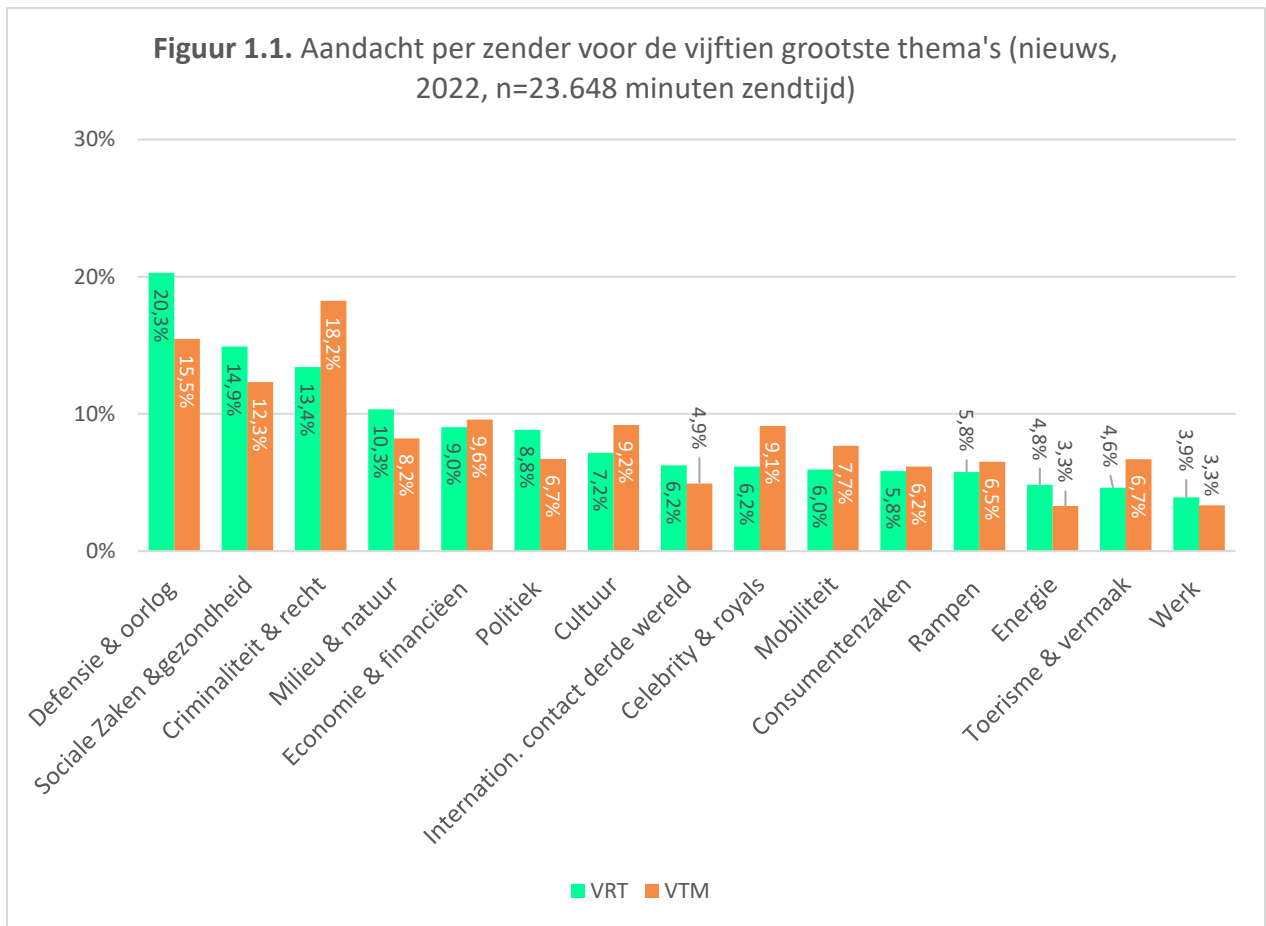
¹ Raats, T., Picone, I., Van Aelst, P., Paulussen, S., (2021) DE ONPARTIJDIGHEID VAN HET VRT-AANBOD. Onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Antwerpen voor de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT).

[file:///C:/Users/vanaelst/Downloads/Onpartijdigheid%20rapport%202021_finaal%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/vanaelst/Downloads/Onpartijdigheid%20rapport%202021_finaal%20(4).pdf)

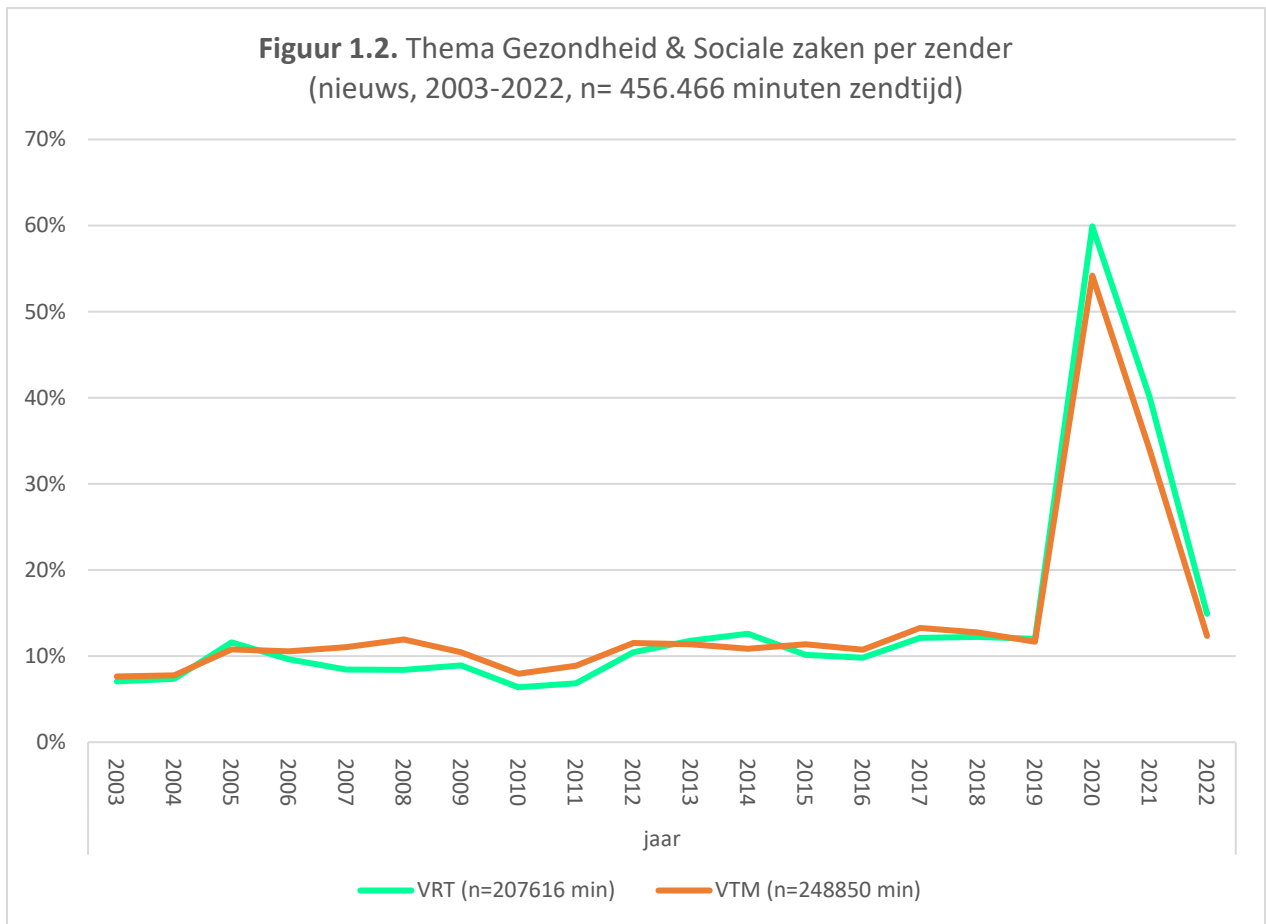
De codeurs worden gerekruteerd aan de Universiteit Antwerpen, voornamelijk onder de studenten van de sociale en politieke wetenschappen. We selecteren voor dit codeerwerk studenten die interesse hebben in de actualiteit en de politiek, en die een uitgebreide opleiding krijgen alvorens ze aan de slag gaan met het eigenlijke codeerwerk. Ook tijdens het codeerwerk worden ze nog regelmatig bijgestuurd en van feedback voorzien. Daarnaast wordt er regelmatig gecontroleerd in welke mate de coderingen betrouwbaar zijn, dit wil zeggen in welke mate ze overeenstemmen met anderen die dezelfde nieuwsitems coderen. De journaals worden volledig gecodeerd, op het sportblok en weerbericht na. De journaals op VTM zijn gemiddeld iets langer dan die van VRT, en VRT heeft een groter sportblok, vandaar soms het verschil in zendtijd.

1.2. Thema's in het nieuws

Welke thema's bepaalden het nieuws in 2022? Onderstaande figuur geeft de verdeling van de vijftien grootste thema's weer in de nieuwsuitzendingen in 2022. De aandacht voor een bepaald thema werd berekend door de zendtijd op te tellen van alle nieuwsitems die bij dat thema werden ingedeeld. Figuur 1.1 geeft dus het aandeel op de totale zendtijd weer dat naar een bepaald thema ging. Defensie (oorlog en vrede) was het grootste thema, alvast op VRT (20%), ook op VTM staat het thema bovenaan, maar minder hoog (16%, tweede belangrijkste thema). Datzelfde thema scoorde in 2021 nog heel wat lager (met 8% en 6% respectievelijk). Op VTM scoort criminaliteit het hoogste (18%), op VRT is dat het derde thema (13%). Verder staat gezondheid (en sociale zaken) op de twee zenders nog steeds bovenaan. We zien dus qua thema's in 2022 het einde van de coronacrisis (gezondheid) en het losbarsten van de Oekraïne-crisis. Opvallend is ook dat energie als thema op zich niet heel hoog scoort, het was slechts het 13de thema in het Eén-journaal. Belangrijk is wel om hier te vermelden dat thema's kunnen overlappen. Dat wil zeggen dat één nieuwsitem meerdere thema's kan bevatten, bijvoorbeeld defensie én energie.

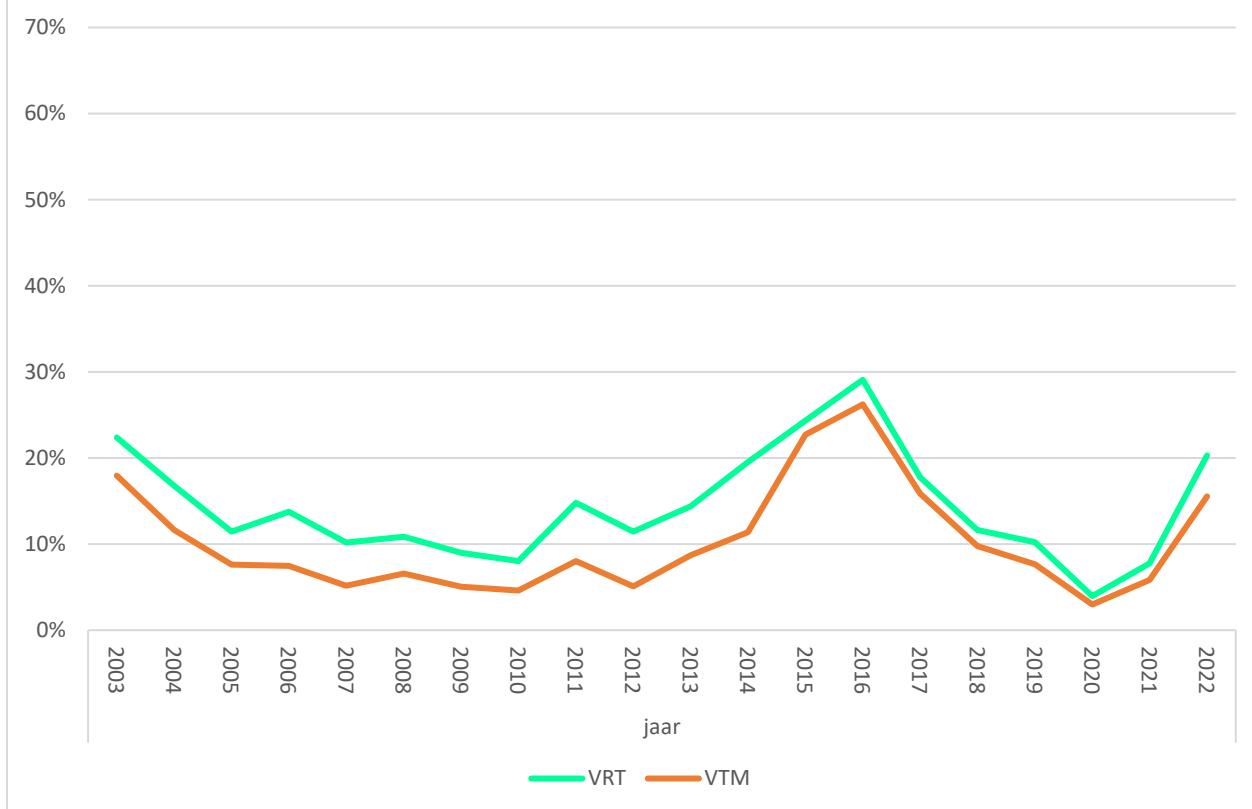

De aandacht voor defensie in 2022 is niet zo uitzonderlijk in vergelijking met de enorme aandacht voor corona in 2020 (en 2021); dat thema (gezondheid) haalde in 2020 op VRT maar liefst 60% en in 2021 40%. Dat blijkt uit Figuur 1.2. hieronder. Daartegen verbleekt de 20% van defensie in 2022 wel wat, maar het blijft een bijzonder groot thema als je het op de lange termijn bekijkt. Noteer dat gezondheid als thema in 2022 eigenlijk op pre-coronaniveau zit en dat het dus met de nasleep van de enorme coronaboom wel meevalt in het nieuws.

Figuur 1.3. toont de stijging van defensie in 2022 binnen een wat langer perspectief. De stijging was uitgesproken maar het is niet de eerste keer dat dat thema zo'n aandacht wegkaapt. Bijvoorbeeld in 2016 was er zelf meer aandacht voor dat thema, toen ging het om de oorlog in Syrië. Het is ook belangrijk om te zeggen dat de aandacht voor defensie (en dus de oorlog in Oekraïne) daalt doorheen 2022; vooral in het eerste semester is de aandacht erg groot (25% op VRT) maar op het einde van het jaar spreken we nog over 11% op VRT—op VTM zien we exact dezelfde evolutie.

Figuur 1.3. Thema Defensie, oorlog & vrede per zender
(nieuws, 2003-2022, n= 456.466 minuten zendtijd)

1.3. Wie komt er aan bod?

1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

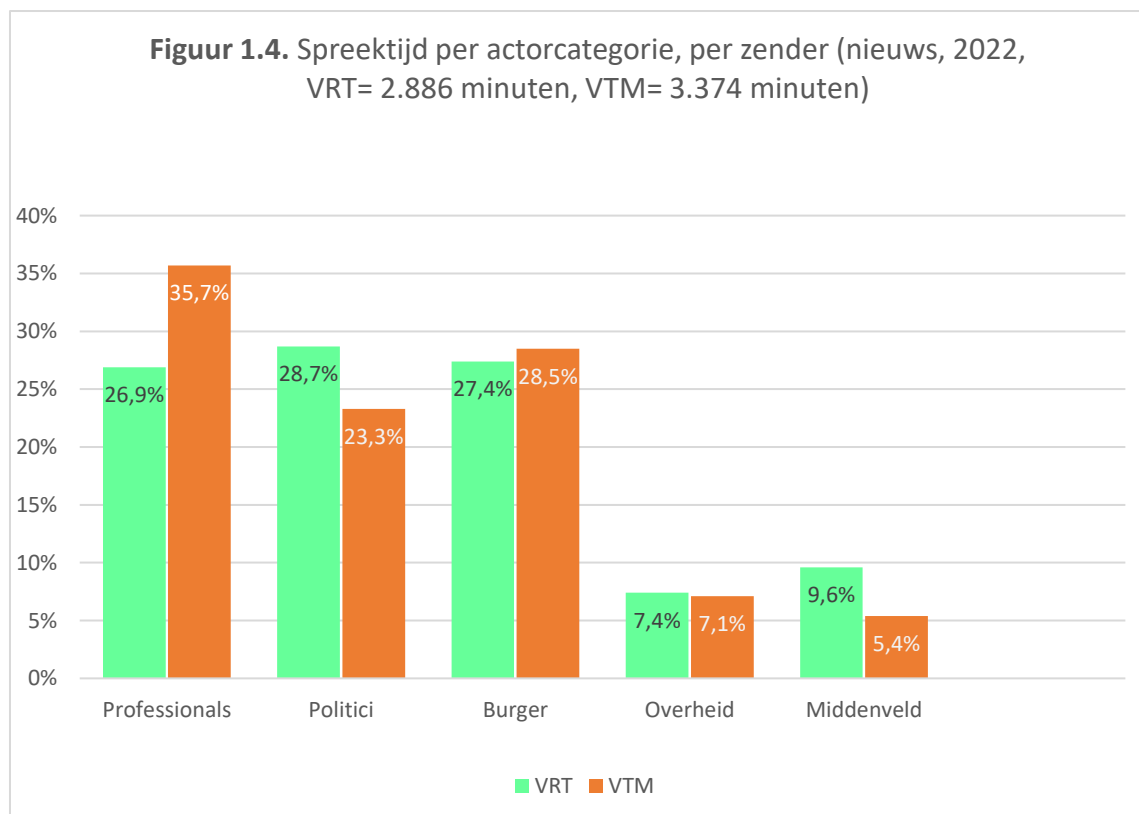
Actoren in het nieuws worden gegroepeerd in vijf brede categorieën: politiek, overheid, professionals & experts, maatschappelijk middenveld en burgers. Tabel 1.1 geeft de inhoud van de verschillende categorieën in detail weer. Actoren die in geen van deze categorieën thuishoren, worden in de grafiek buiten beschouwing gelaten².

² Categorie 'andere' nam 0,9% van de spreektijd in.

Tabel 1.1. *Classificatie van actoren in het nieuws*

Politiek	Overheid	Professionals & Experts	Maatschappelijk middenveld	Burgers
Binnenlandse politici	Ambtenaren en overheidspersoneel	Media en journalisten	Vertegenwoordigers van sociale bewegingen en belangengroepen	Betrokken burgers (bijv. slachtoffers, werknemers, studenten, ooggetuigen)
Buitenlandse politici	Veiligheids- en hulpdiensten (bijv. politie, brandweer)	Business professionals (bijv. CEO's en zaakvoerders)	(bijv. woordvoerder '11.11.11', voorzitter vakbond, directeur non-profit)	Niet-betrokken burgers (bijv. "man/vrouw in de straat", patiënt,)
Woordvoerders van individuele politici	Gerecht	Experten en academici		
	Internationale hoogwaardigheidsbekleders	Beroemdheden		

Figuur 1.4. geeft de verdeling weer van de spreektijd per actorcategorie op VRT en VTM; het gaat in totaal om maar liefst 6.260 minuten spreektijd dat door onze codeurs afgeklokt werd. We zien dat professionals en experts het meeste spreektijd krijgen op VTM (36%), maar niet op VRT (27%); dat verschil tussen beide zenders (meer experts op VTM) was er al in 2021 en wordt nu opnieuw bevestigd. VRT heeft in vergelijking met VTM een grotere aandacht voor politici (29%) en ook voor burgers (27%). Overheidsbronnen scoren bij beide journaals even hoog, maar de VRT brengt wel twee keer zoveel middenveldorganisaties (10% tegen 5%). Ook dat verschil was er al in 2021 en is dus niet nieuw.

1.3.2. Aandacht voor politieke partijen

Vooreerst focussen we op aandacht voor de politieke partijen als geheel. In ons vorig rapport over het nieuwsjaar 2021 gaven we zowel cijfers over het aantal vermeldingen van partijen (dus ook passieve aandacht) als over hun spreektijd. Voor dit rapport over het nieuwsjaar 2022 hebben we beslist dat niet langer te doen. Vermeldingen zijn immers geen indicator van de aandacht die nieuwsredacties beslissen aan deze of gene politieke actor te geven, gezien de vermeldingen grotendeels door sprekende bronnen in het nieuw gedaan werden (en dus niet door journalisten of nieuwslezers zelf). Bovendien leveren vermeldingen een beeld van in welke mate er over een partij wordt gesproken eerder dan een indicatie van welke partij zelf haar eigen standpunt mag komen brengen. Tot slot, worden vermeldingen niet altijd perfect geteld door onze codeurs. Vermeldingen naast spreektijd zetten, geeft dus een vertekend beeld, en daarom gaan we in dit rapport alleen in op de spreektijd voor alle partijen in het nieuws. We houden er wel zo veel mogelijk ook rekening mee hoe vaak een politicus een actor is die aan het woord komt, en niet enkel hoe lang die persoon mag spreken.

In Figuur 1.5 staat de spreektijd³ van politici (per partij) in de journaals. De eerste vaststelling is dat er weinig verschillen zijn tussen VRT en VT.M. Voor geen enkele partij is het verschil tussen beide zenders groter dan 4%. Het is dus zeker niet zo dat de ene zender een bepaalde partij systematisch meer aan het woord laat en de andere partij dan weer minder. Beide zenders maken grotendeels dezelfde keuze. Ze volgen dezelfde logica. In ons rapport over het nieuwsjaar 2021 waren er nog meer verschillen tussen zenders, maar in 2022 groeiden ze qua selectie van politici naar elkaar toe.

De aandacht voor politieke partijen volgt twee gedeeltelijk overlappende logica's. Ten eerste is er de electorale logica, grote partijen krijgen meer aandacht dan kleinere. Om die vergelijking te maken, geeft Figuur 1.4 naast de vermeldingen van partijen ook hun meest recente verkiezingsuitslagen op regionaal niveau weer (grijze achtergrond). Daarnaast speelt er nog een machtslogica. Daardoor krijgen regeringspartijen, zeker als ze zowel federaal als Vlaams meeregeren, meer aandacht dan hun electoraal gewicht zou doen verwachten. De reden is dat de woorden en daden van deze partijen veelal een grotere impact op het beleid hebben, en dus ook op het leven van de mensen. Bovendien is het de rol van de media om de 'machthebbers' te controleren, en mogen we ervan uitgaan dat deze hogere aandacht ook niet altijd in het voordeel is voor de betrokkenen (zoals zal blijken uit deel 3 waar we de cases onderzoeken).

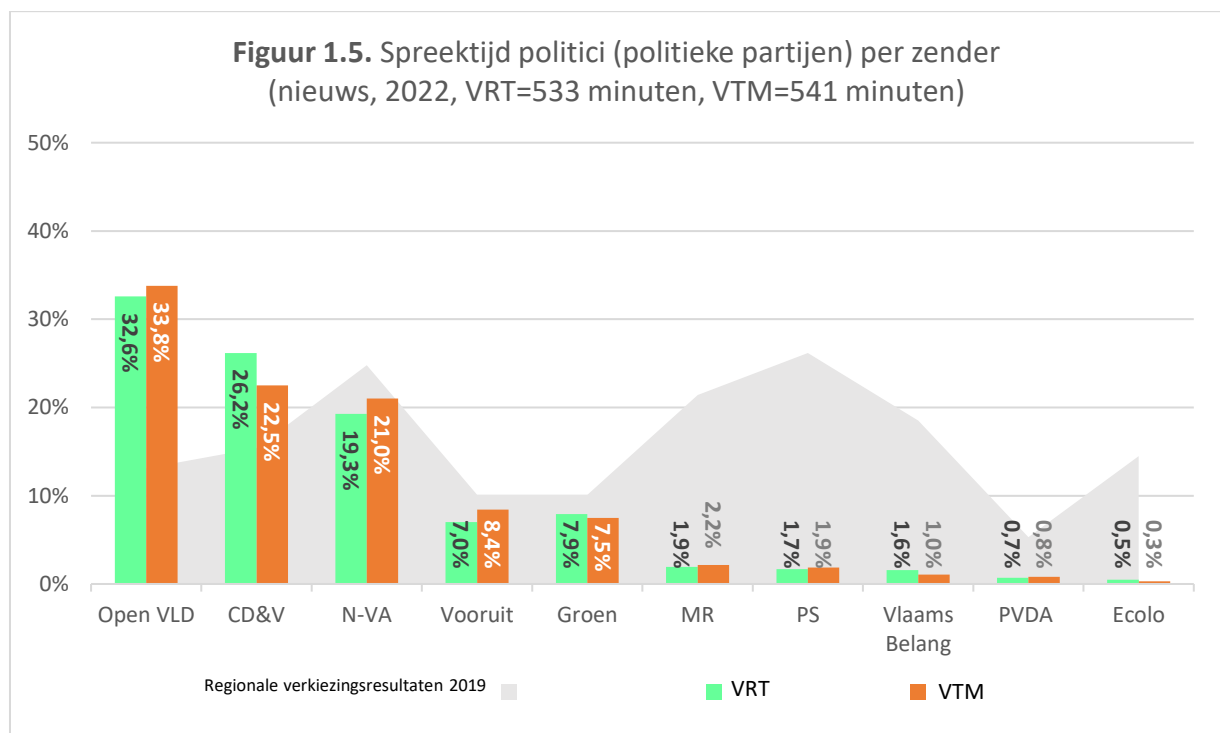
Als je naar Figuur 1.5 kijkt, dan is de machtslogica die regeringspartijen media-aandacht oplevert veel belangrijker dan de electorale logica; politici van regeringspartijen komen veel meer aan het woord. De politici van N-VA, die federaal in de oppositie zit, komen relatief minder aan het woord, ten voordele van CD&V en Open VLD die op beide niveaus regeren. Op beide zenders is de Open Vld het meest aan het woord, en die partij scoort daarbij dus fors hoger dan haar electoraal gewicht. Vanuit de machtslogica is de aandacht voor Vooruit en Groen minder goed te duiden, beide partijen halen niet veel voordeel uit hun federale machtsdeelname. Dat bevestigt nog eens dat vooral op alle niveaus aan de macht zijn, duidelijke media-voordelen oplevert.

Een andere indicatie van het feit dat de machtslogica sterk doorweegt op de electorale logica, is dat het aandeel spreektijd van PVDA-politici, maar vooral van Vlaams-Belang-politici, laag is. Die vaststelling deden we al in 2021 en doen we nu opnieuw voor 2022; de cijfers zijn gelijkaardig (op VRT

³ Spreektijd werd initieel geteld in het aantal seconden dat iemand aan het woord is. Dit werd voor dit rapport omgerekend naar minuten.

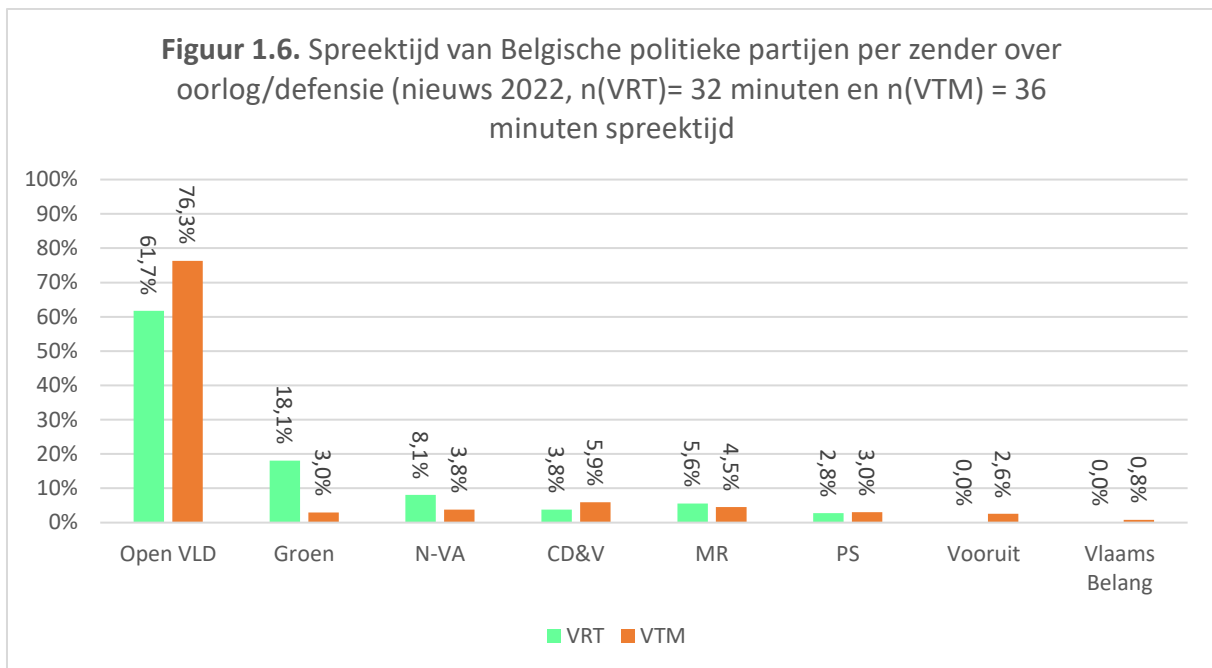
gaat Vlaams Belang wel van 0,9% naar 1,6% en PVDA van 0,4% naar 0,7%). Terwijl 2021 een uitzonderlijk nieuwsjaar was met 40% coronaberichtgeving kan je dat niet in dezelfde mate zeggen van 2022; de lage aandacht voor beide radical oppositiepartijen houdt aan. Noteer dat die partijen ook lokaal niet (of nauwelijks) mee aan de macht zijn, waardoor ook lokale politici (vooral burgemeesters) die in het nieuws komen voor een hogere vertegenwoordiging kunnen zorgen. Noteer ook opnieuw dat de lage aandacht voor PVDA en vooral VB bij beide zenders het geval is, zowel bij de publieke omroep die het toenmalige Vlaams Blok ooit expliciet als een ‘speciale’ partij beschouwden (zie tekst: *De VRT en de democratische samenleving* van 2001) als bij VTM die zulk handvest nooit heeft gehad. Als je vergelijkt met ons rapport over het nieuwsjaar 2021 dan gaan Groen (op VRT van 3,9% naar 7,9%) en Open Vld (op VRT van 26,3% naar 32,3%) er op vooruit, en vooral Vooruit er op achteruit (op VRT van 17,2% naar 7,0%). Dat laatste heeft met het wegdeemsteren van corona te maken, waardoor federaal boegbeeld Frank Vandenbroucke minder in het nieuws kwam in 2022.

Ten slotte valt op dat Franstalige politici nauwelijks aan het woord komen. Dat was in de vorige legislatuur, toen de MR met Charles Michel ook de premier van het land leverde, duidelijk anders (zie Raats, et al., 2021). De Franstalige partijen zijn gezamenlijk goed voor 4,3% van de spreektijd in het VRT-journaal en 4,5% van de spreektijd in het VTM-nieuws. Dit is opnieuw in lijn met eerder onderzoek en grotendeels te herleiden tot ons federaal systeem waarbij Franstalige politici niet direct door de Vlaamse kiezers kunnen worden beoordeeld tijdens de verkiezingen. Het is wellicht ook veroorzaakt door de kleinere bereidheid van Franstalige politici om in Vlaamse Tv-programma’s op te treden (omdat ze op die manier hun kiezers niet kunnen bereiken).

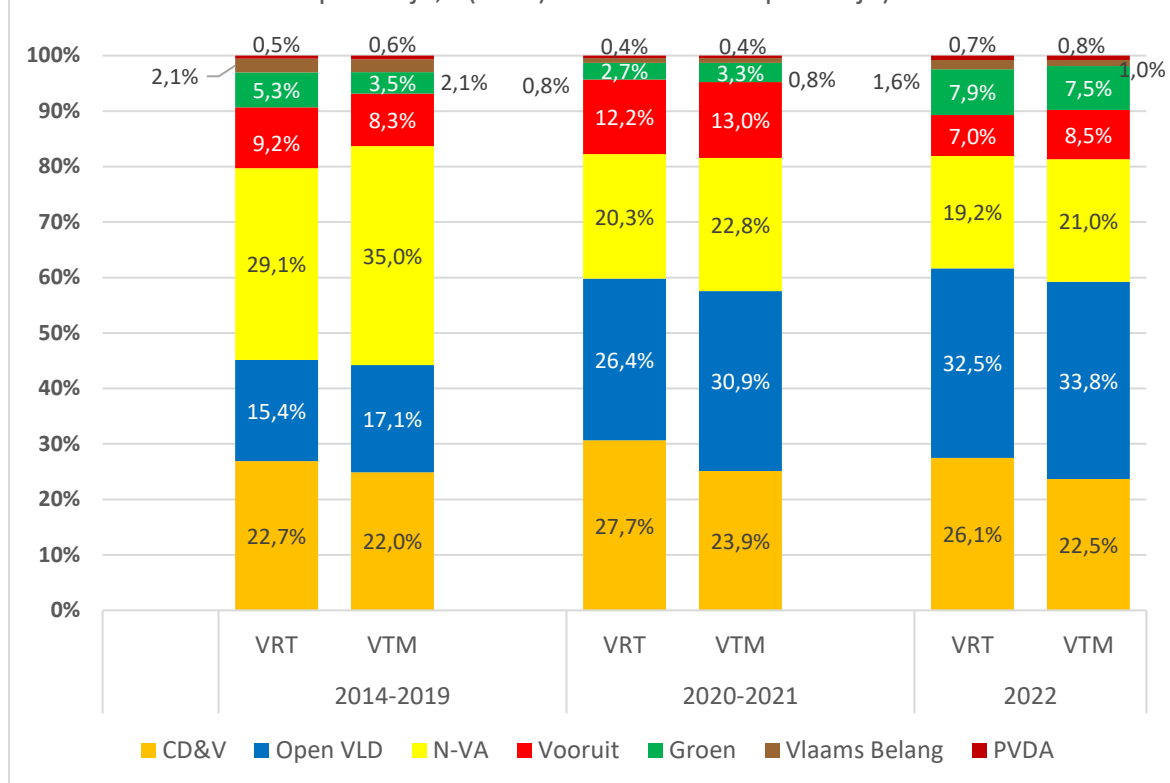
In 2022 stond defensie en oorlog hoog in de nieuwspikorde, dat gaven we al eerder aan. Vermoedelijk heeft dit ook een invloed gehad op wie er aan bod komt in de journaals. In onze vorige analyse van het nieuws van 2021 vonden we hetzelfde voor de dominante coronaberichtgeving: de partij die de eerste minister levert (Open VLD) alsook de twee partijen die een minister van volksgezondheid leveren (Vooruit met Frank Vandenbroucke en CD&V met Wouter Beke) kregen over dit thema de grote meerderheid van de spreektijd en dat bepaalde hun totale aanwezigheid in het nieuws. Figuur 1.6

hieronder vat de spreekijd van politici en partijen in 2022 over dat buitenlandse thema van defensie en oorlog—we moeten opletten want de spreekijd van politici rond dit thema is erg klein (Zelenski komt veel meer aan bod). Maar de grafiek illustreert de machtslogica als je kijkt naar de dominantie van regerings- en eerst-ministerpartij Open Vld die overweldigend is.

We kunnen de spreekijd van partijen in het nieuws ook vergelijken met aandacht die partijen wegkaapten op de lange termijn. In Figuur 1.7 vergelijken we 2022 met de voorgaande jaren van dezelfde coalitie (2020-2021) en met de jaren van de Zweedse coalitie (2014-2019) toen N-VA zowel Vlaams als federaal meeregeerde. Als we naar de grafiek kijken, wordt duidelijk hoe Open VLD anno 2022 de dominante plaats heeft overgenomen die de N-VA had onder de Zweedse coalitie. Binnen de linkse partijen deed Vooruit het qua spreekijd in 2022 ten opzichte van de twee voorgaande jaren relatief slecht, en Groen relatief goed. Ook zien we dat Vlaams Belang en PVDA, die laatste heeft pas in 2019 Nederlandstalige volksvertegenwoordigers gekregen, ook op de wat langere termijn weinig spreekijd krijgen. Er is dus wel wat stabiliteit in de partijvertegenwoordiging in de journaals. En, machtsdeelname is een heel belangrijke factor; de twee radicale oppositiepartijen komen weinig in het nieuws en hun gegroeide electorale kracht (inclusief in de peilingen) heeft zich in 2022 niet vertaald in een substantiële hogere aanwezigheid. Terwijl diezelfde vaststelling van executieve dominantie in 2021 nog kon verklaard worden door naar de uitzonderlijke coronasituatie van 2021 te verwijzen, is dat argument in 2022 niet meer geldig. Noteer opnieuw, dat is zowat een rode draad doorheen ons rapport voor 2022, dat de patronen die we ook op de lange termijn vinden héél sterk gelijkaardig zijn voor VRT en VTM. Beide redacties maken wat dit betreft gelijkaardige keuzes. Dat doet vermoeden dat het om een soort van medialogica gaat die de specifieke voorkeuren van redacties en journalisten overstijgt.

Figuur 1.7. Spreektijd Vlaamse politieke partijen, vergelijking tussen legislaturen en zenders (nieuws, 2014-2022, n(VRT)=5140 minuten spreektijd, n(VTM)=5809 minuten spreektijd)

1.3.3. Spreektijd individuele politici

Politici zijn ongeveer even vaak aan het woord op beide zenders. Als we inzoomen op de twintig politici met de meeste spreektijd is er een duidelijke systematiek te zien. Ten eerste valt op dat zo goed als al deze politici die het meest aan het woord komen een uitvoerend mandaat bekleden. In het VRT-journaal zijn zeventien van de twintig meest-aanwezigen minister, aangevuld met drie (ex)partijvoorzitters (Bart De Wever, Conner Rousseau, Joachim Coens). In het VTM journaal is het exact hetzelfde, maar gaat het om lichtjes andere partijvoorzitters (Egbert Lachaert in plaats van Joachim Coens).

De volgorde van de top-20 varieert wel wat natuurlijk, maar op beide zenders is premier Alexander de Croo *numero uno*. Dat blijkt uit Tabel 1.2. In tegenstelling tot wat we verwachtten—zie de coronaperiode en de lange persconferenties live in het nieuws—is de dominantie van De Croo niet gedaald tussen 2021 en 2022. Hij haalt in 2022 zelfs nog wat meer op VRT dan in 2021 (op VRT 20% tegen 16%; op VTM 19% tegen 19%). De Croo heeft in 2022 een straat voorspog op zijn eerste achtervolger, zijn eigen partijgenoot Vincent van Quickenborne; in 2021 zat Frank Vandenbroucke hem nog op de hielen. Op beide zenders is het verschil tussen de federale premier (Alexander de Croo) en de Vlaamse minister-president (Jan Jambon) ook beduidend groter dan in de vorige legislatuur. In 2022 sprak De Croo vijf keer langer dan Jambon op VRT, en ruim vier keer langer op VTM. In de periode 2014-2019 was premier Charles Michel ‘slechts’ twee- tot driemaal zo vaak in beeld dan zijn Vlaamse tegenhanger Geert Bourgeois. Meer algemeen kunnen we zeggen dat het afgelopen jaar 2022, net zoals in 2021, in zeer grote mate gedomineerd werd door ministers. Ook in niet-coronatijden domineren regeringsleden het nieuws.

Tabel 1.2. Politici met meeste spreektijd in 19 uur journaals, vergelijking VRT-VTM (nieuws, 2022)

		VRT					VTM			
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens	# keer gesproken		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens	# keer gesproken
1	Alexander De Croo	103,8	19,5%	185	127	Alexander De Croo	101,1	18,7%	199	118
2	Vincent Van Quickenborne	26,6	5,0%	66	49	Vincent Van Quickenborne	34,6	6,4%	90	50
3	Tinne van der Straeten	23,3	4,4%	60	45	Wouter Beke	29,8	5,5%	51	18
4	Wouter Beke	23,0	4,3%	26	11	Ben Weyts	26,7	4,9%	58	26
5	Ben Weyts	21,9	4,1%	51	32	Jan Jambon	22,7	4,2%	50	21
6	Jan Jambon	21,7	4,1%	57	37	Frank Vandenbroucke	21,4	4,0%	59	24
7	Hilde Crevits	19,4	3,6%	55	37	Tinne van der Straeten	20,7	3,8%	62	29
8	Vincent Van Peteghem	18,4	3,4%	34	26	Bart De Wever	20,2	3,7%	61	31
9	Zuhal Demir	18,2	3,4%	58	31	Annelies Verlinden	17,7	3,3%	50	20
10	Frank Vandenbroucke	17,9	3,4%	50	33	Zuhal Demir	16,5	3,0%	76	28
11	Annelies Verlinden	15,4	2,9%	32	17	Conner Rousseau	16,0	3,0%	41	23
12	Bart De Wever	11,5	2,2%	39	23	Sammy Mahdi	13,8	2,6%	51	19
13	Sammy Mahdi	10,0	1,9%	32	21	Hilde Crevits	13,7	2,5%	60	30
14	Matthias Diependaele	7,8	1,5%	23	19	Lydia Peeters	8,9	1,6%	31	21
15	Lydia Peeters	7,8	1,5%	27	20	Jo Brouns	6,5	1,2%	20	9
16	Jo Brouns	7,5	1,4%	18	15	Eva De Bleeker	6,4	1,2%	26	16
17	Conner Rousseau	6,6	1,2%	18	14	Egbert Lachaert	6,2	1,2%	17	8
18	Joachim Coens	6,0	1,1%	15	6	Matthias Diependaele	6,1	1,1%	23	14
19	Eva De Bleeker	5,8	1,1%	22	14	Petra De Sutter	5,5	1,0%	20	12
20	Nicole De Moor	5,5	1,0%	21	14	Nicole De Moor	5,3	1,0%	15	8

Leesvoorbeeld: Op het VRT Journaal wordt Alexander De Croo 185 keer genoemd, waarvan hij 127 keer spreekt wat in totaal neerkomt op 103,8 minuten, dat is goed voor 19,5% van de spreektijd van alle politici die in het VRT journaal zijn voorgekomen.

Tabel 1.3. Alle actoren met meeste spreektijd in 19 uur journaals, vergelijking VRT-VTM (nieuws, 2022)

		VRT					VTM			
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens	# keer gesproken		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# optredens	# keer gesproken
1	Alexander De Croo	103,8	3,2%	185	127	Alexander De Croo	101,1	2,8%	199	118
2	Volodymyr Zelensky	32,63	1,0%	200	110	David Crieckemans	36,8	1,0%	16	16
3	Vincent van Quickenborne	26,6	0,8%	66	49	Vincent Van Quickenborne	34,6	0,9%	90	50
4	Tinne Van der Straeten	23,3	0,7%	60	45	Volodymyr Zelensky	30,7	0,8%	176	93
5	Joe Biden	23,2	0,7%	148	66	Joe Biden	30	0,8%	177	69
6	Wouter Beke	23	0,7%	26	11	Wouter Beke	29,8	0,8%	51	18
7	Ben Weyts	28,9	0,9%	51	32	Ben Weyts	26,7	0,7%	58	26
8	Jan Jambon	21,7	0,7%	57	37	Jan Jambon	22,7	0,6%	50	21
9	Vladimir Poetin	20,5	0,6%	214	46	Frank Vandenbroucke	21,4	0,6%	59	24
10	Hilde Crevits	19,4	0,6%	55	37	Tinne Van der Straeten	20,7	0,6%	62	29
11	Vincent Van Peteghem	18,4	0,6%	34	26	Bart De Wever	20,2	0,6%	61	31
12	Zuhal Demir	18,2	0,6%	58	31	Vladimir Poetin	19,4	0,5%	257	45
13	Frank Vandenbroucke	17,9	0,6%	50	33	Annelies Verlinden	17,7	0,5%	50	20
14	Annelies Verlinden	15,4	0,5%	32	17	Roger Housen	17,6	0,5%	11	10
15	Frank Deboosere	12,5	0,4%	18	19	Zuhal Demir	16,5	0,4%	76	28
16	Ursula Von Der Leyden	11,7	0,4%	42	31	David Deheniauw	16,3	0,4%	6	5
17	Bart De Wever	11,5	0,4%	39	23	Conner Rousseau	16	0,4%	41	23
18	Boris Johnson	11,1	0,3%	74	40	Paul D'hoore	14,4	0,4%	16	10
19	Sammy Mahdi	10	0,3%	32	21	Sammy Mahdi	13,8	0,4%	51	19
20	Steven Van Gucht	8,8	0,3%	17	14	Hilde Crevits	13,7	0,4%	60	30

Leesvoorbeeld: Op het VRT Journaal werd Volodymyr Zelensky in 2022 200 keer vernoemd, waarvan 110 keer aan het woord en hij spreekt in totaal 32,6 minuten, dat is goed voor 1% van de spreektijd van alle actoren die in het VRT journaal zijn voorgekomen.

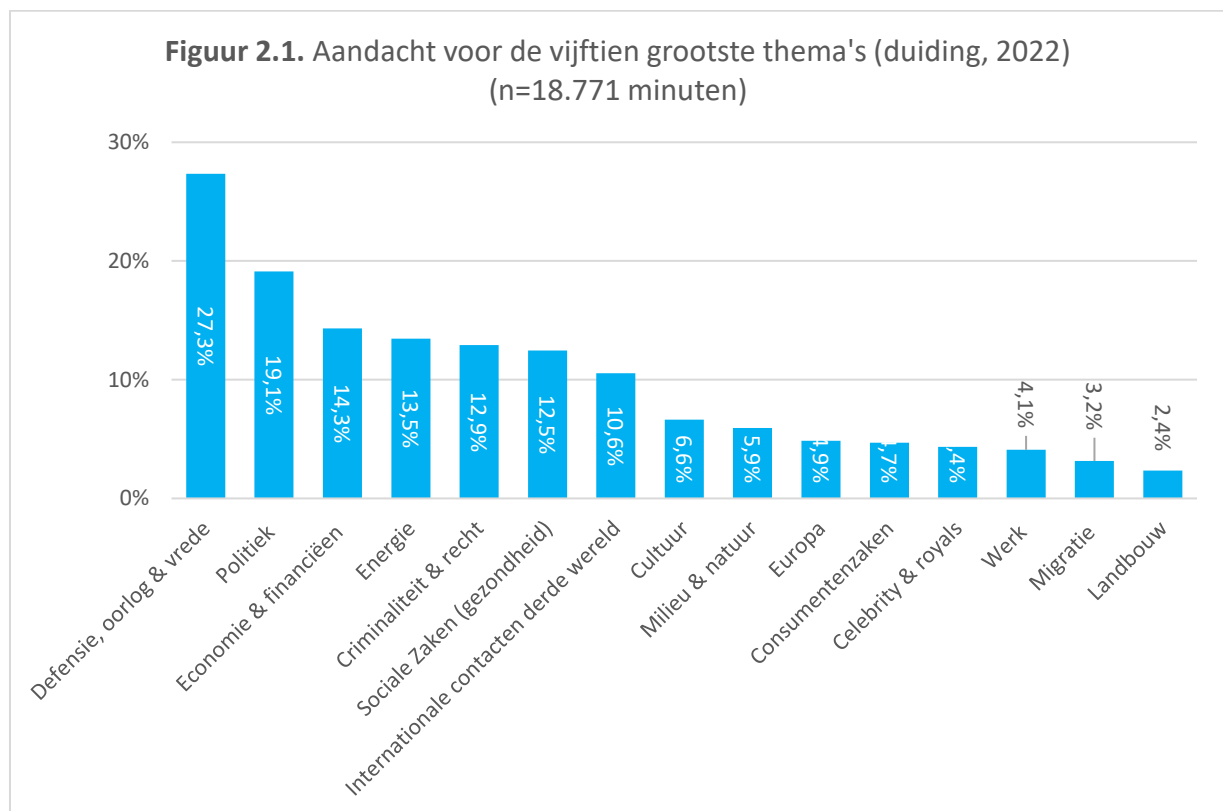
In Tabel 1.3 kijken we naar een bredere selectie van sprekende actoren en niet alleen naar Vlaamse politici; deze keer nemen we ook niet-politici mee en buitenlandse sprekers. In 2021 droeg een gelijkaardige lijst nog sterk de stempel van de coronapandemie, met een sterke aanwezigheid van virologen. De experten zijn grotendeels weggefallen, met wel een opvallende tweede plaats voor professor internationale Politiek David Criekemans op VTM (die sprak niet frequent, maar wel erg lang); Er is wel de prominente aanwezigheid van belangrijke buitenlandse politici zoals Zelensky, Biden, Poetin, von der Leyen en Johnson.

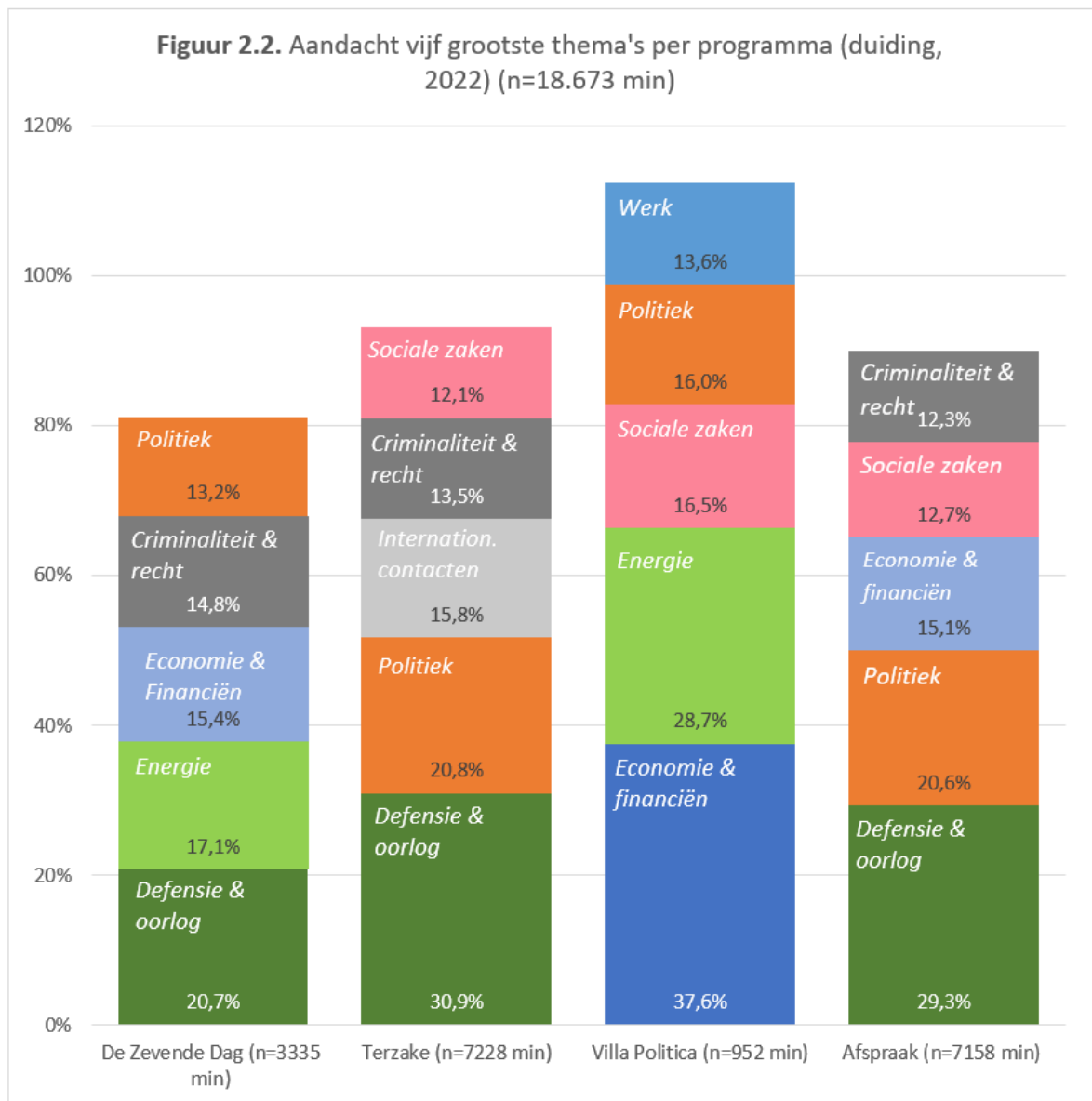
2. Berichtgeving VRT-duiding 2022

Het tweede deel van dit rapport focust op de duidingsprogramma's van de openbare omroep, zulke programma's ontbreken in het aanbod van VTM of andere zenders in Vlaanderen. We kunnen dus niet vergelijken met andere media. Opnieuw kijken we naar de aandacht voor thema's en verschillende actoren, deze keer in de duidingsprogramma's. Hiervoor analyseerden we alle uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT op televisie: De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa politica. Deze analyses werden eveneens uitgevoerd aan de hand van de database van het ENA. We onderzoeken het hele jaar 2022 (i.e. januari t.e.m. december 2022) en bekijken elke uitzending. In totaal werden er 2058 aparte items en 18.771 minuten duiding bekeken en geanalyseerd.

2.1. Thema's in duidingsprogramma's

Ook voor duidingsprogramma's gingen we na welke thema's aan bod kwamen (Figuur 2.1). We zien dat, net als in de journaals, het thema defensie domineert, in de duidingsprogramma's zelfs wat meer dan in de journaals. Van de totale zendtijd van alle VRT-duidingsprogramma's in 2022 ging er 27% naar dit thema (in 2021 was dat 29% voor gezondheid). De tweede plaats wordt ingenomen door politiek nieuws, dat 19% van de zendtijd kreeg in de duidingsprogramma's, wat overeenkomt met de formats van duidingsprogramma's zoals Villa Politica en Terzake. Ook zien we bij duiding, in vergelijking met de journaals, meer aandacht voor economie en financiën, meer aandacht voor energie, meer voor cultuur maar minder voor criminaliteit. Over het algemeen zien we dat de thema's in de VRT-duidingsprogramma's redelijk sterk gespreid zijn. Ook het zevende thema krijgt nog meer dan tien procent van de aandacht. Hoewel die inschatting onvermijdelijk subjectief is, durven we toch te stellen dat op VRT-duiding veel verschillende thema's de revue passeren.

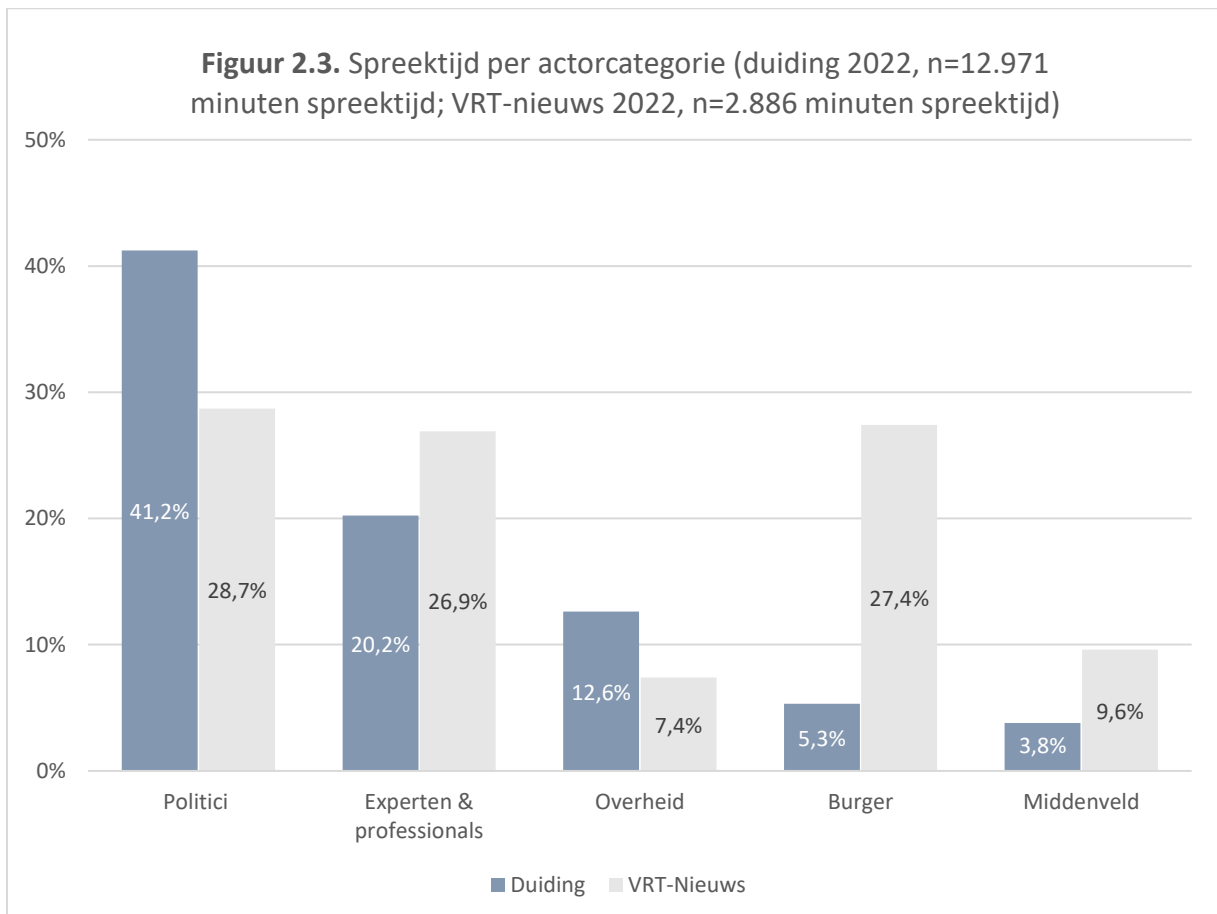
Wanneer we de thema's uitzetten per programma (Figuur 2.2), zien we onderlinge profielverschillen. De balken zijn opgebouwd van de grootste thema-aandelen aan de basis, tot steeds kleinere thema-aandelen bovenaan de balk. Alleen thema's die meer dan tien procent aandacht wegkaapten, worden afgebeeld. Defensie is de grootste slokop bij drie van de vier programma's maar is zo goed als afwezig in Villa Politica. Wat alle duidingsprogramma's doen, is substantieel aandacht besteden aan politiek⁴. Verder legt elk programma eigen inhoudelijke klemtonen.

^{4 4} Het thema politiek duidt op alle items die gaan over de structurele zaken van het politiek systeem. Dat gaat bijvoorbeeld van organisatie van de regering tot beleidsverklaringen, maar ook bevoegdheden, partijpolitiek en verkiezingen vallen hieronder.

2.2. Wie komt er aan bod?

2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

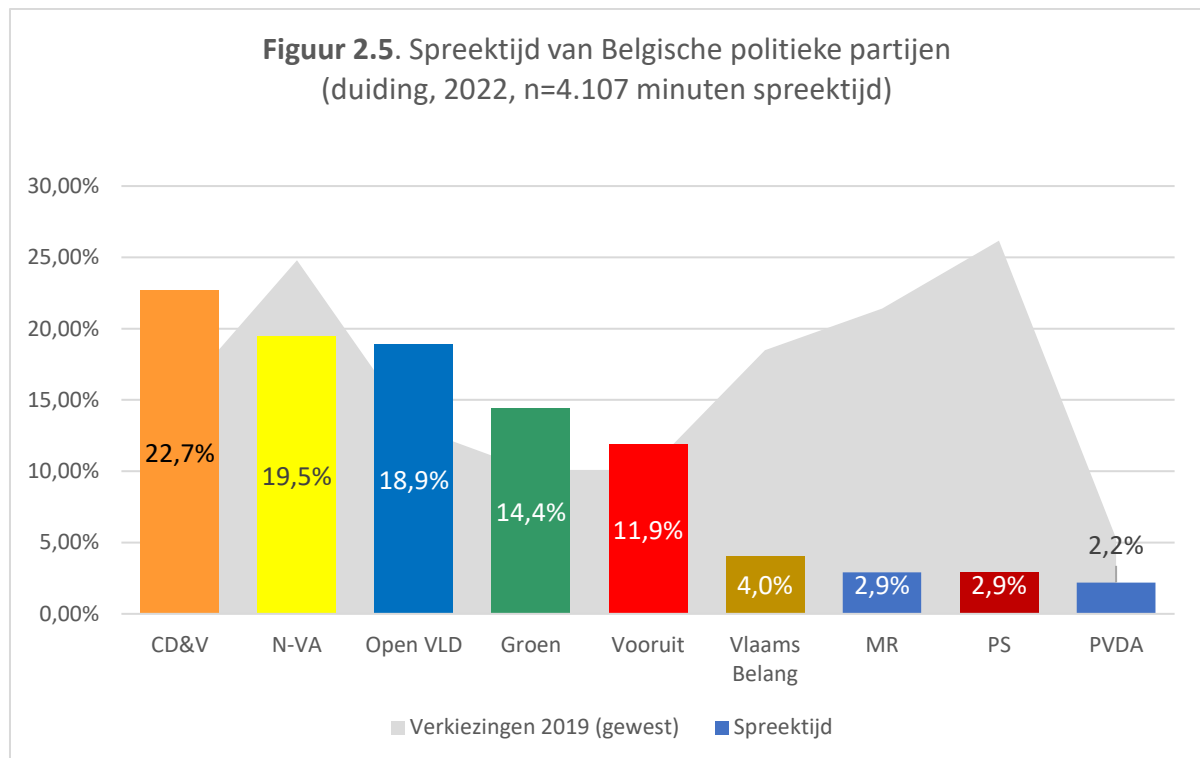
Figuur 2.3 geeft de verdeling van de spreektijd van verschillende soorten actoren weer. We hanteren hiervoor dezelfde classificatie als die van Figuur 1.3 (zie eerder). Politici komen ruimschoots het meest aan bod. Maar liefst 41% van de spreektijd in VRT-duidingsprogramma's van 2022 gaat naar politici, ze laten experts ruimschoots achter zich. Dat is een opvallende wijziging ten opzicht van 2021, toen overtroffen de experts (46%) de politici (38%) nog. Duidingsprogramma's zijn dus, veel meer dan journaals, 'gepolitiseerd'. In vergelijking met de journaals uit 2022 (29% op VRT) is de duiding van 2022 dus veel meer bevolkt door politici. Maar nog steeds komen experts ruimschoots aan bod in de duiding wat aangeeft dat er naast een electorale en machtslogica ook een soort van expert-logica bestaat. Ook opvallend is dat er in duiding véél minder burgers aan bod komen, op VRT slechts 5% op duiding tegenover 27% in de journaals. Dus naast de machtslogica en de electorale logica, wijst de sterke aanwezigheid van experts dus inderdaad op een soort expert-logica. Vertegenwoordigers van het middenveld en ook gewone burgers nemen maar een klein deel van de spreektijd in duiding voor hun rekening.

2.2.2. Aandacht voor politieke partijen

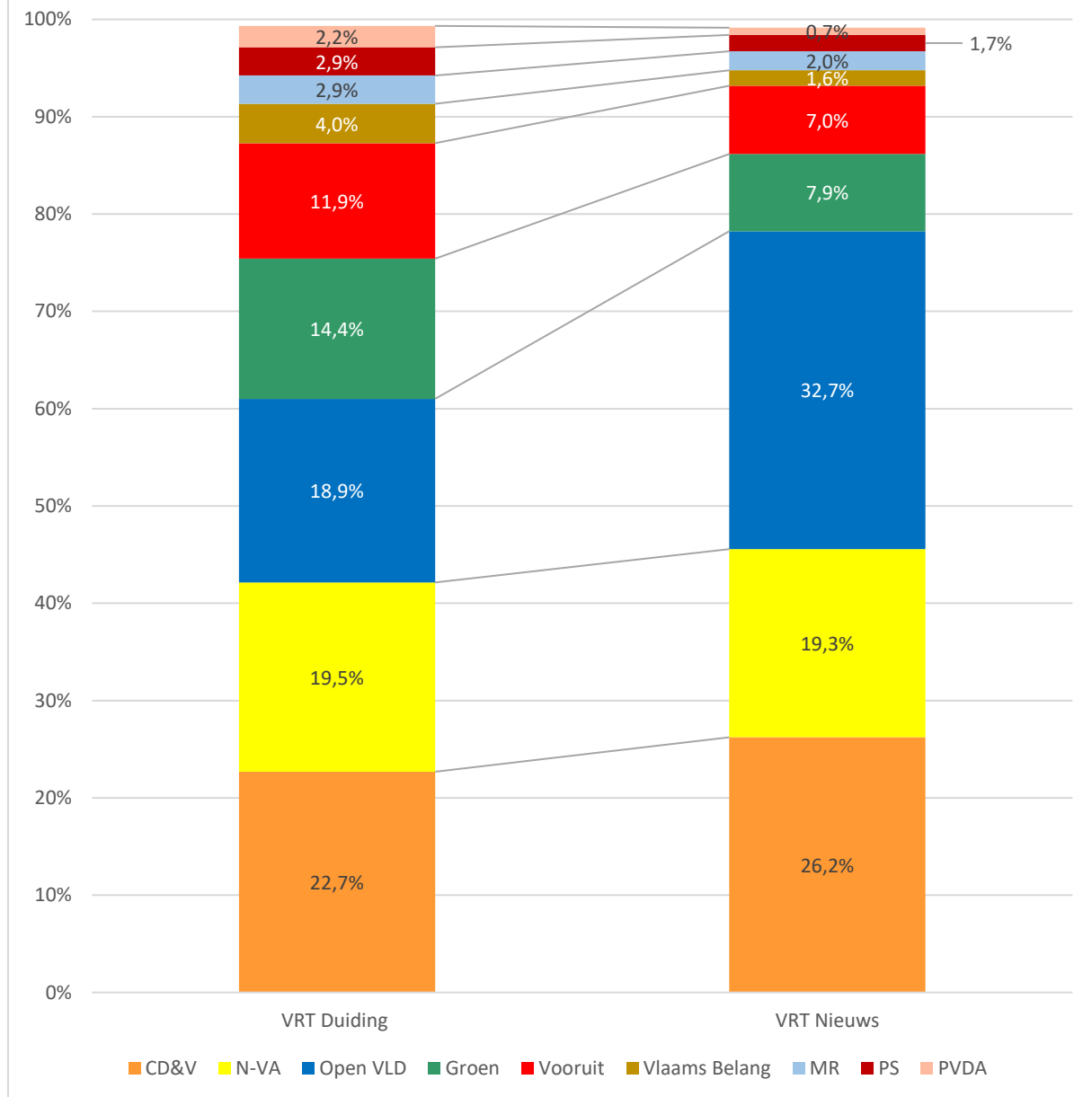
Zoals bij de journaals kijken we niet naar de vermeldingen van partijen, maar naar de spreektijd per partij in de duidingsprogramma's van 2022. Opnieuw valt de grote aandacht op voor partijen die minstens op één niveau deelnemen aan het beleid (Figuur 2.4). De CD&V spreekt het meest, dan volgen N-VA en Open Vld, dan Groen en dan Vooruit. De andere partijen, zowel de radicale oppositie als de Franstaligen, spreken veel minder. Politici van Vlaams Belang (4%) en PVDA (2%) komen relatief weinig

aan het woord, maar wel wat meer dan wat we zagen in de journaals. In vergelijking met 2021 zien we in de duiding van 2022 meer aandacht voor CD&V (toen 21%), minder voor N-VA (toen 22%, het meest), meer voor Open Vld (toen 15%), meer voor Groen (toen 11%) en (veel) minder voor Vooruit (toen 18%). De wijzigende actualiteit wijzigt ook wie er in de duiding aan bod komt.

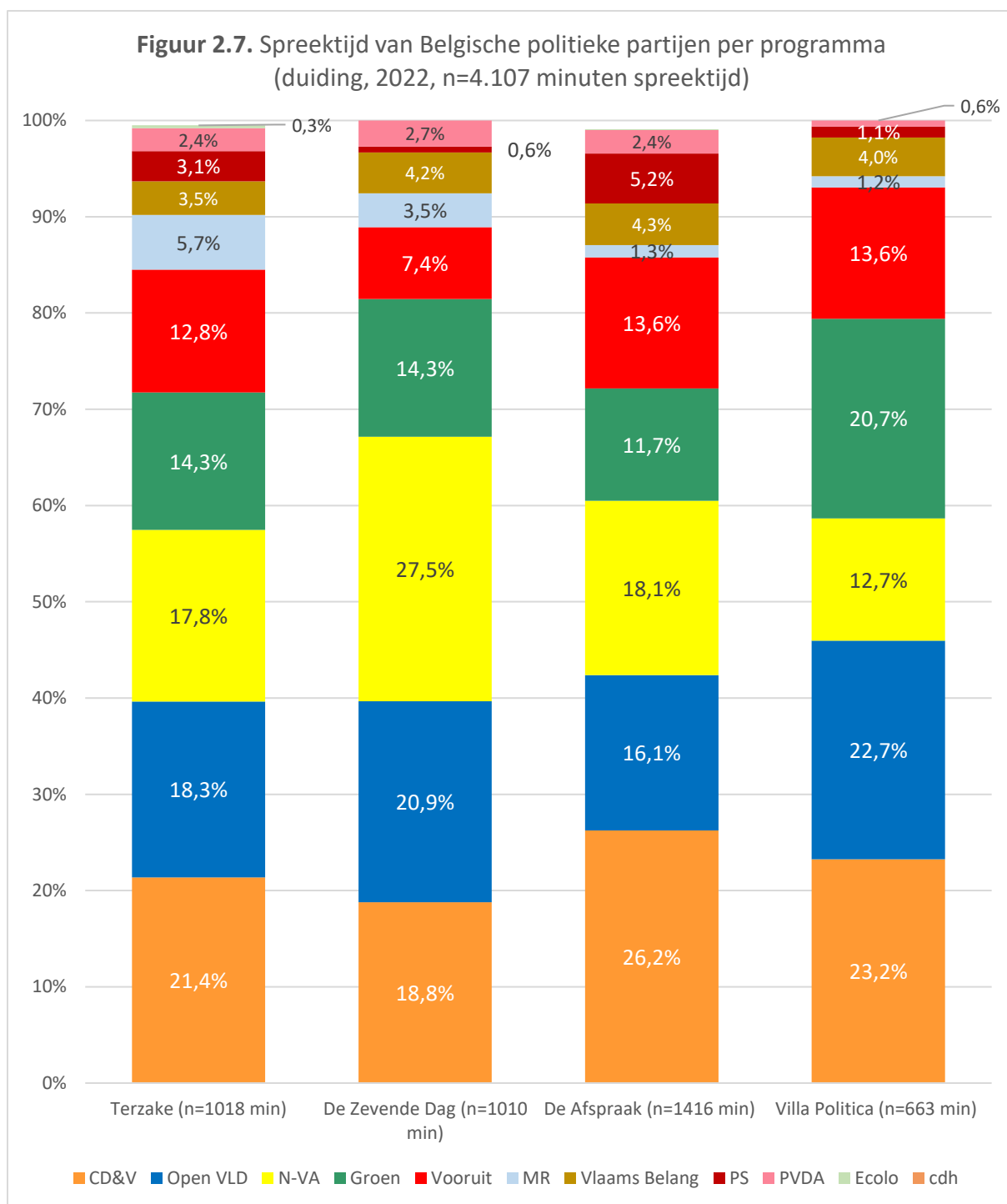

Al bij al valt het op dat de spreekijd in de VRT-duidingsprogramma's net iets gelijkjer is verdeeld over de partijen dan in het VRT-journaal. In Figuur 2.6 wordt die vergelijking gemaakt. Een deel van het verschil heeft te maken met het feit dat Open-VLD-politici (en met name de premier) minder aan het woord komen in duiding. Verder krijgen politici van Groen meer het woord dan in het 19u journaal. Het lijkt er op dat terwijl het nieuws zelf sterk door de uitvoerende macht (machtslogica) wordt gedomineerd, dat er in de duidingsprogramma's een grotere diversiteit aan politieke stemmen aan het woord komt. De 'zuivere' oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA krijgen in de duidingsprogramma's ook iets meer stem dan in het nieuws, maar nog steeds weinig.

Figuur 2.6. Spreektijd van Belgische politieke partijen op VRT nieuws (n= 533) en duiding (n=4.107 min), 2022

Tot slot valt wel op dat er substantiële verschillen zijn tussen de verschillende programma's, dat blijkt uit Figuur 2.7. Elk programma heeft zijn eigen profiel, en dat vertaalt zich in verschillende selecties van politieke sprekers. Politici van CD&V krijgen de meeste spreektijd in De Afspraak en Villa Politica, N-VA is het meest aanwezig in De Zevende Dag, en Open VLD heeft een overwicht in Villa Politica. De algemene verhoudingen tussen partijen, sterk getekend door de machtslogica, blijven evenwel in alle programma's overeind.

2.2.3. Spreektijd individuele politici

De spreektijd voor politici in duidingsprogramma's gaat, net zoals in de journaals, in de eerste plaats naar politici met een uitvoerend mandaat en naar de partijvoorzitters (zie Tabel 2.1). Maar de verdeling is wel iets gelijkjer. In het VRT-journaal ging 25% van de spreektijd van alle politici naar slechts twee politici, in de VRT-duidingsprogramma's is dat maar 9%. Opnieuw is Alexander De Croo de langste spreker.

De top-20 van politici valt dus, zoals we ook zagen bij de journaals, te verklaren door elitebronnen en macht (uitvoerend mandaat of partijvoorzitter). Van de politici in de top-20, zijn er achttien ofwel minister ofwel partijvoorzitter. De twee 'afwijkende' politici zijn fractieleider (De Roover), of ex-voorzitter (Rutten). Daarnaast is er ook de onmiskenbare invloed van de belangrijke dossiers die in 2022 speelden. Zo is de prominente posities van Frank Vandenbroucke wellicht te wijten aan corona, Zuhail Demir kreeg dan wellicht veel spreektijd omwille van de stikstofdiscussie en Tinne Van der Straeten door het energievraagstuk. Aangezien deze thema's aanzienlijke aandacht hebben gekregen in de duidingsprogramma's, is het niet onlogisch dat de spreektijd van de bevoegde ministers hierdoor stijgt. Maar bovenal: opnieuw bevestigen deze data het enorme effect van de machtslogica.

Tabel 2.1. *Spreektijd individuele politici (duiding, 2022) – N = 4107 minuten*

		Spreektijd (in min.)		#optredens	Waarvan te gast
1	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	193	4,7%	125	15
2	Frank Vandenbroucke <i>Vooruit</i>	181	4,4%	34	23
3	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	152	3,7%	45	26
4	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	151	3,7%	45	24
5	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	133	3,2%	46	23
6	Petra De Sutter <i>Groen</i>	132	3,2%	28	23
7	Bart De Wever <i>N-VA</i>	131	3,2%	39	15
8	Tinne Van der Straeten <i>Groen</i>	116	2,8%	52	21
9	Theo Francken <i>N-VA</i>	115	2,8%	32	22
10	Zuhail Demir <i>N-VA</i>	115	2,8%	38	14
11	Hilde Crevits <i>CD&V</i>	98	2,4%	29	15
12	Vincent Van Peteghem <i>CD&V</i>	97	2,4%	39	16
13	Gwendolyn Rutten <i>Open VLD</i>	90	2,2%	27	19
14	Georges-Louis Bouchez <i>MR</i>	84	2,1%	22	11
15	Joachim Coens <i>Open VLD</i>	84	2,0%	25	19
16	Tom Van Grieken <i>Vlaams Belang</i>	81	2,0%	32	15
17	Vincent Van Quickenborne <i>Open VLD</i>	75	1,8%	28	14
18	Nicole De Moor <i>CD&V</i>	74	1,8%	22	15

19	Peter De Roover <i>N-VA</i>	74	1,8%	27	15
20	Meyrem Almaci <i>Groen</i>	72	1,8%	16	12

Leesvoorbeeld: Alexander De Croo sprak in totaal 193 minuten in alle duidingsprogramma's. Dit is goed voor 4,7% van alle spreektijd voor alle politici in duiding. Deze spreektijd is verdeeld over een totaal van 125 optredens (in beeld komen), waarvan hij 15 keer mee aan tafel zat als studio-gast.

Een belangrijke nuance is het aantal keer dat actoren te gast waren in een duidingsprogramma. We zien bijvoorbeeld dat Alexander De Croo bijvoorbeeld 125 keer aan bod komt, maar slechts 15 keer van deze optredens zat hij effectief mee aan de tafel in de studio en nam hij deel aan het debat. De andere 110 keer waren zijn optredens dus afkomstig van kortere fragmenten uit interviews, nieuwsfragmenten etc.

Wanneer we politici vergelijken met andere gasten in duidingsprogramma's dan valt het op dat een aantal experten meer en langer aan het woord kwamen dan politici, dat was ook in 2021 al zo. Toen ging het om corona-experten (vb. Marc Van Ranst) terwijl het deze keer om oorlogs- of Oost-Europa-experten gaat (Jonathan Holslag, Jan Balliauw...). Wel is er een relatief grote spreiding onder de sprekers in de duidingsprogramma's, geen enkele actor krijgt meer dan 2% van de totale spreektijd.

Tabel 2.2. Personen met meeste spreektijd (duiding, 2022), n = 11.443 minuten

		Spreektijd in minuten	Spreek- tijd (%)	Aantal optredens	Waarvan deelnemer gesprek
1	Jonathan Holslag <i>Professor Internationale Politiek VUB</i>	206,8	1,6%	45	42
2	Jan Balliauw <i>Journalist, Diplomatic and Defence specialist</i>	205,1	1,6%	42	38
3	Alexander De Croo	193,4	1,5%	125	15
4	Frank Vandenbroucke	181,2	1,4%	34	23
5	Conner Rousseau	151,5	1,2%	45	26
6	Sammy Mahdi	151,4	1,2%	45	24
7	Egbert Lachaert	132,9	1,0%	46	23
8	Petra De Sutter	131,7	1,0%	28	23
9	Bart De Wever	131,1	1,0%	39	15
10	Zuhal Demir	115,1	0,9%	38	14
11	Roger Housen <i>Oud-legerkolonel defensiespecialist</i>	114,2	0,9%	24	24
12	George-Louis Bouchez	106,7	0,8%	22	11
13	Stijn Baert <i>Professor arbeidseconomie, Ugent</i>	101,0	0,8%	27	25
14	Vincent Van Peteghem	96,7	0,8%	39	16
15	Theo Francken	96,3	0,8%	32	22
16	Hilde Crevits	92,7	0,7%	29	15
17	Gwendolyn Rutten	90,0	0,7%	27	19
18	Joachim Coens	83,9	0,7%	25	19
19	Isabel Albers <i>Hoofdredacteur De Tijd/L'Echo</i>	81,4	0,6%	22	22

20	Carl Devos <i>Politicooloog UGent</i>	81,4	0,6%	22	19
----	--	------	------	----	----

Leesvoorbeeld: *Jonathan Holslag sprak in totaal 207 minuten in alle duidingsprogramma's, wat in 1,6% is van alle spreektijd van alle actoren in duidingsprogramma's.*

3. Twee cases naderbij bekeken

3.1. Inleiding en methode

De systematische analyse van de berichtgeving van nieuws en duiding geeft ons een aantal nuttige inzichten over wie aan het woord komt, maar heeft ook belangrijke beperkingen. Zo weten we weinig over hoe de aandacht voor actoren in het journaal verschilt met deze in VRT NWS of in het radio-aanbod van de VRT. Om een goed beeld te krijgen van de openbare omroep in zijn geheel is het belangrijk ook deze outlets mee te nemen in het onderzoek. Bovendien zegt de systematische analyse tot nog toe niets over de standpunten die actoren naar voor (mogen) brengen, en hoe andere media daar, in vergelijking met VRT, mee omgaan. Daarom opteren we voor een aanvullende casusgerichte benadering die meer diepgaand ingaat op hoe de VRT-nieuwsdienst bericht over belangrijke gebeurtenissen. We nemen een doorsnede van het Vlaamse medialandschap, door zowel traditionele kranten en tijdschriften als enkele alternatieve nieuwswebsites mee op te nemen in ons casuonderzoek. Hier onderzoeken we het brede VRT-aanbod, waarbij we niet enkel kijken naar het hoofdjournaal van 19 uur en de duidingsprogramma's die hierboven zijn besproken, maar ook naar de website VRT NWS en de radio-uitzendingen. Daarnaast kunnen we een vergelijking maken met VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, Doorbraak en DeWereldMorgen. Op die manier kunnen we mooi in beeld brengen welke mogelijke invalshoeken en standpunten in de algemene berichtgeving in verschillende Vlaamse media verschenen zijn, en welke op de VRT terug te vinden waren. Het analyseren van de twee geselecteerde casussen uit 2022 laat toe om het volledige nieuws- en duidingsaanbod onder de loep te nemen op een pragmatische manier, gezien de tijds- en kostenintensiviteit van systematisch inhoudsanalytisch onderzoek.

Onpartijdigheid heeft immers niet alleen te maken met *wie* of *wat* er *hoeveel* aan bod komt. Een ander belangrijk aspect is de houding van een medium tegenover een politieke actor, voorstel of beleid (of anders gezegd: hoe kritisch ze staan ten opzichte van actoren of standpunten). Dit wil echter niet zeggen dat media geen kritiek kunnen of mogen uiten. Binnen de westerse democratieën fungeren nieuwsmedia als een waakhond, wat inhoudt dat ze de elites onder de loep nemen om hen verantwoordelijk te houden voor het beleid. Deze 'kritische houding' (of een tekortkomen ervan) is een aspect waarvoor nieuwsmedia vaak kritiek krijgen van het publiek.

We hebben voor dit deel van het onderzoek twee casussen geselecteerd die we in detail hebben bestudeerd. Voor de keuze van de casussen zijn we uitgegaan van volgende criteria:

- De twee cases komen beiden uit de actualiteit en speelden zich af tijdens de looptijd van het onderzoek (het volledige jaar 2022), wat ook toelaat gemakkelijker het bronnenmateriaal te verzamelen.
- De twee cases representeren diverse maatschappelijke breuklijnen in de nationale of Vlaamse politiek (sociaal-economisch links-rechts en sociaal-cultureel links rechts) en moeten een duidelijke tegenstelling in opinies en een diversiteit aan opinies in zich dragen.
- De gekozen cases mogen niet te specifiek zijn (bv. één klimaatbetoging), maar ook niet te generiek (bv. alle items over milieu en klimaat). We opteerden daarom voor nieuwsverhalen die minstens enkele weken aandacht kregen, voldoende nieuwsitems bevatten, en zodoende voldoende relevant zijn, maar tegelijk een diepgaande inhoudelijke analyse toelaten en op een duidelijke tegenstelling te coderen zijn.
- De keuze voor de twee cases werd autonoom gemaakt door het onderzoeksteam, zonder overleg of inmenging van de VRT, VRM of Vlaamse overheid.

Op basis van een scan van het aantal VRT-nieuwsitems over allerlei soorten events en verhalen en de beschikbare artikels op GoPress, werd een longlist gemaakt van mogelijke casussen die aan bovenstaande criteria voldeden. Daaruit werden twee uiteenlopende casussen geselecteerd: het stikstofakkoord en de btw-verlaging op energie. Aanvankelijk was het ook de bedoeling op de opvang van Oekraïense vluchtelingen te analyseren, maar deze berichtgeving was moeilijk te scheiden van de overige oorlogsberichtgeving en er was ook weinig politieke discussie over de case. We lichten de twee gekozen casussen hieronder beknopt toe:

- Reeds een aantal jaar zijn er in België (Vlaanderen) beleidsdiscussies rond de uitstoot van stikstof. Stikstof is een veel gebruikte meststof voor een aantal planten, maar een teveel aan stikstof verdringt andere, meer kwetsbare vegetatie. De landbouwsector is een van de grootste bronnen van stikstofemissies en daarom proberen beleidsmakers voornamelijk daar in te grijpen. De balans tussen het indijken van het stikstofprobleem en het steunen van de Vlaamse boeren leidde in 2022 tot veel politieke discussie. Het debat verhitte in 2022 toen de Vlaamse regering nieuwe richtlijnen introduceerde over hoeveel stikstof bedrijven in verschillende sectoren mogen uitstoten. Dit nieuw kader zorgde bij de Vlaamse boeren voor ongenoegen. Veel boeren voelden zich sterk benadeeld door de nieuwe regels, die plots zorgden voor hoge investeringskosten en zelfs leidden tot het opdoeken van bedrijven. De selectie van nieuwsitems werd gemaakt door de themabeschrijving en 'encyclopedie' in de ENA-database te doorzoeken op trefwoorden zoals 'stikstofakkoord' en 'stikstof' (zie Tabel 3.1). Aangezien de discussie doorheen heel 2022 terugkeerde en evolueerde, onderzochten we de berichtgeving van het volledig jaar.
- Door de aanhoudende oorlog in Oekraïne is de energiemarkt in het voorbije jaar getuige geweest van aanzienlijke prijsstijgingen. Gas en elektriciteit werden voor veel huishoudens steeds moeilijker om financieel te beheren. Om de financiële impact op burgers in te dijken, verlaagde de federale regering de btw op energie van 21% naar 6%. Het debat over die btw-verlaging op energie heeft geleid tot veelzijdige facties, elk met hun eigen standpunten voor of tegen een verlaging van de btw. Daarnaast is er binnen het kamp van de verlaging ook nog verdeling waarbij sommigen pleiten voor een permanente verlaging van de btw, terwijl anderen zich alleen scharen achter een meer tijdelijke. Dit onderscheid hebben we ook gemaakt in onze analyses. Items en artikelen werden gezocht aan de hand van trefwoorden 'accijns', 'accijnzen', 'btw' en 'energie'. Items die enkel over de energieprijzen gingen en de btw-verlaging of accijnzen niet vernoemden, werden niet meegenomen. Aangezien dit debat veel nieuwsitems produceerde, selecteerden we enkel nieuwsitems en artikelen van 1 januari 2022 tot en met 15 april 2022. Die einddatum was twee weken na de btw-deal binnen de regering. Vanaf 1 april werd de btw op gas en elektriciteit permanent verlaagd naar 6 procent.

Tabel 3.1. *Overzicht afbakening casussen*

Casus	Periode	Zoektermen
Stikstof	1/01 – 31/12	Stikstofdossier, stikstofdiscussie, stikstofdebat, stikstofakkoord, stikstofplan
Items gerelateerd aan het stikstofakkoord		
Btw-verlaging energie	01/01 – 15/04	btw, energie, accijns en accijnzen
Items over het btw-verlaging op gas en elektriciteit, niet enkel over de gasprijzen.		

Voor de analyse van de drie casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het gehele Vlaamse nieuwsaanbod. Het gaat daarbij om volgende bronnen:

- Voor VRT: VRT NWS (website), Radio 1 nieuws (8u en 17u), De Ochtend, De Wereld Vandaag, Het Journaal (19u), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Terzake.
- Voor de andere spelers: VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, Doorbraak, DeWereldMorgen.

Bij elk van deze bronnen analyseren we op een kwantitatieve manier de actor- en standpuntdiversiteit door te onderzoeken welke actoren (politici, experts, opiniemakers, ...) aan bod komen en welke standpunten en visies zij naar voren brengen. We verzamelden eerst alle nieuwsitems en artikels die betrekking hadden op elke casus. Vervolgens werden per item/artikel alle actoren gecodeerd. Een actor werd gecodeerd wanneer deze tenminste één volledige zin zei over de casus in kwestie. In de journaals en duidingsprogramma's werd een actor dus enkel gecodeerd wanneer deze spreektijd had. In artikels van de onderzochte kranten en nieuwssites werd een actor meegenomen in het onderzoek wanneer deze letterlijk geciteerd of geparafraseerd werd. Van elke actor werden enkele basisgegevens verzameld zoals naam en functie, maar de nadruk lag op de standpunten en het uiten van kritiek op of steun voor andere betrokkenen. Sommige (meestal korte) items of artikels bleken geen sprekende actoren te bevatten, en werden daarna alsnog uitgesloten van dit onderzoek. Actoren die wel spraken over de casus maar geen specifiek standpunt uitten, werden wel mee opgenomen. Omdat we in dit casuonderzoek zowel nieuwsitems als krantenartikelen opnemen, houden we in wat volgt geen rekening met spreektijd. We kunnen de spreektijd namelijk niet vergelijken tussen auditieve en geschreven bronnen. We geven in de figuren die volgen dus weer hoe vaak actoren over een bepaalde casus spraken, niet hoe lang zij aan het woord waren.

Om per casus alle mogelijke standpunten in kaart te brengen, werd door de onderzoekers een uitgebreide selectie van artikels en items van uiteenlopende media gelezen, waarna alle standpunten gedetailleerd werden opgelijst. Deze standpunten werden daarna in een codeboek gegoten. Bij elke waargenomen actor kon door codeurs worden aangegeven welke standpunten deze actor innam met betrekking tot de casus, en door middel van een open tekstvak was het voor codeurs ook mogelijk om eventuele extra-standpunten toe te voegen. Daarnaast werd ook gecodeerd of deze actor kritiek uitte op of steun uitsprak voor bepaalde politici, bepaalde politieke partijen of de (federale of Vlaamse) regering in het algemeen.

Ten behoeve van de betrouwbaarheid werd gewerkt met verschillende codeurs. Fragmenten werden vooraf ook als test door meerdere codeurs gecodeerd. In totaal werden acht codeurs ingeschakeld. Bijlage 1 geeft het codeboek weer.

Onderstaande tabel geeft de spreiding van de nieuwsitems weer per casus. We werken daarbij met een ruwe indeling in 'VRT-nieuws', 'VRT-duiding' en 'ander medium'. Bij 'VRT-nieuws' rekenen we de 19u-journaals van VRT, het radionieuws en ook alle berichten op de website VRT NWS. De nieuwswebsite bevat ook analyses of opiniestukken, maar de grootste klemtoon ligt wel degelijk op het brengen van nieuws eerder dan op duiding. Onder 'VRT-duiding' verstaan we de uitzendingen van De Zevende Dag, De Afspraak, Terzake, en de radioprogramma's De Ochtend en De Wereld Vandaag. Onder 'ander medium' vallen zowel de nieuwsitems van het VTM-nieuws als de artikelen van de geselecteerde kranten (Het Laatste Nieuws, De Tijd, De Standaard), het magazine Knack, en de twee geselecteerde alternatieve nieuwsmedia (DeWereldMorgen, Doorbraak).

Tabel 3.2 en 3.3 geven de kwantitatieve omvang van de casussen weer. Zowel het aantal items (artikelen, nieuwsfragmenten, radiogesprekken, duidingsitems) wordt weergegeven als het aantal actoren die iets over deze case zeiden in deze items. We zien dat de casus rond het stikstofakkoord groter is dan die van de btw-verlaging. Hoewel er veel inhoud werd geproduceerd over de energieprijzen, was het aantal items over de btw-verlagingsplannen beduidend kleiner. Daarbij strekte de stikstof (ongeveer 250 items) casus zich uit over een volledig jaar, terwijl btw op energie (230 items) vooral piekte in de eerste 3 à 4 maanden van 2022. Over alle cases heen zien we dat de meeste nieuwsitems geproduceerd worden door de 'andere media', maar de tabellen geven ook aan dat de VRT wel degelijk een zeer grote speler is qua nieuws en dat VRT-nieuws en -duiding samen ook veel items opleveren.

De omvang van dit onderzoek blijkt ook uit het feit dat we in totaal bijna 900 actoren analyseerden, die allemaal aan het woord waren of werden geciteerd. Voor de twee onderzochte casussen bekeken we uren televisie en radio en honderden pagina's kranten. Niettemin is het aantal items per medium of programma soms beperkt, bijvoorbeeld in het geval van De Zevende Dag, De Wereld Vandaag of De Wereld Vandaag. Daarom zullen we geen conclusies trekken over individuele programma's of media. In plaats daarvan vergelijken we altijd de drie geaggregeerde categorieën: VRT-nieuws, VRT-duiding en andere media.

Tabel 3.2. Aantal geselecteerde nieuwsitems en actoren per casus

	Stikstof			Btw-verlaging op energie		
	Ander medium	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander medium	VRT-nieuws	VRT-duiding
# nieuwsitems	148	65	41	141	45	44
# actoren_aan bod	280	106	101	198	84	77

Tabel 3.3. Aantal geselecteerde nieuwsitems en actoren per casus (opgedeeld per medium)

	Medium	Stikstofakkoord		Btw-verlaging	
		Items	Actoren	Items	Actoren
<i>VRT-duiding</i>	De Afspraak	7	16	10	20
	De Zevende Dag	5	13	5	16
	Villa Politica	4	8	10	10
	Terzake	6	41	10	18
	De Wereld Vandaag	4	7	0	0
	De Ochtend	15	16	9	13
<i>VRT-nieuws</i>	Radio 1 nieuws	19	19	5	5
	VRT NWS	27	53	18	44
	VRT 19u Journaal	19	34	22	35
<i>Andere media</i>	VTM 19u Nieuws	19	20	14	16
	De Standaard	27	63	27	36
	De Tijd	23	59	27	38
	DeWereldMorgen	0	0	10	20
	Doorbraak	10	17	9	11
	HLN	59	99	47	68
	Knack	10	22	7	9
	Totaal	254	487	230	359

3.2. Casus: stikstofakkoord

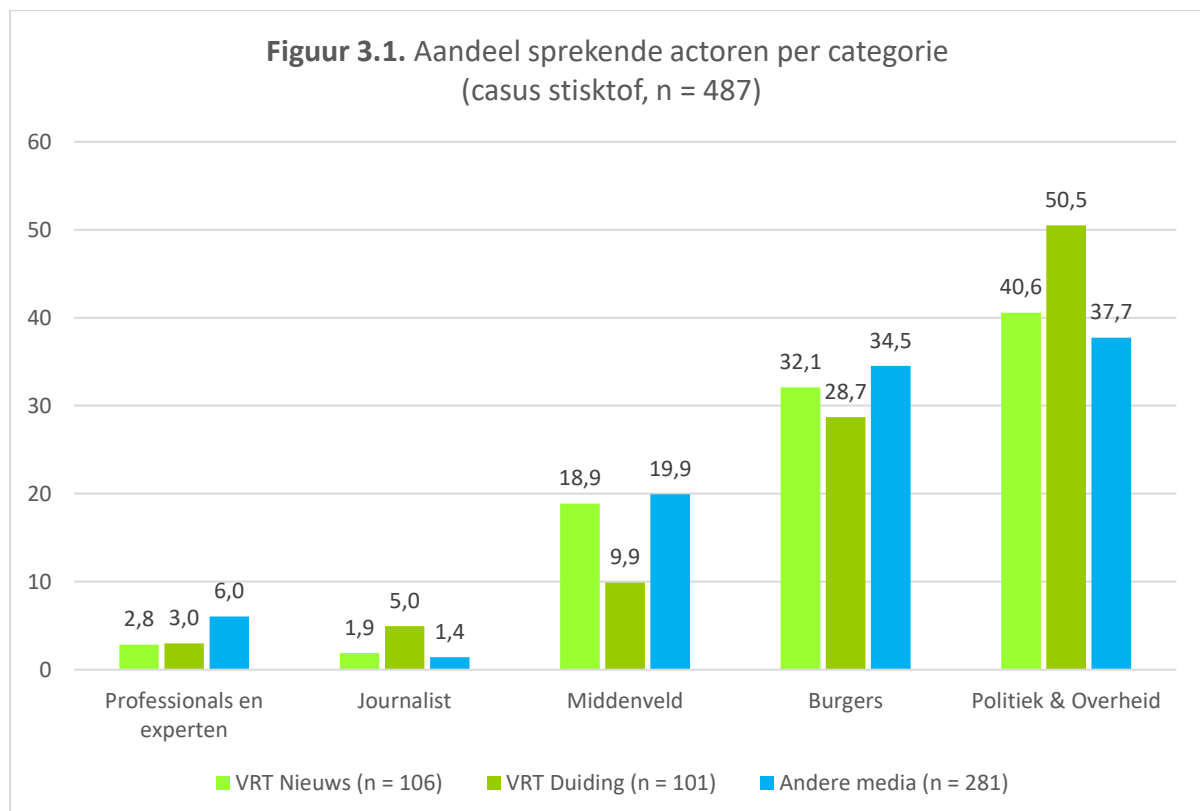
3.2.1. Wie komt aan het woord?

3.2.1.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

Over het stikstofdebat kwamen vooral politici en overheidsbronnen aan het woord. Met name in de VRT-duidingsprogramma's was deze stem het luidste te horen, waar net iets meer dan de helft van de actoren politici of overheidsbronnen waren. Opvallend is ook het grote aandeel burgers in de berichtgeving rond het stikstofakkoord. Specifiek zijn dit vooral korte reacties van landbouwers die hun mening geven over de stikstofregels. Dat aandeel is voor alle media ongeveer gelijklopend.

Wanneer we binnen de groep burgers inzoomen op de landbouwers, zien we volgend beeld. In de berichtgeving van VRT-Nieuws is zijn van de 106 actoren 30 een landbouwer (28%). In de andere media zien we een gelijkaardig beeld als in de VRT-Nieuws-berichtgeving met een aandeel van 27% voor de betrokken landbouwers. In de duidingsprogramma's ligt dat aandeel iets lager (22%).

Ook het maatschappelijk middenveld kwam aan bod in de berichtgeving. Daarbij was het vooral de Boerenbond die aan het woord kwam (zowel in VRT-Nieuws als in VRT-Duiding). In de duidingsprogramma's van VRT kwamen de actoren uit het maatschappelijk middenveld beduidend minder aan bod dan in de andere media. Dit zagen we ook al in eerdere casussen: het middenveld is wat minder vaak te gast in duidingsprogramma's vergeleken met het nieuws in het algemeen. Bij VRT-Nieuws vinden we dan weer ongeveer hetzelfde aandeel middenveld als in de andere media.

Als we verder kijken naar de voornaamste individuele actoren in deze casus, dan valt de dominantie van de Vlaamse minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA) op. In deze casus stond Demir en N-VA tegenover haar coalitiepartner CD&V. Dit uit zich ook in de aandacht voor de Vlaamse ministers Jo Brouns en Hilde Crevits. In alle media is er ook ruimte voor de woordvoerders van de Boerenbond, met name voorzitter Lode Ceyskens.

Tabel 3.4. Top vijf actoren die het vaakst aan het woord kwamen (casus stikstof)

Top 5	VRT-Nieuws	VRT-Duiding	Andere media
1	Zuhal Demir (9)	Zuhal Demir (11)	Zuhal Demir (25)
2	Lode Ceyskens (6)	Hilde Crevits (7)	Hilde Crevits (9)
3	Hilde Crevits (5)	Jan Jambon (7)	Jo Brouns (8)
4	Jan Jambon (5)	Jo Brouns (4)	Lode Ceyskens (7)
5	Jo Brouns (4)	Bart Dochy, Lotte Arkens en Piet Vanthemsche (3)	Gwendolyn Rutten (6)

Leesvoorbeeld: Zuhal Demir kwam in VRT-nieuws het vaakst aan bod met 9 optredens.

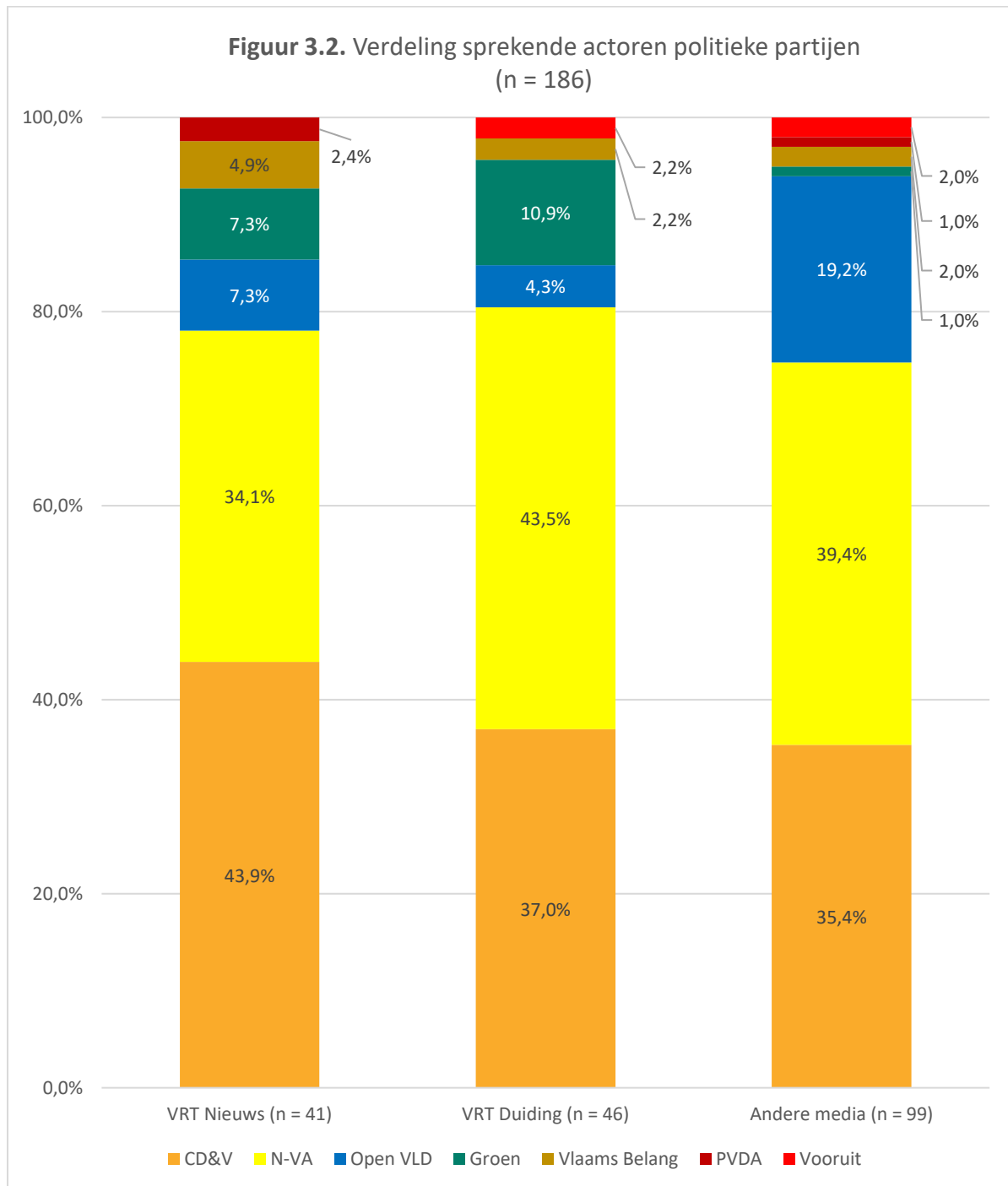
3.2.1.2. Aandacht voor politieke partijen in 2022, casus stikstof

Uit de grafiek over de spreektijd van politieke partijen zien we opnieuw de machtslogica, waarbij de uitvoerende macht meer aandacht krijgt dan andere actoren, duidelijk afgespiegeld. De partijen uit de Vlaamse regering komen beduidend meer aan bod dan de oppositiepartijen. Dat is ook niet zo vreemd aangezien het conflict zich vooral binnen de regering zelf afspeelde. Daarbinnen zijn het dan ook vooral de partijen van de bevoegde ministers die het vaakst aan het woord komen. Hoewel ook een regeringspartij, kreeg Open VLD heel wat minder spreektijd. In de andere media kreeg Open VLD wel meer aandacht, maar nog steeds (bijna) de helft minder dan CD&V en N-VA die de bevoegde ministers leverden. Bovendien nam Open VLD in het conflict tussen CD&V en N-VA een minder uitgesproken positie in.

CD&V en N-VA nemen samen om en bij de 80% van de spreektijd van de politieke actoren in, in zowel VRT-Nieuws als VRT-Duiding. Voor N-VA was het vooral Minister van Omgeving Zuhal Demir die aan het woord kwam. In de nieuwsberichtgeving van VRT was Demir goed voor 64% van de N-VA-interventies. In de duidingsprogramma's had ze van alle N-VA actoren net iets meer dan de helft (55%) van de spreektijd. Bij CD&V is dezelfde logica te zien, en gaat de meeste spreektijd dus ook naar de bevoegde ministers. Gezien de ministerpost van landbouw in mei 2022 wisselde van Hilde Crevits naar Jo Brouns, zijn binnen de CD&V-spreektijd twee actoren prominent aanwezig. In de nieuwsmedia van VRT was Hilde Crevits goed voor 28% van de CD&V-interventies. Jo Brouns nam 22% van de CD&V-spreektijd voor zijn rekening. Hier zijn dus twee actoren goed voor de helft van de CD&V-interventies. Opvallend is dat 28% van de CD&V-interventies was weggelegd voor lokale mandatarissen (schepenen of burgemeesters). Ook in de duidingsprogramma's was het grootste aandeel van de CD&V-spreektijd weggelegd voor Crevits en Brouns. Met respectievelijk 44% en 25% van de spreektijd van CD&V, nemen zij samen 69% van de CD&V-spreektijd in.

Bij de VRT-berichtgeving kreeg van alle Vlaamse oppositiepartijen (bij zowel VRT-Nieuws als VRT-Duiding) vooral Groen nog relatief veel aandacht. Daarin verschilt de VRT-berichtgeving van de berichtgeving van de andere media. Daar kreeg de oppositie nauwelijks aandacht (6%) en was die beperkte aandacht ongeveer evenredig verdeeld over alle partijen. Vlaams Belang krijgt in het VRT-Nieuws nog wel enige aandacht, maar dat is nauwelijks het geval in de andere media. Het algemene beeld, over alle media heen, is vooral dat de oppositie weinig spreektijd krijgt. Groen buiten beschouwing gelaten, krijgen oppositiepartijen tussen de 1% en de 5% van alle aandacht van politieke actoren. Verder valt op dat Vooruit in VRT-Nieuws niet aan bod komt, net zoals PVDA in de VRT-

Duidingsprogramma's. De enorme dominantie van de regeringspartijen heeft wellicht te maken met het feit dat de discussie zich in de eerste plaats *binnen* de regering afspeelde.

3.2.2. Welke standpunten komen aan bod?

Wat betreft de stikstofstandpunten gebracht door de actoren die aan het woord kwamen, zien we bij alle media een scheve verdeling in het voordeel van het 'tegen'-kamp. Zo was op het VRT-nieuws slechts 18% van de standpunten positief over het (komende) stikstofakkoord. Net iets meer dan de helft van de standpunten was tegen. Net iets minder dan een derde nam geen eenduidig voor- of tegenstandpunt in. Bij de andere media zien we ongeveer hetzelfde patroon. Daar ligt het aandeel tegenargumenten met 62% nog iets hoger. Slechts 15% van de actoren die aan bod komen in de andere media heeft een argument voor de stikstofdeal. Wanneer we inzoomen op die andere media

afzonderlijk, zien we dat in de meeste media meer dan de helft van de standpunten die aan bod komen een standpunt tegen het stikstofakkoord is. Enkel De Tijd (44%) en het 19u nieuws van VTM (40%) halen een lager percentage. Met name in De Standaard (61%), HLN (75%), en Doorbraak (88%) lag het aandeel van de tegenargumenten een heel stuk hoger. De argumenten voor het stikstofakkoord waren logischerwijs minder talrijk aanwezig. HLN en De Standaard lieten rond de 10% aan voor-standpunten aan bod komen. Bij De Tijd (29%) en VTM Nieuws (35%) ligt dat aanzienlijk hoger. Knack zit daar tussenin met 18% aan voor-argumenten. Bij Doorbraak noteerden we geen enkel standpunt voor het stikstofakkoord.

Daartegenover staat een meer evenwichtige verdeling bij VRT-Duiding (vergelijkbaar met het VTM nieuws). De argumenten voor, tegen en niet eenduidig voor of tegen zitten elk allemaal (afgerond) tussen de 31% en de 36%.

Tabel 3.5. *Verdeling standpunten per type medium (casus stikstof)*

	VRT-Nieuws	VRT-Duiding	Ander medium
Voor stikstofakkoord	17,9%	30,7%	15,3%
Tegen stikstofakkoord	52,8%	33,7%	61,9%
Niet eenduidig voor of tegen	29,2%	35,6%	22,8%
Totaal aantal standpunten	106	101	281

Wat betreft de argumenten voor het stikstofakkoord, vonden we drie grote argumenten die vaak aan bod kwamen. In alle media-outlets kwam vooral het argument rond de bescherming van de natuur veel aan bod. In de nieuwsberichtgeving van de VRT en van de andere media was van alle voorargumenten respectievelijk 63% en 61% weggelegd voor het natuurargument. In VRT-Duiding was 71% van de voorargumenten een natuurargument. Daarmee is de stelling dat het stikstofakkoord nodig is voor de bescherming van de natuur veruit het meest aangehaalde standpunt. Ook het argument dat het stikstofakkoord voor rechtszekerheid voor landbouwers zou zorgen, komt frequent aan bod.

Alhoewel de diversiteit in tegenargumenten groter is, zien we ook bij de tegenargumenten één overheersend argument: het stikstofakkoord bedreigt de toekomst van de landbouw. De normen zouden te streng zijn waardoor landbouw onmogelijk wordt. Opnieuw zien we grote gelijkenissen tussen VRT-Nieuws en de andere media. Van alle tegenargumenten die werden geuit, werd het toekomstargument in (afgerond) 60% van de gevallen aangehaald in VRT-Nieuws en de andere media. Bij de duiding lag dat aandeel opnieuw iets hoger: 65%.

Tabel 3.6. *Verdeling argumenten VOOR het stikstofakkoord per type medium (casus stikstof)*

<i>Argumenten voor het stikstofakkoord</i>	VRT-Nieuws (%) <i>(n=27)</i>	VRT-Duiding (%) <i>(n=46)</i>	Ander medium (%) <i>(n=62)</i>
Noodzakelijk voor bescherming natuur	63,2	71,0	60,5
Het geeft rechtszekerheid aan de boeren	26,5	38,7	25,6
Europa legt het ons op	5,3	19,4	2,3

Tabel 3.7. Verdeling argumenten TEGEN stikstofakkoord per type medium (casus stikstof)

<i>Argumenten tegen het stikstofakkoord</i>	VRT-nieuws (%) (n=93)	VRT-duiding (%) (n=79)	Ander medium (%) (n=279)
Het plan is zo streng dat de landbouw op termijn geen toekomst meer heeft	58,9	64,7	59,8
Het vraagt te grote inspanningen van de landbouw (in vergelijking met de industrie)	26,8	35,3	31,0
De financiële gevolgen voor de landbouw zijn gigantisch	25,0	38,2	35,5
Het heeft geen goede juridische basis	17,9	20,6	13,8
Onduidelijke en tegenstrijdige communicatie door de overheid	10,7	23,5	3,4
Onze voedselafhankelijkheid zal stijgen	1,8	0,0	9,8

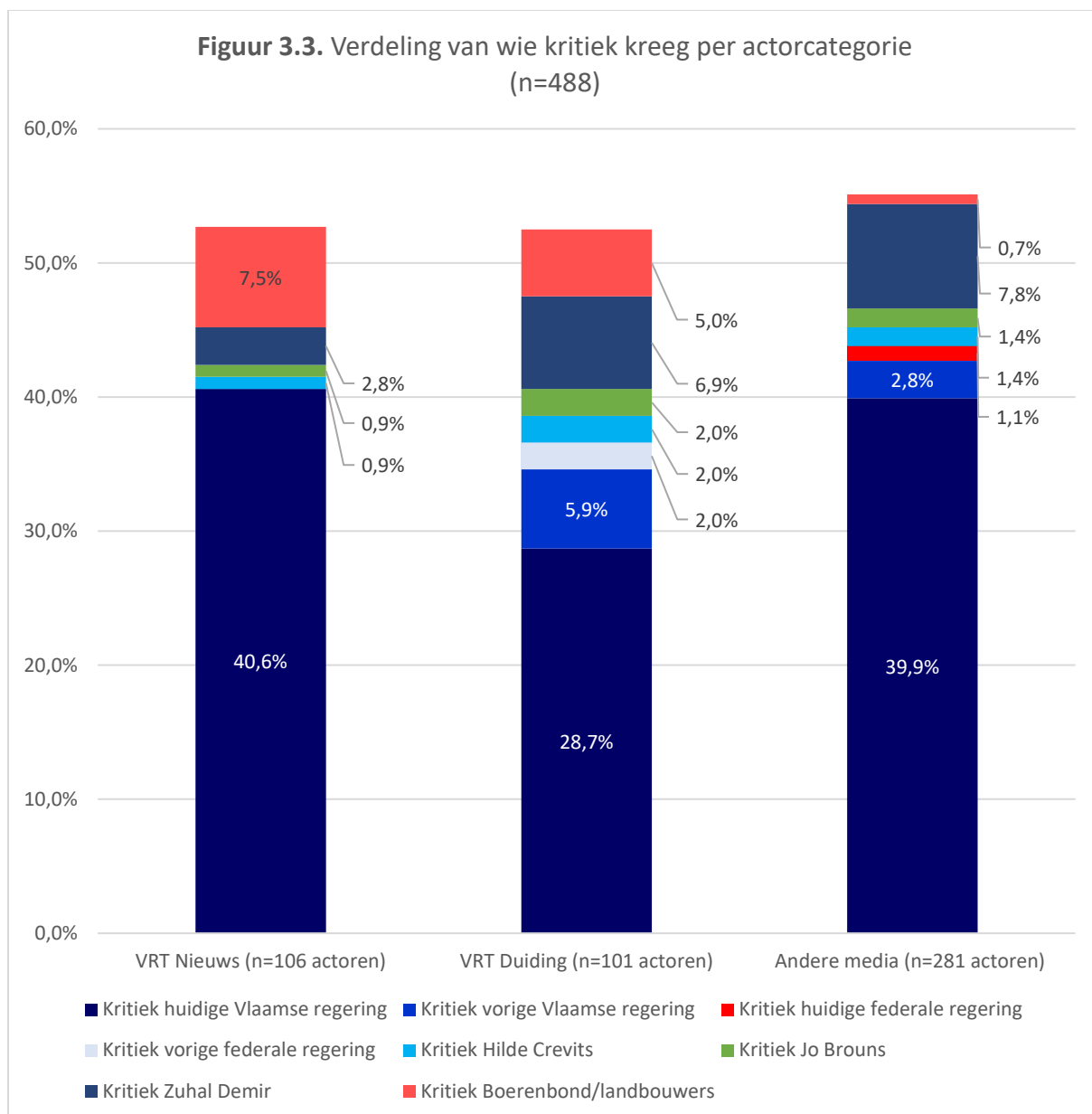
3.2.3. Wie krijgt steun of kritiek?

Figuur 3.3 geeft de actoren weer die kritiek krijgen van andere actoren. Opvallend is dat de totale kritiek in alle media ongeveer gelijk is, maar dat de verdeling over de actoren waarop er kritiek wordt geuit wel verschilt. Over het algemeen geeft meer dan de helft van de actoren die aan bod komen in de berichtgeving kritiek op een of meerdere actoren. Dat bewijst dat media-aandacht niet altijd een voordeel is. De steun die actoren uitspreken voor andere actoren ligt daarenboven behoorlijk laag (zie infra). De centrale actoren in deze casus krijgen dus eerder kritiek dan steun.

Wanneer we de verschillende media vergelijken, zien we dat de actoren die aan het woord komen het meeste kritiek uiten op de huidige Vlaamse regering (over alle onderzochte media heen). In VRT-Nieuws en de andere media is die hoeveelheid kritiek heel sterk gelijkend. In VRT-Duiding is dan weer een heel pak minder kritiek op de huidige Vlaamse regering te vinden (maar is het nog wel steeds de meest bekritiseerde actor). Daarbij zijn het vaakst de landbouwers of de Boerenbond die kritiek uiten op de Vlaamse regering. In zowel de nieuwsoutlets van VRT als de duidingsprogramma's van VRT zijn landbouwers en hun vertegenwoordiger de Boerenbond verantwoordelijk voor 55% van de kritiek op de regering Jambon. In de overige media is exact de helft van de kritiek afkomstig van de Boerenbond of landbouwers.

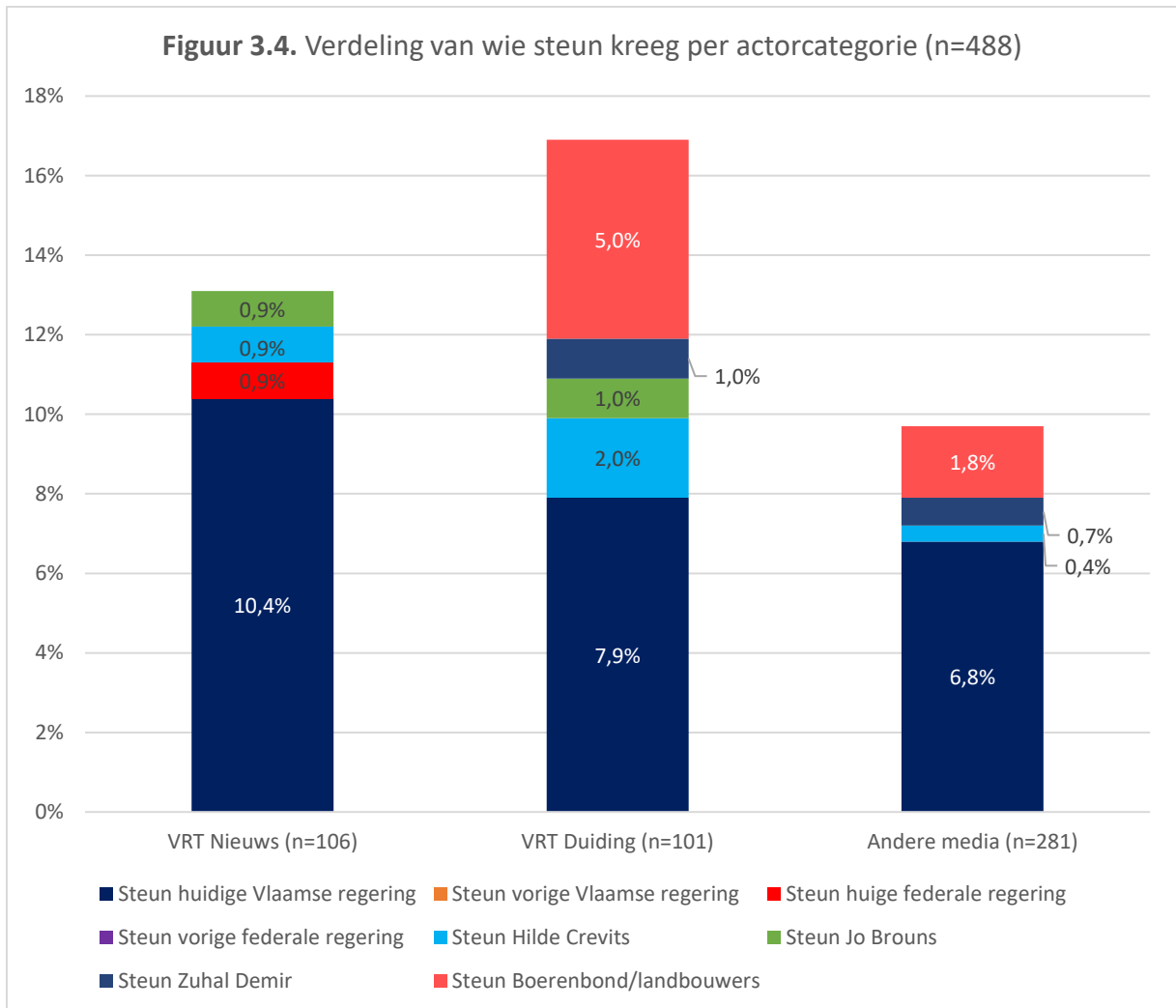
Hoewel de regering Jambon minder werd bekritiseerd in de duidingsprogramma's, is de totale kritiek wel ongeveer even groot als in VRT-Nieuws en de overige media. In de duidingsprogramma's is er dan ook meer kritiek gegeven op andere actoren dan de regering Jambon. 23% van de geuite kritiek was in de duidingsprogramma's voor een andere actor dan de Vlaamse regering, waar dat in VRT-Nieuws en de andere media (afgrond) telkens slechts 12% was. Dat heeft wellicht te maken met de karakteristieken van duidingsprogramma's waar het meer om de mening van actoren gaat (meer dan puur feitelijke informatie zoals in bijvoorbeeld een nieuwsuitzending). Tegenover de kritiek op de regering Jambon (en het beleid van Demir) staat een vrij bescheiden aandeel kritiek dat wordt geuit aan het adres van de Boerenbond/de landbouwers. Daarbij springt wel in het oog dat de Boerenbond en de landbouwers vaker worden bekritiseerd door actoren in het VRT-nieuws (7,5%) en de VRT-duiding (5%), terwijl die in de andere media amper kritiek krijgen (0,7%). Daardoor is er sprake van iets meer balans in de VRT berichtgeving dan in die van de overige media.

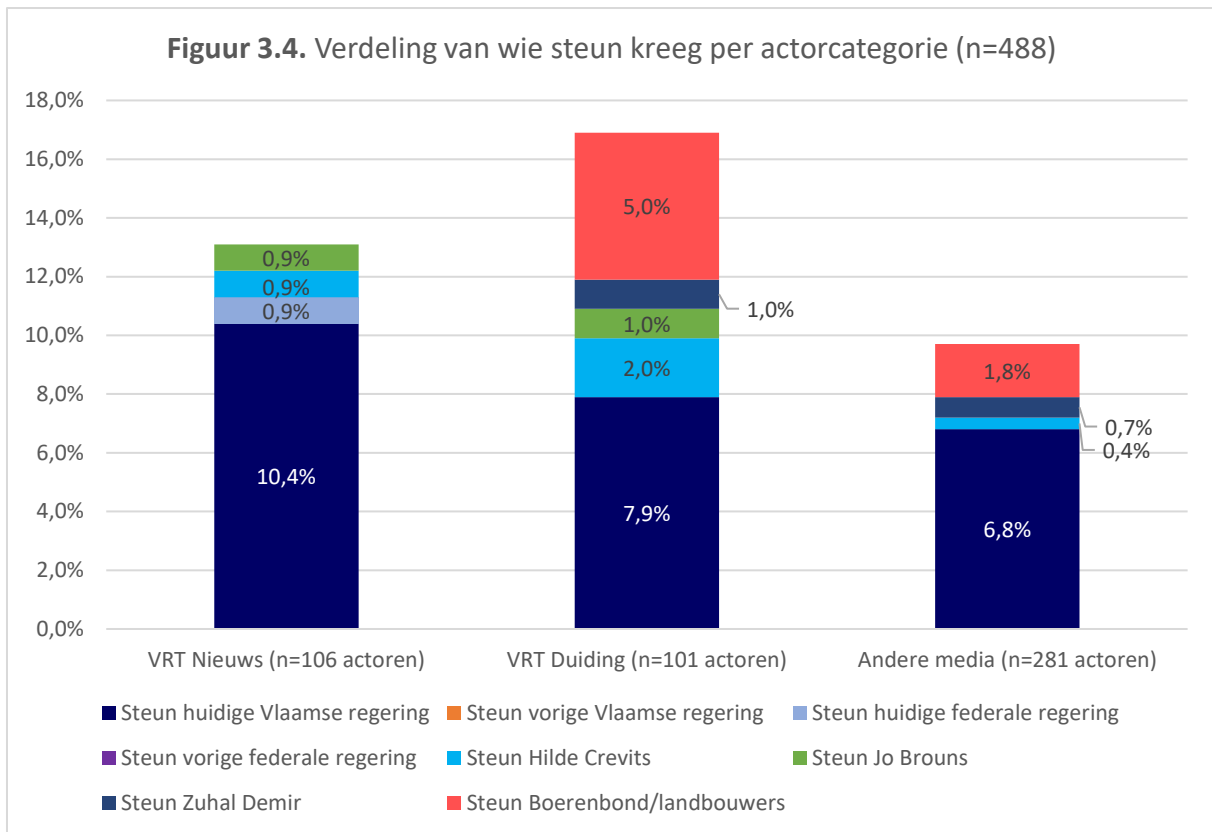
Figuur 3.3. Verdeling van wie kritiek kreeg per actorcategorie (n=488)

Als we kijken naar figuur 3.4, valt het meteen op dat er in de media duidelijk minder steun wordt uitgesproken dan kritiek. In VRT-Nieuws gaf 13% van de actoren die aan het woord kwamen steun aan een andere actor. In de duidingsprogramma's lag dat aandeel iets hoger en gaf ongeveer 17% steun aan een andere actor. In de overige media lag dat aandeel net onder de 10%. Terwijl de huidige Vlaamse regering de meest bekritiseerde actor is, is het ook de actor die het meeste steun krijgt. In alle onderzochte media is het aandeel steun het grootste voor de regering Jambon. Deze bevinding kan wel genuanceerd worden gezien de kritiek op de regering telkens een pak hoger ligt dan de steun die ze krijgt. Verder springt in het oog dat de Boerenbond/landbouwers in VRT-Nieuws nooit steun kregen, terwijl ze in de duidingsprogramma's wel door 5% van de actoren die aan het woord kwam kregen. Ook in de andere onderzochte media noteren we een kleine 2% van de actoren die aan bod kwamen die steun uitspreken voor de Boerenbond/landbouwers.

Wanneer we inzoomen op wie er steun uitspreekt voor de Vlaamse regering, zien we dat het vooral regeringsleden zelf zijn. In de nieuwsmedia van VRT was 81% van de steun afkomstig van regeringsleden (vooral Zuhail Demir en Jan Jambon, maar ook van Hilde Crevits, Jo Brouns en Bart Somers). In de duidingsprogramma's kwam quasi alle steun van regeringsleden.

3.3. Casus Btw-verlaging op energie

3.3.1. Wie komt er aan het woord?

3.3.1.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

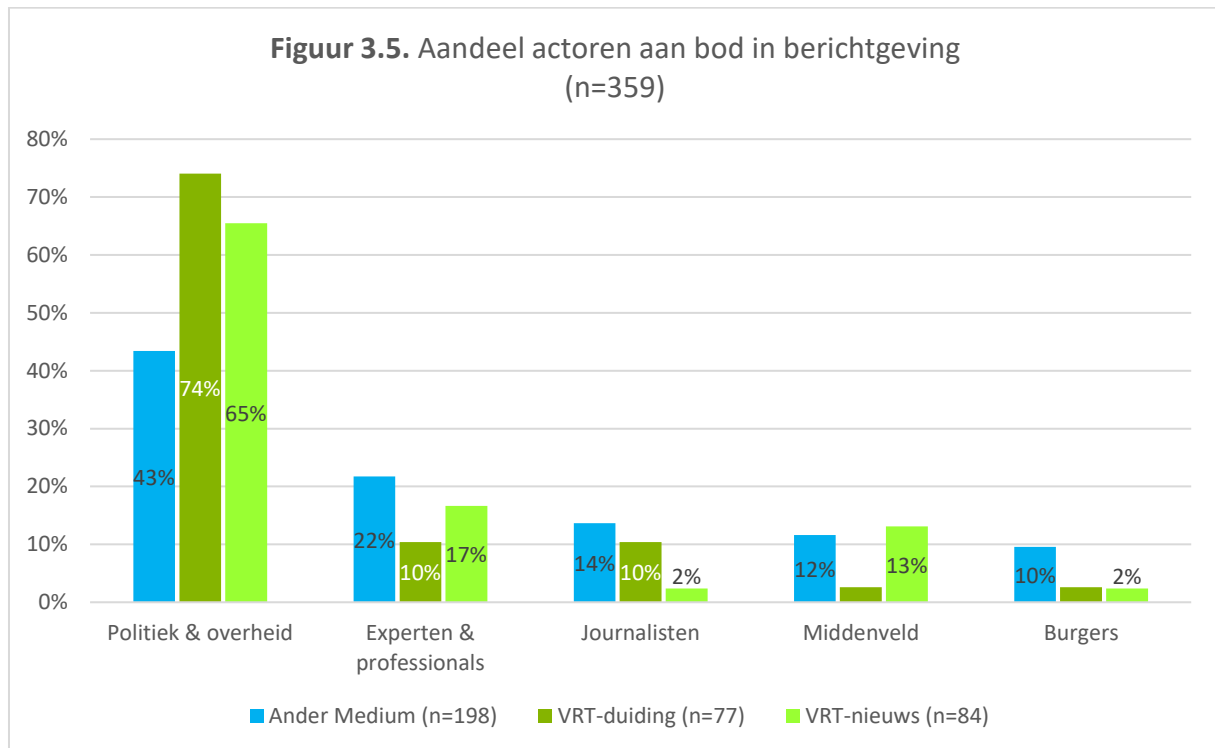
Net zoals bij stikstof gaat bij de casus over de btw-verlaging op energie, het leeuwendeel van de aandacht naar politici en overheid. Opvallend in grafiek 3.5 is dat vooral bij VRT de aandacht voor politieke en overheidsactoren het grootst is. Gemiddeld gezien besteedt VRT (nieuws en duiding samen) een vierde meer aandacht aan politieke actoren dan de andere media. Deze resultaten liggen niet alleen in lijn met de bevindingen uit deel 1, maar ook met die van het onpartijdigheidsonderzoek van 2021. VRT besteedt dus systematisch (iets) meer aandacht aan politieke en overheidsactoren dan andere media (dat verschil blijft overeind als je specifiek het VRT-journaal met het VTM-nieuws vergelijkt).

Net zoals de algemene tendensen (besproken in deel 1), is deze focus op politieke actoren het sterkst zichtbaar bij de duidingsprogramma's. Bij andere media (en in mindere bij VRT-nieuws) krijgen experts en middenveldactoren iets meer aandacht. Onder de middenveldactoren krijgen vooral vakbonden (met name het ABVV) en armoedebestrijdingsorganisaties ruimte om hun standpunt naar voor te brengen (niet in grafiek), maar in de VRT-duidingsprogramma's worden ze zelden uitgenodigd.

In vergelijking met de vorige casus, zien we rond de btw-verlaging een grotere aandacht voor journalisten (algemeen 10%). Deze aandacht komt vooral voort uit opiniestukken geschreven door columnisten en redacteurs. 85 procent van de aandacht voor journalisten loopt via opiniestukken. De andere 15 procent zijn dan vooral weggelegd voor de "energie-experts" van redacties.

De aandacht voor burgers is bij deze casus wel beduidend lager (algemeen 6,4%) dan bij stikstof en dit het sterkst bij VRT-Nieuws en duiding. Burgers hebben bij deze casus ook vaak geen specifiekere functie dan als vox-pop over de energiefactuur. We zien wel een groot verschil in aandacht voor

burgers tussen VRT en andere media. Wanneer we inzoomen op individuele titels, blijkt dat vooral in Het Laatste Nieuws gewone mensen aan bod kwamen.

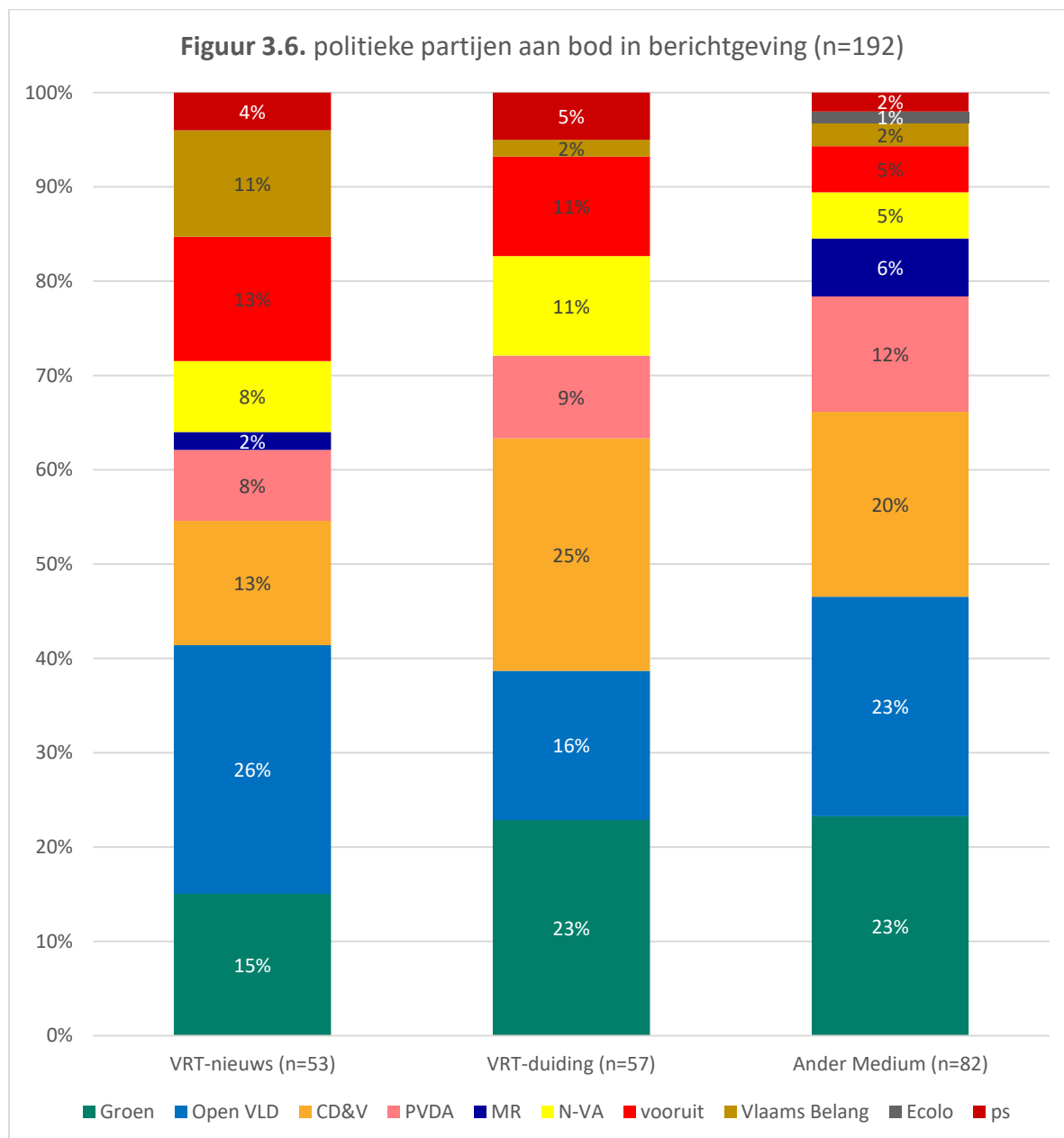
3.1.1.2. Aandacht voor politieke partijen in 2022

Wanneer we in Figuur 3.6 inzoomen op de verdeling tussen de partijen en de belangrijkste politici, blijkt dat vertegenwoordigers van de regeringspartijen uit de Vivaldi-coalitie Groen, Open VLD en CD&V het vaakst aan het woord kwamen over de btw-verlaging. We zien ook dat de aandacht mediumafhankelijk is: in de VRT-duiding gaat het meeste aandacht naar CD&V (25%), terwijl deze bij VRT-nieuws dan weer voor Open VLD (26%) is weggelegd. Bij de andere media is de aandacht iets gelijkverdeeld over de drie grote spelers in deze case: Groen, Open VLD & CD&V.

De grote aandacht voor deze drie partijen is niet onlogisch vanuit de eerder aangehaalde machtslogica. Niet alleen zitten ze alle drie in de federale regering, zowel CD&V als Groen en Open VLD bevatten op hun beurt een “kopstuk” dat in het debat rond btw veel aandacht kreeg (zie tabel 3.5). Voor CD&V was die rol weggelegd voor Vincent Van Peteghem, minister van financiën die goed was voor 84% van de optredens van CD&V. Vooral in VRT-duiding (10 optredens) en andere media (15 optredens) kwam hij het meest aan bod. Wanneer we kijken naar de aandacht voor Groen, zien we dat deze wordt vooral ingegenomen door minister van energie, Tinne Van der Straeten. 58 procent van de Groen-optredens werden door haar ingevuld. Voor Open VLD ging dan weer een aanzienlijk deel van aandacht naar eerste minister Alexander De Croo (48% van de Open Vld optredens).

Wat het opvallendst is bij deze case is de grote aandacht voor PVDA. Hoewel PVDA in het algemeen niet meer dan 2% van de aandacht krijgt (zie deel 1), wisten ze bij deze casus toch een forum te bemachtigen met hun uitgesproken voorkeur voor de btw-verlaging. Die aandacht voor PVDA is het grootste bij de andere media (12%), maar ook bij VRT-nieuws (8%) en duiding (9%) is het aandeel deze oppositiepartij groter dan gemiddeld. Bij de andere media zien we dat deze vergrote aandacht voor

PVDA wel betekent dat de aandacht voor Vooruit mindert (5%). Dit is niet het geval bij VRT. Binnen de PVDA wordt de aandacht wel voornamelijk opgeëist door partijvoorzitter Raoul Hedebouw, met bijna de helft van de PVDA optredens. Ook voor oppositiepartij Vlaams Belang gebeurt iets gelijkaardig in het VRT-nieuws, waar ze plots van gemiddeld 2% van de aandacht stijgt naar 11%. Zowel voor VRT-duiding als voor andere media blijft dit effect uit.

Naast de voornaamste regeringsleden, komen in deze casus ook enkele financiële experts, zoals Michel Maus (VUB) en Gert Peersman (UGent), frequent aan bod.

Tabel 3.8. Top vijf actoren die het vaakst aan het woord kwamen (casus btw-verlaging)

	VRT-Nieuws	VRT-duiding	Ander Medium
1.	Alexander De Croo (9)	Vincent Van Peteghem (10)	Vincent Van Peteghem (15)
2.	Vincent Van Peteghem (6)	Tinne Van der Straeten (6)	Tinne Van der Straeten (14)

3.	Michel Maus (4)	Petra De Sutter (5)	Gert Peersman (9)
4.	Tinne Van der Straeten (3)	Alexander De Croo (3)	Maggie De Block (7)
5.	Raoul Hedebouw (3)	Michel Maus (3)	Alexander De Croo (6)

Leesvoorbeeld: Alexander De Croo kwam in VRT-nieuws het vaakst aan bod met 9 optredens.

3.4. Welke standpunten komen aan bod?

Als we kijken naar de standpunten die de actoren naar voren brengen rond de eventuele btw-verlaging, dan stellen we vast dat de VRT-berichtgeving licht verschilt van andere media. Zo zien we bij VRT-berichtgeving een grotere vertegenwoordiging van standpunten voor zowel een tijdelijke als een permanente btw-verlaging (al is het verschil bij de tijdelijke verlaging met 12 procentpunten wel het grootst). Het 19u-journaal en VRT NWS hebben de grootste discrepanties tussen argumenten voor en tegen (zie tabel 3.6).

Bij andere media zien we dan weer gemiddeld meer standpunten tegen een Btw-verlaging op energie. Daarbij moeten we wel opmerken dat er een ruime variatie zit binnen de categorie 'ander medium'. Wanneer we inzoomen op individuele media kunnen we het verschil verklaren door een aantal specifieke media. Zo is in de berichtgeving van rechts medium Doorbraak 75% van de argumenten eenduidig tegen. Voor links medium DeWereldMorgen is dit dan weer slechts 15%. Dit wijst op een zekere links-rechts opdeling in deze casus. Andere media zijn meer verdeeld, maar vertonen (behalve bij Knack) eveneens een selectie van meer pro-argumenten van de btw-verlaging. Zowel bij VRT als bij de andere media blijven een groot deel van de actoren onuitgesproken; één vijfde van de standpunten waren niet eenduidig voor of tegen.

Tabel 3.9. *Verdeling standpunten per type medium (casus btw-verlaging)*

	VRT-nieuws	VRT-duiding	Ander Medium
Eenduidig voor tijdelijke btw verlaging	34,2%	34,2%	22,4%
Eenduidig voor permanente btw-verlaging	26,6%	25,3%	21,4%
Niet voor, niet tegen	21,5%	19,0%	24,0%
Eenduidig tegen btw-verlaging	17,7%	21,5%	32,3%
Totaal aantal standpunten	192	79	79

Bovendien blijkt er een brede waaier aan argumenten voor en tegen de Btw-verlaging aan bod te komen. Zowel bij de nieuws als duiding komt die waaier ruimschoots aan bod in de VRT-kanalen. We zien wel dat het gebruik van bepaalde argumenten op VRT wat verschilt van dat in de andere media. Zo zien we dat het meest gebruikte argument op VRT (zowel duiding als nieuws) benadrukt dat een Btw-verlaging een positief effect zou hebben op de koopkracht. Bij andere media wordt er dan weer sterker benadrukt dat de hoge prijs die de overheid betaalt bij een btw-verlaging kan gecompenseerd worden met hogere accijnzen wanneer de prijzen gedaald zijn (27%). Dit eerder pragmatisch argument komt het meest voor in de krant De Tijd (71% van alle de argumenten in De Tijd gaat over de accijnsverhoging). De actoren in het VRT-nieuws zijn in tegenstelling tot VRT-duiding en andere media het minst kritisch ten aanzien van de omgang met Engie. Het idee om de overwinsten van Engie af te romen, komt hier beduidend minder aan bod.

Tabel 3.10. *Verdeling argumenten pro per type medium (casus btw)*

Argumenten pro	VRT-nieuws (n=47)	VRT-duiding (n=77)	Ander Medium (n=102)
Koopkracht stijgt	25,5%	18,2%	8,8%
Energie is geen luxeproduct	21,3%	16,9%	14,7%
Snelle oplossing	17,0%	15,6%	8,8%
De tijdelijke btw-verlaging loopt niet tot in de wintermaanden	14,9%	7,8%	8,8%
Het is een goede noodmaatregel	12,8%	18,2%	22,5%
Hogere accijnzen	6,4%	18,2%	27,5%
De overheid moet de overwinsten van Engie afromen	2,1%	5,2%	8,8%

Ook de verschillende argumenten tegen een btw-verlaging komen in relatief gelijke mate aan bod, al zien we opnieuw kleine verschillen tussen de verschillende media. Zo zet VRT-nieuws het meest in op het feit dat een Btw-verlaging Rusland zou steunen. Zowel VRT-duiding als andere media benadrukken dan weer dat een btw-verlaging ongunstig zou zijn voor het bepalen van de klimaat doelstellingen.

De argumenten tegen een btw-verlaging zijn in VRT-duiding en andere media gelijkmatiger verdeeld dan in VRT-Nieuws. Het begrotingsargument komt bijvoorbeeld in VRT-nieuws nooit aan bod. Dit kan ook te wijten zijn aan het algemeen lager aandeel aan argumenten tegen een btw-verlaging in VRT-nieuws (n=31).

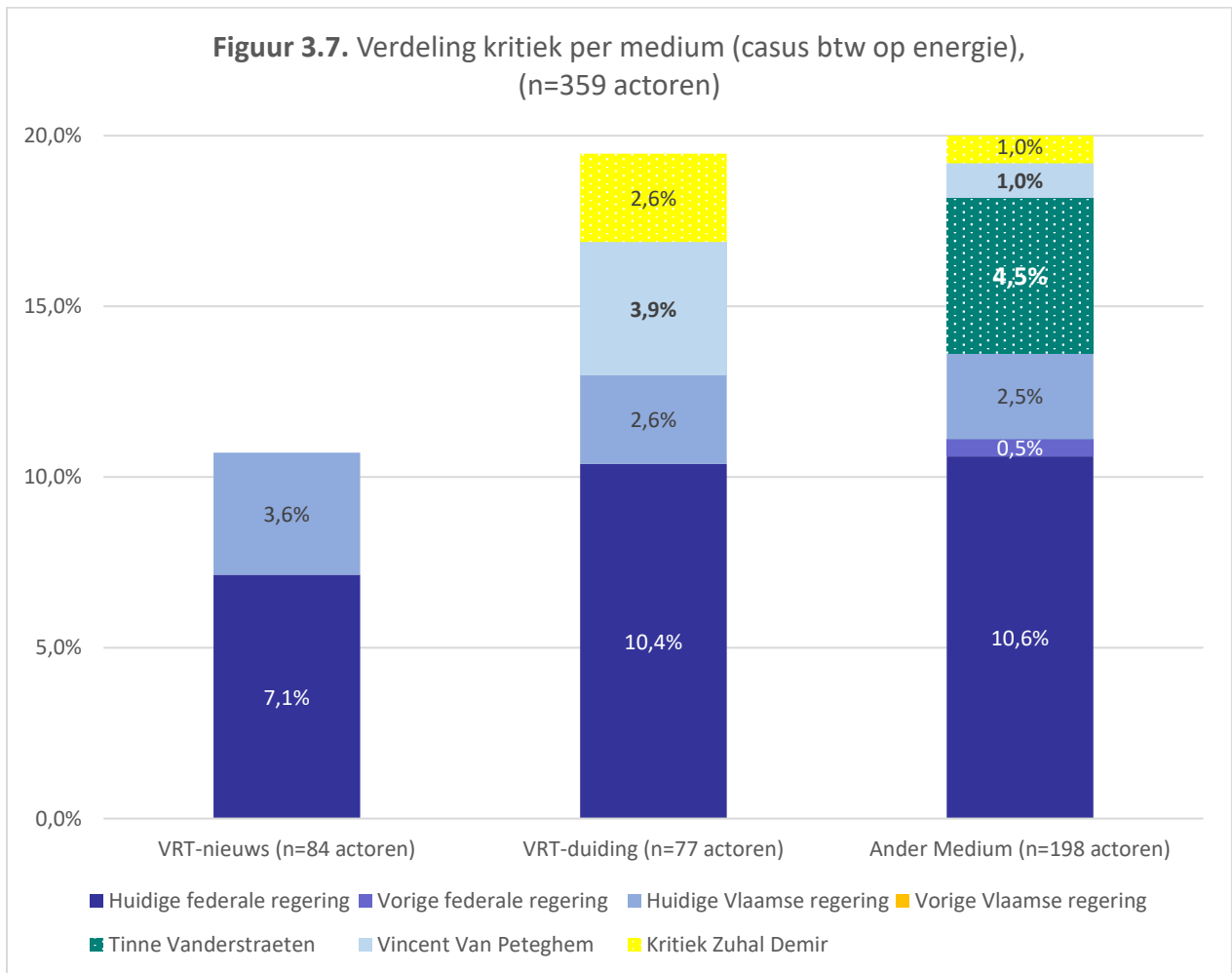
Tabel 3.11. *Verdeling argumenten tegen per type medium (casus btw)*

Argumenten tegen	VRT-nieuws (n=31)	VRT-duiding (n=51)	Ander Medium (n=121)
Door een btw-verlaging op gas steunen we Rusland	32%	24%	21%
Vestzak-broekzakoperatie	19%	16%	16%
Een btw-verlaging zou de loonindexering uitstellen	16%	4%	3%
Het is beter om de accijnzen te verlagen in plaats van de btw.	13%	8%	17%
Gas zou net duurder moeten worden om onze klimaatdoelstellingen te halen	13%	29%	24%
Een btw-verlaging is niet gericht genoeg op de sociaal zwakkeren	6%	12%	12%
Een btw-verlaging is te duur, de overheid kan het zich niet veroorloven	0%	8%	7%

3.3.3. Wie krijgt steun of kritiek?

Vooreerst moet opgemerkt worden dat er in deze casus van de btw-verlaging op energie minder kritiek wordt gegeven dan in andere casussen (zie ook rapport 2021). Het gaat immers om een voorstel en minder om een casus waarbij het regeringsbeleid onder vuur ligt. Toch ligt ook hier de regering het vaakst onder vuur. Er is in de VRT-duidingsprogramma's het vaakst kritiek te horen aan het adres van de regering, maar de verdeling is vergelijkbaar met deze in de andere media. VRT-nieuws heeft een kleiner aandeel aan kritiek voor de federale regering (7%), maar een iets groter voor de Vlaamse regering (3,6%). Kritiek op de individuele ministers komt dan weer enkel voor in duiding en andere media. Opvallend is wel dat de in de VRT-berichtgeving geen kritiek wordt geuit ten aanzien van minister Tinne Van der Straeten terwijl dat bij andere media door enkele actoren (4,5%) wel wordt

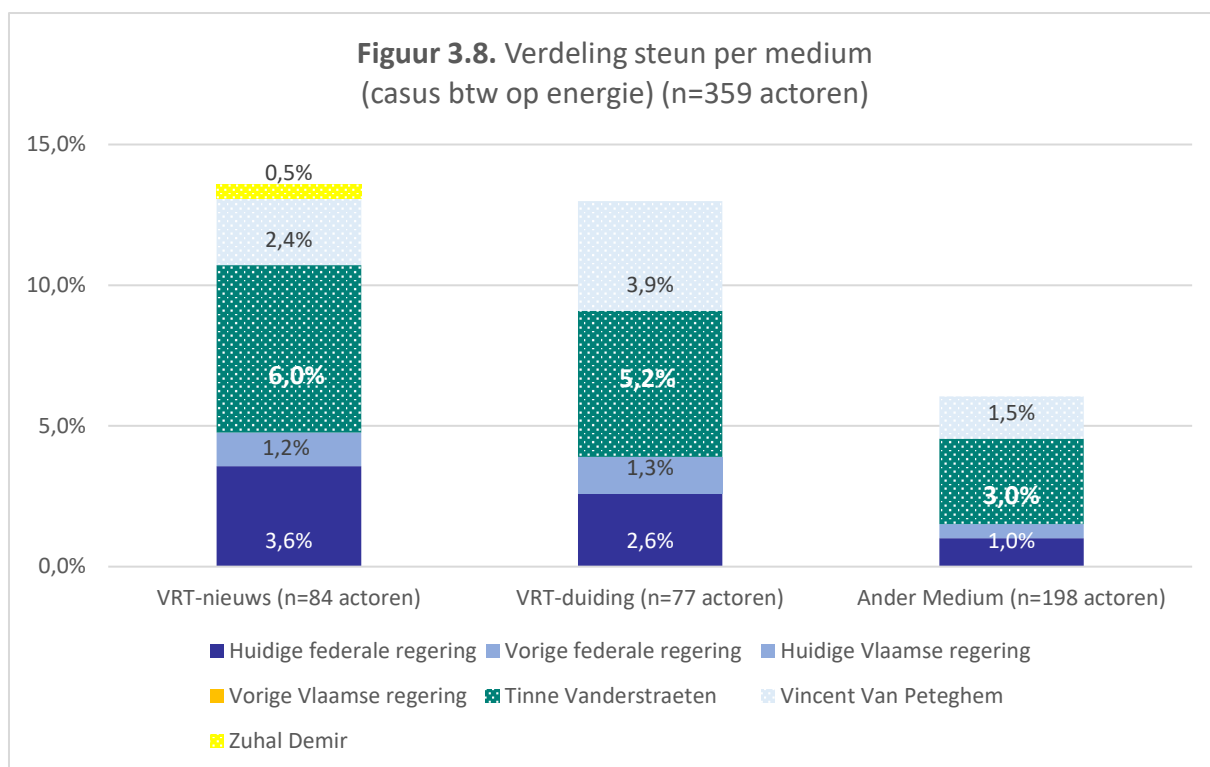
gedaan. Wanneer we verder inzoomen op wie kritiek uit (niet in grafiek), dan zien we dat deze vooral afkomstig is van journalisten (37% van alle kritiek) en politici (35% van alle kritiek).

Leesvoorbeeld: 10,4% procent van alle actoren die aan bod kwamen uitte kritiek op de huidige federale regering

Net als kritiek is de expliciete steun voor actoren in dit dossier eerder beperkt. Hoewel in VRT-nieuws het minst kritiek wordt geuit, scoren VRT-Nieuws dan weer wel het hoogst wat betreft het uiten van steun. Vooral Minister Tinne Van der Straeten kreeg enige steun in de VRT-berichtgeving (6%). Ook de Ministers Van Peteghem en Demir krijgen in VRT-nieuws steun, zonder kritiek te krijgen. Bij de andere media zien we dat het aandeel steun voor alle actoren beduidend lager ligt.

Zoals bij de kritiek is de steun voor een groot deel afkomstig van politici zelf (91% van alle steun). Vooral de steun voor minister Van der Straeten is volledig afkomstig van andere politici. Hoewel journalisten dus het vaakst kritiek uiten, geven zij weinig steun aan politici: slechts 6% van de steun is afkomstig van journalisten.

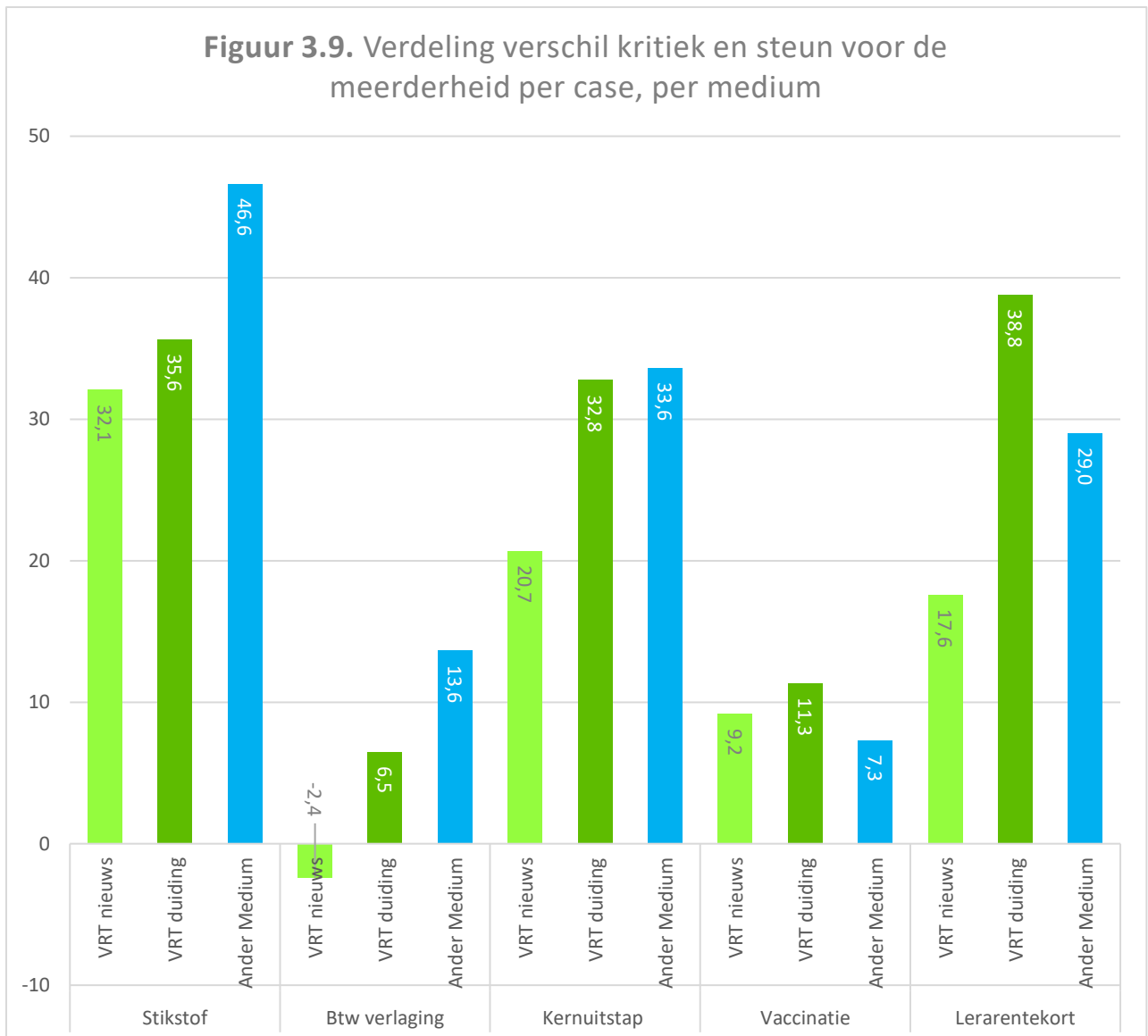

3.5. De casussen vergeleken: kritiek vs. steun aan de regering

Eerst en vooral valt het op dat de mate van kritiek voor de bevoegde regering⁵ verschilt van case tot case. Figuur 3.9 geeft de totaalscore als we het percentage van elke uiting van steun aftrekken van het percentage actoren dat kritiek heeft op de betreffende bevoegde regering. Ter vergelijking, leggen we deze cijfers naast die van de casussen van het rapport van vorig jaar (2021). De balken geven aan hoeveel meer kritiek dan steun er werd geuit ten opzichte van de bevoegde regering. Over alle media heen, was er het veruit meeste kritiek op de regering in de case van het stikstofdossier.

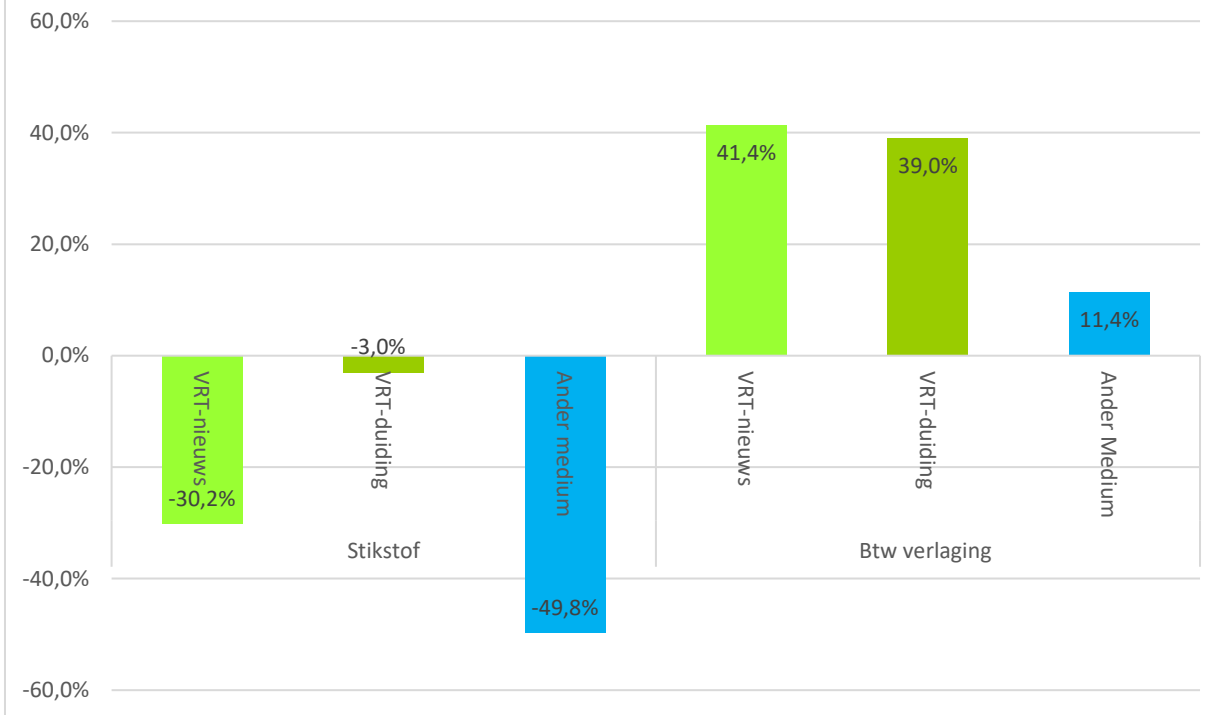
We zien wel dat VRT nieuws het minst eenduidig kritisch is tegenover de regering. Dit geldt ook voor alle casussen. Die kritische noot lijkt bij VRT meer uit te gaan naar duidingsprogramma's die een vergelijkbaar aandeel kritiek hebben als in de doorsnede van de andere media. Bij het dossier van de verplichte vaccinatie in de zorg waren de andere media iets kritischer dan de VRT-Duiding, bij de discussie over het lerarentekort was het andersom.

⁵ Dit is voor beide casussen een optelsom van de Vlaamse en federale regering en de bevoegde ministers.

Ook voor de verdeling van de standpunten, zien we tussen de twee casussen veel verschillen. Figuur 3.10. geeft het verschil weer van de argumenten die aan weerskanten van het debat zijn gegeven (verschil tussen voor en tegenstandpunten). Uit de grafiek blijkt duidelijk dat er op de btw-verlaging in alle media vaker positief is gereageerd, terwijl dit voor stikstof omgekeerd was. Ook tussen de media zijn er verschillen. Voor de casus van de btw-verlaging zien we dat VRT beduidend meer argumenten voor dan tegen geeft. Andere media lijken, volgens de figuur, zich iets meer tussen de twee kampen te houden. Het omgekeerde is dan weer waar voor het stikstofakkoord, waarin andere media beduidend meer de contra-argumenten van het verhaal belichten dan VRT. Zo valt op dat vooral VRT-duiding in het stikstofdossier niet eenduidig één kant van de argumenten belicht.

Figuur 3.10. Verdeling verschil argumenten voor en tegen, per medium, per case

4. Conclusie

In dit onderzoek naar de berichtgeving van de VRT in 2022 vanuit het perspectief van onpartijdigheid gingen we uitgebreid in op de nieuwsberichtgeving in de 19u journaals, de duidingsprogramma's van de VRT en meer in de diepte op twee cases waarbij we de VRT-berichtgeving met die van een hele resem andere media vergelijken. Wat blijkt daar uit?

Onze analyse van de journaals op VRT en VTM en van duidingsprogramma's op VRT in 2022 levert een aantal resultaten op die grotendeels overeenstemmen met wat we in ons rapport over het nieuws van 2021 rapporteerden en met eerder onderzoek (zie Raats et al., 2021). Hoewel nieuwsmedia altijd een heel sterke focus hebben op het beleid en op politici met een uitvoerend mandaat, en ook op de politici die bij uitstek hun partij vertegenwoordigen, bleef de aandachtverdeling in 2022 toch schever dan we zouden verwachten. Ook in een jaar dat niet zo sterk als in 2021 door één thema werd gedomineerd, zien we dat de machtslogica (focus op regeringspartijen) heel sterk doorweegt.

In de journaals, zowel van VRT als VTM, was de dominantie van een klein aantal politici wel kleiner dan in coronajaar 2021. Maar partijen die op alle niveaus in de oppositie zaten (PVDA en Vlaams Belang) kwamen weinig aan bod in de dagelijkse nieuwsuitzendingen. Dat patroon was aanwezig zowel in het VRT-journaal als in het VTM-nieuws. In de duidingsprogramma's was de dominantie van de uitvoerende macht, en dus ook van partijen die in de meerderheid zitten, iets kleiner; de oppositie kreeg er wat meer ruimte. De onmiddellijke actualiteit dringt zich in deze programma's wat minder op, en dat vertaalt zich in een meer divers palet van gasten die hun mening en analyse kunnen geven. Maar ook in de duiding van VRT domineerde de aandacht voor de uitvoerende macht. Meer algemeen kunnen we stellen dat de machtslogica (uitvoerende macht) veel meer speelt en speelde dan de electorale logica (sterkte van partijen in het parlement). De derde logica, die van de expertise, speelde ook een rol, maar meer in duiding dan in journaals. De machtslogica speelt zo sterk omdat het beleid van de regering een directe invloed heeft op het leven van de gewone burger. Daardoor zijn de woorden en daden van een lid van de regering ook journalistiek interessanter en relevanter dan deze van een lid van de oppositie. Een mogelijk aanvullende verklaring voor de dominantie van de machtslogica in Vlaanderen zijn de vele interne conflicten binnen de federale, maar ook Vlaamse regering, waardoor de aandacht wordt weggezogen van de oppositie. Als een regering verdeeld is, dan is aandacht voor de oppositie niet echt nodig vanuit journalistiek oogpunt, omdat de contramine dan binnen share van machthebbers zit. Dat bleek zeer uitgesproken zo in de stikstof casus waar met name CD&V en N-VA ongewoon hard met elkaar in de clinch gingen en op die manier heel veel aandacht wegkaapten, waardoor de oppositie grotendeels buiten beeld bleef. Tot slot, gaan ook de federale en Vlaamse regering soms met elkaar in de clinch, of een regeringspartij op het ene niveau valt de regering op een andere niveau aan waar ze niet in de regering zitten. Ook dat leidt opnieuw tot verslaggeving waarbij de focus ligt op partijen die in minstens één van beide regeringen zit.

Ook is het belangrijk te bemerken dat nieuwsevents en actuele thema's een heel sterke invloed uitoefenen op welke individuele politici er aan bod komen. Veel van de aandacht wordt bepaald door de (toevallige) specialisatie en bevoegdheid van een bepaalde politicus (vb. Frank Vandenbroucke van Vooruit ten tijde van corona). Als die gespecialiseerde politici met uitvoerende bevoegdheid van een andere partij zouden zijn, dan zou dat ongetwijfeld in een substantieel effect op de verdeling van aandacht over de partijen geresulteerd hebben. Bijvoorbeeld de relatief grote aandacht voor energie zette Tinne Van der Straeten in de spotlights, en haar partij Groen kreeg onder meer daardoor merkkelijk meer aandacht in 2022 dan in 2021. De verdere doorlichting met de twee casussen toont wel aan dat die extra-aandacht voor regeringspartijen eerder vanuit een kritische invalshoek gebeurt. Er is ruim meer aandacht voor de regeringen, maar vaak neemt die aandacht de vorm aan van kritiek en is het dus negatieve aandacht.

Over het algemeen wijkt de VRT-berichterijding in de twee casussen niet wezenlijk af van de gemiddelde berichterijding in de andere media. Er komt een vergelijkbaar veelvoud van actoren en standpunten aan bod op de VRT, diversiteit is de regel eerder dan de uitzondering. De VRT-redactie selecteert globaal dezelfde doorsnede van actoren en meningen dan de andere Vlaamse nieuwsmedia, al levert dat niet altijd een exact gelijke verdeling van specifieke standpunten op. Natuurlijk hangt deze conclusie af van de selectie van de cases, maar de bevindingen sluiten sterk aan bij de analyse van de drie casussen uit het vorige rapport. In totaal spreken we nu dus al over vijf cases die in de diepte onderzocht werden, en telkens zien we dat de journalistieke keuzes van de VRT gelijkaardig zijn aan de keuzes die door de andere Vlaamse media gemaakt worden.

Al bij al zien we de in globo verwachte patronen: de regeringen domineren sterk het dagelijkse nieuws, ook wanneer corona het nieuws niet meer overheerst; in de duidingsprogramma's komen de tegenstemmen wat meer aan bod maar ook daar staat het beleid van de regering (en de kritiek daar op) centraal. Voor de journaals levert de vergelijking met VTM een helder beeld op: VRT laat op geen enkele manier systematisch andere partijen en politici aan het woord dan VTM; beide zenders hanteren grotendeels dezelfde selectiecriteria. De VRT geeft ruime baan aan de regeringsstemmen, op VTM was dat zelfs nog iets meer het geval. De enige vaststelling waarbij je je vragen zou kunnen stellen, is de aanwezigheid van de radicale oppositie op het Vlaamse TV-nieuws; die is klein. Die partijen zijn uiteraard minder relevant voor veel kijkers, want hun daden hebben geen of weinig invloed op hun dagelijks leven. Maar zeker vanuit het perspectief van de electorale logica krijgen ze toch erg weinig *airplay*. Onze studie toont wel aan dat in concrete dossiers de aandacht voor deze radicale oppositiepartijen wel aanwezig is, zoals met de PVDA in het dossier van de btw-verlaging op energie. Bovendien blijkt dat in beide casussen die we in dit rapport onderzochten (stikstof en btw-verlaging) dat het Vlaams Belang op de VRT meer aandacht geniet dan in een doorsnede van de andere nieuwsmedia. Dus de VRT volgt ook veel meer de machtslogica dan de electorale logica, maar houdt wel iets meer dan de meeste andere nieuwsmedia rekening met de electorale logica en de politieke evenwichten.

Bijlage 1: Codeboek, codering casussen

CODEBOEK ONPARTIJDIGHEID: Krant & Online
CASE: verlaging van de btw op energie (gas en
elektriciteit)

Gegevens per artikel

Deze gegevens hoef je slechts 1 keer in te vullen, en blijven daarna staan voor het hele artikel.

Gebruik 1 codeformulier per artikel.

Gebruik binnen het formulier 1 record per actor.

Codeur

Vooraf ingevuld

Niet aanpassen

Datum

Datumwaarde

Vul de datum in **van het artikel** dat je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag):
DD/MM/JJJJ

Medium (Krant, online, tijdschrift)

Keuzelijst

10 = VRT NWS
11 = HLN
12 = Nieuwsblad
13 = De Morgen
14 = De Standaard
15 = De Tijd
16 = Dewereldmorgen
17 = MO
18 = Doorbraak
19 = PAL NWS
20 = Knack
21 = Humo

Artikelnummer

Numerieke waarde

Nummer je artikel overeenkomstig met het nummer van het artikel in het overzicht aan het begin van de reeks artikels.

Format (Krant, online, tijdschrift)

Aanvinkvak

Wanneer het gaat om een opiniestuk, column of lezersbrief dan vink je deze variabele aan.	
Titel	Tekstwaarde
Vul de titel van het artikel in. (Mag je gewoon kopiëren)	
GEGEVENS PER ACTOR	
Wat is een actor?	
<p>ACTOREN = Persoon die aan het woord komt (= geciteerd of geparafraseerd worden)</p> <p><u>Geciteerd</u>: Er wordt een letterlijke quote weergegeven van een actor (te herkennen aan een zin tussen aanhalingstekens) Bv. Alexander De Croo: “We zijn heel tevreden met het Vivaldi-regeerakkoord.”</p> <p><u>Geparafraseerd</u>: De actor wordt niet letterlijk geciteerd, maar er wordt op een andere manier weergegeven wat hij/zij gezegd heeft. Let erop dat het gaat over zaken die de actor zelf heeft gezegd, en niet over de subjectieve interpretatie van de journalist zelf (bv. “Alexander De Croo liet weten dat...” = geparafraseerd, “Theo Francken was het oneens over de stelling.” = niet geparafraseerd). Bv. Premier De Croo zei vanmorgen in De Kamer dat de strijd tegen corona prioriteit heeft. Vluchteling Mohamed sprak het vermoeden uit dat de brand werd aangestoken. De advocaat van Chovanec zei in een interview dat de weduwe helemaal van slag is.</p> <p>Deze persoon moet <u>minstens 1 volledige zin</u> zeggen die betrekking heeft op de casus. Een persoon die aan het woord is, maar niets zegt over de btw-verlaging op energie hoef je dus niet te coderen. → <i>De actor moet het specifiek over de problematiek van de verlaging van de btw op energie in België en Vlaanderen hebben en de gevolgen daarvan. Wanneer een actor enkel iets zegt over energie in het algemeen, over energieprijzen in algemeen, moet je de actor niet coderen.</i></p> <p>Elke actor die aan bod komt codeer je 1 keer per artikel.</p> <p>Wanneer het om een <u>opiniestuk, column of lezersbrief</u> gaat, dan beschouw je de auteur van het artikel ook als actor. Je codeert dan de standpunten die de schrijver van het stuk inneemt. Bij gewone artikels, reportages, analyses laat je de auteur van het stuk buiten beschouwing.</p>	
Actor naam	Tekstwaarde
Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk. Een actor die binnen één artikel verschillende keren geciteerd of geparafraseerd wordt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat artikel.	
Actor functie	Tekstwaarde
Vul de functie in van de actor. Vaak gaat het om een beroep of een bepaalde rol in een situatie, meestal wordt de functie letterlijk vermelding het artikel, dan neem je dat zo over. Voorbeeld: woordvoerder Rode Kruis, man in de straat, vluchteling, professor geneeskunde aan de UA, slachtoffer, premier, partijvoorzitter, voorzitter van KV Mechelen, ...	

Wees zo specifiek mogelijk.	
Eenduidig voor of tegen de btw-verlaging op energie	Aanvinkvakken
<p>Je beoordeelt de volledige tussenkomst van de actor, en leidt daaruit af of de actor voor of tegen de btw-verlaging op energie is. In veel gevallen zal de actor dit zelf expliciet zeggen.</p> <p>In andere gevallen zal je merken dat de actor enkel met argumenten voor of tegen een aspect komt. Als de actor enkel argumenten voor aanhaalt wanneer hij aan het woord is, mag je ervan uitgaan dat de actor eenduidig voor is. Wanneer de actor enkel argumenten tegen gebruikt mag je aanduiden dat de actor eenduidig tegen is. Wanneer een actor geen duidelijk standpunt inneemt (bv een wetenschapper die beide standpunten komt toelichten met wetenschappelijk bewijs) duid je de derde optie aan, niet eenduidig voor of tegen.</p> <p>Een actor is ofwel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tegen een btw-verlaging op energie 2. Eenduidig voor een tijdelijke btw-verlaging op energie 3. Eenduidig voor een permanente btw-verlaging op energie 4. Niet eenduidig voor of tegen een btw-verlaging (zowel tijdelijk als permanent) (de actor geeft zowel argumenten/Standpunten voor als tegen, of zegt expliciet (nog) geen kant te hebben gekozen of willen kiezen). 	
INHOUD ACTOR: kritiek of steun	
Kritiek op andere actor	Aanvinkvak/keuzelijst
<p>Geeft de actor kritiek op een andere actor (groep/instelling/organisatie/...)? Indien ja, dan vink je aan op wie de actor kritiek geeft. Je kan meerdere opties tegelijk selecteren.</p> <p>a) Huidige federale regering b) Vorige federale regering c) Huidige Vlaamse regering d) Vorige Vlaamse regering e) Een gemeente of lokale overheid</p> <p>f) Bevoegde minister federaal: Tinne Van der Straeten (Groen), Vincent Van Peteghem (CD&V) g) Bevoegde ministers Vlaams: Zuhair Demir (N-VA)</p> <p>a) Andere politicus → vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven <i>Wanneer er op meerdere politici kritiek wordt gegeven vul je al deze namen in gescheiden door een puntkomma. Bv: Ben Weyts; Alexander De Croo</i></p> <p>b) Politieke partij → kies uit keuzelijst welke partij de actor steun geeft <i>Wanneer er op meerdere partijen kritiek wordt gegeven vul je al deze partijen in gescheiden door een puntkomma. Bv: N-VA; CD&V; Groen</i></p>	

<p>c) Niet-politieke actor → vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Universiteit Antwerpen,...) <i>Wanneer er op meerdere personen/organisaties kritiek wordt gegeven vul je deze allemaal in gescheiden door een puntkomma. Bv: Zorgnet Icuuro; Margot Cloet</i></p>	
<p>Steun voor andere actor</p>	<p>Aanvinkvak/keuzelijst</p>
<p>Uit de actor steun voor een andere actor (groep/instelling/organisatie/...)? Indien ja, dan vink je aan op wie de actor kritiek geeft. Je kan meerdere opties tegelijk selecteren.</p> <p>Steun wil zeggen dat een actor actief beslissingen, uitspraken of acties van andere goedkeurt, promoot of steunt.</p> <p>h) Huidige federale regering i) Vorige federale regering j) Huidige Vlaamse regering k) Vorige Vlaamse regering l) Een gemeente of lokale overheid</p> <p>m) Bevoegde minister federaal: Tinne Van der Straeten (Groen), Vincent Van Peteghem (CD&V) n) Bevoegde ministers Vlaams: Zuhal Demir (N-VA)</p> <p>d) Andere politicus → vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven <i>Wanneer er aan meerdere politici steun wordt gegeven vul je al deze namen in gescheiden door een puntkomma. Bv: Ben Weyts; Alexander De Croo</i></p> <p>e) Politieke partij → kies uit keuzelijst welke partij de actor steun geeft <i>Wanneer er aan meerdere partijen steun wordt gegeven vul je al deze partijen in gescheiden door een puntkomma. Bv: N-VA; CD&V; Groen</i></p> <p>f) Niet-politieke actor → vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Universiteit Antwerpen,...) <i>Wanneer er aan meerdere personen/organisaties steun wordt gegeven vul je deze allemaal in gescheiden door een puntkomma. Bv: Zorgnet Icuuro; Margot Cloet</i></p>	
<p>INHOUD ACTOR: Standpunt in het debat</p>	
<p>Argumenten tegen een btw-verlaging op energie</p>	<p>Aanvinkvakken</p>
<p>Welke argumenten of standpunten tegen een btw-verlaging op energie worden door de actor expliciet gezegd?</p>	

<p>Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Begrotingstekort: Een btw-verlaging is te duur, de overheid kan het zich niet veroorloven (we zouden de factuur doorschuiven naar toekomstige generaties). <i>“We hebben al een van de slechtste begrotingen van Europa. Een btw-verlaging kost ons handenvol geld en duwt de begroting enkel nog meer in het rood.”</i> 2. Gebrek aan selectiviteit: Een btw-verlaging is niet gericht genoeg op de sociaal zwakkeren en dus te algemeen. Het zijn ook rijken die er baat bij hebben niet alleen de mensen die er het meest nood aan hebben. <i>“Doordat de btw een percentage op een bepaald bedrag is, heeft het vooral impact op de rijken. Mensen met een grote villa die veel verbruiken hebben er veel meer baat bij maar minder nood aan dan iemand met minder geld die in een klein studiootje woont.”</i> 3. Klimaat: Gas zou net duurder moeten worden om onze klimaatdoelstellingen te halen; We moeten energie net meer belasten zodat we er zuinig mee omspringen. <i>“Wanneer de btw op energie naar beneden gaat en energie dus goedkoper wordt, zullen we meer energie gaan gebruiken. Terwijl we net zuinig moeten omspringen met energie om het klimaat niet te zwaar te belasten.”</i> 4. Het is beter om de accijnzen te verlagen in plaats van de btw. 5. Indexering: Een btw-verlaging zou de loonindexering uitstellen. Door een btw-verlaging wordt de spilindex dus niet overschreden en stijgen de lonen dus niet. <i>“Door de btw te verlagen stellen we een automatische loonindexering uit. Doordat de prijzen lager zullen zijn, wordt de spilindex niet overschreden en zullen de lonen niet stijgen. Mensen zullen er dus niet echt op vooruit gaan.”</i> 6. Vestzak-broekzakoperatie: Het idee om de btw te verlagen en de accijnzen op te trekken is niet goed. Het is mensen aan de ene kant een cadeau geven en ze die aan de ander kant terug afpakken. <i>“We gaan vandaag de btw verlagen maar over een maand verhogen we de accijnzen. We geven de mensen dus eerst een cadeau dat ze een maand later moeten teruggeven in de vorm van een accijns.”</i> 7. Rusland: Door een btw-verlaging op gas steunen we Rusland en Poetin. <i>“Veel van onze gas komt van Rusland. Wanneer dat gas goedkoper wordt, gaan we er meer van gebruiken en steunen we dus Poetin.”</i> 8. Andere: [invulvak] 	
<p>Argumenten VOOR een btw-verlaging op energie</p>	<p>Aanvinkvakken</p>
<p>Welke argumenten of standpunten voor een btw-verlaging op energie worden door de actor expliciet gezegd?</p> <p>Geef in het accessbestand ook telkens aan of de actor het argument gebruikt voor een tijdelijke btw-verlaging of een permanente-btw verlaging. Wanneer een actor een argument geeft voor een btw-verlaging op energie, maar niet duidelijk specificeert tijdelijk/permanent, mag je ervan uitgaan dat de actor voor een permanente verlaging is.</p>	

Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt.

1. Geen luxe: Energie is geen luxeproduct dat een btw op 21% mag hebben. Het is een basisproduct dat een btw op 6% moet hebben.
“Het is toch volledig onlogisch dat we even veel btw betalen op kaviaar en op energie. Je huis verwarmen is basis; energie is dus een basisproduct. Daarom moet het een btw op 6% hebben.”
2. Noodmaatregel: De gezinnen hebben het moeilijk we moeten ingrijpen. Uitzonderlijke tijden vragen uitzonderlijke maatregelen; Wanneer de energieprijzen een bepaalde grens overschrijden moeten we ingrijpen en de btw verlagen.
“De situatie is echt urgent. De gezinnen kunnen op het einde van de maand hun factuur niet meer betalen. De energieprijzen zijn nu zo enorm hoog dat we moeten ingrijpen”
3. Overwinsten: de overheid moet de overwinsten van Engie afromen. Op die manier is een btw-verlaging betaalbaar voor de overheid.
“De btw verlagen kost inderdaad veel geld. Engie heeft enorme winsten gemaakt. De overheid moet die afromen en op die manier kan dat de kost van het verlagen van de btw compenseren.”
4. Koopkracht: Een btw-verlaging op energie is goed voor de portefeuille van de mensen. De facturen worden veel lager.
“Een btw-verlaging scheelt wel honderden euro’s per jaar voor de gezinnen. De facturen zullen drastisch naar beneden gaan als de btw op energie verlaagd wordt.”
5. Een btw-verlaging is een snelle oplossing en heeft meteen een directe impact op de factuur van mensen.
“We kunnen vandaag de btw verlagen en morgen heeft het al direct een impact op de portefeuille van mensen. Het is een snelle en efficiënte maatregel.”
6. Slimme btw-verlaging: de hoge prijs die de overheid betaalt bij een btw-verlaging kan gecompenseerd worden met hogere accijnzen wanneer de prijzen gedaald zijn. Een verlaging van de btw waarbij de accijnzen die kost compenseren en dienen als prijsregelaar.
“De btw moet op 6%. Dat kost de overheid inderdaad geld, maar kan ze later, wanneer de prijzen naar omlaag gaan, compenseren met accijnzen. Accijnzen zijn soepelere instrumenten dan de btw om een prijsopstoot mee te bestrijden. Ze stijgen bijvoorbeeld niet mee met de energieprijzen zelf en ze kunnen makkelijker worden aangepast wanneer de prijzen stijgen.”
7. De tijdelijke btw-verlaging loopt maar tot september en niet tot in de wintermaanden wanneer mensen het het meest nodig hebben.
“Een tijdelijke btw-verlaging loopt maar tot september. In de winter, wanneer we met zijn allen de verwarming opzetten en dus meer energie nodig hebben, gaan de prijzen weer de lucht in. Het is alleen maar logisch dat ook dan de btw op 6% staat.”
8. Andere: [invulvak]

Bijlage 2: Codeboek ENA (nieuws en duiding)

CODEBOEK TV: VARIABELEN

Gegevens per nieuwsuitzending (kader bovenaan = hoofdkader)

De gegevens in het hoofdkader bovenaan zijn identiek voor elk nieuwsitem van de desbetreffende nieuwsuitzending. Enkel de laatste twee cijfers van de variabele *Codenummer* variëren (zelf manueel aan te passen per nieuwsitem; zie 'Handleiding codeboek TV').

Hoofdpunten (90 achteraan codenummer) zijn geen afzonderlijk te coderen item. Wel codeer je in het kort (bv. regenweer houdt aan) de hoofdpunten in de witte kader bovenaan bij Hoofdpunt 1 tot en met Hoofdpunt 5.

Autonummering

Niet aanpassen. Wordt automatisch berekend door Access.

Codenummer

Numerieke waarde

Het codenummer bevat altijd 9 cijfers, bijvoorbeeld: 118130104

- Cijfer 1: 1 = VTM, 2 = VRT, 3 = Terzake, 4 = De Afspraak, 6 = De Zevende Dag, 7 = Villa Politica
 - Cijfer 2 en 3: Jaartal (bv. 18 voor 2018)
 - Cijfer 4 en 5: Dag (bv. 02 voor het tweede van de maand, 13 voor de dertiende van de maand,...)
 - Cijfer 6 en 7: Maand (bv. 01 voor januari)
 - Cijfer 8 en 9: Itemnummer (bv. 04 voor het vierde item)
- Het cijfer 90 wijst op de hoofdpunten die niet als nieuwsitem worden gecodeerd

Codeur

Niet aanpassen.

Datum

Datumwaarde

Vul de datum in **van de uitzending** die je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag), aan de hand van de datumwijzer of voer het manueel in volgens: DD/MM/JJJJ

Medium

Keuzelijst

VRT of VTM

Aantal items

Numerieke waarde

Vul het totaal aantal items van de desbetreffende uitzending in (gemakkelijk af te lezen van het aantal beeldbestanden). De hoofdpunten (90) worden niet als afzonderlijk item beschouwd en worden dus niet bij het *aantal items* meegerekend.

Hoofdpunten

Tekstwaarde

Vermeld kort en bondig waarover het hoofdpunt gaat (volzinnen niet noodzakelijk). Als de hoofdpunten (90) niet beschikbaar zijn, vul je deze niet in.

Gegevens per nieuwsitem

Item

Numerieke waarde

Volgorde van het nieuwsitem in de uitzending.

Bijvoorbeeld 1 voor het eerste nieuwsitem, 15 voor het vijftiende nieuwsitem. De hoofdpunten (90) worden niet afzonderlijk gecodeerd.

Lees dit cijfer af van de beeldbestanden, baseer je je dus altijd op het bestand.

De variabele *Item* moet overeenkomen met de laatste twee cijfers van de variabele *Codenummer*.

Duurtijd item

Numerieke waarde

De lengte van het betreffende item, omgerekend in seconden. Bijvoorbeeld een nieuwsitem van één minuut en 40 seconden wordt dus 100.

Naam journalist

Keuzelijst

Vul hier de naam in van de journalist die vermeld wordt als reportagemaker of verslaggever. De journalist kan vermeld worden door de nieuwslezer, of onderaan in beeld verschijnen. Als de naam niet expliciet vermeld wordt, dient deze niet ingevuld te worden. Journalisten, ook al komen ze aan het woord in de studio of als correspondent ter plaatse, worden hier gecodeerd, en niet als *actor*.

Als de naam van de journalist niet in de keuzelijst voorkomt, voer je de naam manueel in.

De nieuwslezer wordt niet gecodeerd.

Mediabron

Keuzelijst

Vul de mediabron(nen) in waarop de journalist zich gebaseerd heeft, indien deze vermeld worden door de nieuwslezer of journalist. Ook beelden die van bijvoorbeeld YouTube, CNN, Al Jazeera,... komen, zonder expliciete vermelding (maar icoon is wel zichtbaar bovenaan in beeld), dienen hier gecodeerd te worden.

Bijvoorbeeld: "Uit een onderzoek van De Standaard en Le Soir blijkt dat...": Bron: *De Standaard* en *Le Soir*

"Herman Van Rompuy heeft via Twitter laten weten dat...": Bron: *Twitter*

Als de mediabron niet in de keuzelijst voorkomt, voer je deze manueel in.

Als een medium het onderwerp is van het nieuwsitem is het geen mediabron, maar een actor.

Bijvoorbeeld: "Twitter heeft dit jaar dubbel zoveel leden dan vorig jaar".

"De Standaard wordt vanaf nu uitgegeven in tabloid-formaat".

Aankondiging of sport	Dichotome variabele
<ul style="list-style-type: none"> - Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een nieuwsitem dat later in de nieuwsuitzending behandeld zal worden. Bijvoorbeeld: "Later in deze nieuwsuitzending nemen we u mee naar het nieuwe museum in..." - Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een programma dat na de nieuwsuitzending uitgezonden zal worden. Bijvoorbeeld: "Na het nieuws kunt u kijken naar Terzake, waar de volgende onderwerpen behandeld zullen worden..." - Vink aan als het nieuwsitem zuiver over sport gaat. Bijvoorbeeld: verslag van een wedstrijd. Als het nieuwsitem over meer dan zuivere sport gaat (bv. management/politiek van sport, dopinggebruik, voorbereiding van de Olympische Spelen) wordt het aankondigingsvakje niet aangeduid, en wordt het nieuwsitem niet als zuivere sport aanzien. <p>Als het nieuwsitem een aankondiging of sportblok betreft, moet de rest van de variabelen <u>niet gecodeerd</u> worden (het hoofdkader bovenaan uiteraard wel). Uitzondering: een sportitem dat bij de eerste vijf items zit: <u>wel coderen</u></p>	
Bij hoofdpunten	Dichotome variabele
Vink deze variabele aan als het nieuwsitem werd aangekondigd bij de hoofdpunten.	
Themabeschrijving	Tekstwaarde
<p>Korte, bondige, feitelijke omschrijving van het thema van het nieuwsitem in een volzin. Meestal bevat de eerste zin van de nieuwslezer een bondige samenvatting van het nieuwsitem. Verzorg deze zin wat betreft spelling en inhoud.</p> <p>Een onderzoeker moet door jouw themabeschrijving een goed beeld krijgen waarover het nieuwsitem gaat, zonder de beelden erbij te zien. Geef dus zoveel mogelijk duidelijke en relevante informatie.</p>	
Encyclopedie	Tekstwaarde
<p>Vul de belangrijkste termen in die in het nieuwsitem vermeld worden: zelfstandige naamwoorden, synoniemen, kernwoorden, ... Richtlijn: 20 termen. Geen bijvoeglijke naamwoorden, of woorden zonder betekenis. Geen actoren of landen, want die worden afzonderlijk gecodeerd. Wel andere plaatsnamen bv. steden, continenten, ...</p>	
Thema	Numerieke waarde
<p>Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S</p> <p>Vul de themacodes in die het meest aansluiten bij het nieuwsitem. Vul minimaal één themacode en maximaal drie themacodes in.</p>	
Subthema	dichotome waarde
Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S (te herkennen aan * in eerste kolom)	

Enkel bij themacodes 277, 302,305,307, 522, 601, 602, 611, 621, 631, 641, 701, 702, 703, 753, 793, 911, 912 en 913.

Als in de variabele Thema één van bovenstaande themacodes wordt ingevoerd, komen één of meerdere dichotome variabelen (gele aanvinkvakjes) tevoorschijn. Ga voor elk van deze aanvinkvakjes na of ze al dan niet van toepassing zijn op het desbetreffende nieuwsitem.

Land

Keuzelijst

Vul alle landen (en afgeleiden) in die vermeld worden in het nieuwsitem. Volledigheid is belangrijk. Bij nieuwsitems die over internationale zaken of continenten/groep landen gaan zonder dat er expliciet landen worden vermeld (bijvoorbeeld G20, VN, EU, de ruimte, Afrika, Afrikaanse landen,...), wordt *Internationaal* ingevuld in plaats van een landnaam. Er moet minstens één land ingevuld worden. Als er geen enkel land vermeld wordt, dan mag je ervan uit gaan dat het nieuwsitem over 'België' gaat.

De landen moeten niet bij hun officiële naam vermeld worden in het nieuwsitem.

Bijvoorbeeld:

- "De Amerikanen" is voldoende om de *Verenigde Staten* in te vullen.
- "De Belgische chocolade doet het goed" is voldoende om *België* in te vullen.

Actor naam

Tekstwaarde

Zie: CODEBOEK ACTOREN

Wat is een actor?

- Persoon die aan het woord komt (anoniem of bij naam vermeld)
- Persoon die vermeld wordt (bij naam)
- Organisaties, bedrijven, instellingen,... (die verbaal vermeld worden)

ACTOREN =

- Organisaties – bedrijven – instellingen (= officiële groep van personen) die vermeld worden. Ook partijen, overheidsbedrijven en –instellingen, rechtbanken, Europese instellingen, middenveldorganisaties, ngo's, terreurorganisaties, scholen, musea, ziekenhuizen, wetenschappelijke instellingen, (sport-)verenigingen, voetbalclubs, ...
Zie Codeboek Actoren voor een hele reeks voorbeelden
- Personen die vermeld worden
- Personen die aan het woord komen
 - Als de persoon niet bij naam genoemd wordt, vul je *anoniem* in
- Bij anonieme personen (niet bij naam genoemd): enkel als zij aan het woord komen

GEEN ACTOREN =

- Landen. Deze worden namelijk bij de variabele *Land* gecodeerd.
- Interne journalisten van VRT of VTM als zij verslaggever/reportagemaker zijn van het desbetreffende nieuwsitem. Deze worden namelijk bij de variabele *Naam Journalist* gecodeerd. Nieuwslezers ook niet.
- Dieren
- Festivals
- Schepen of andere voertuigen, kerncentrales, satellieten
- Artificiële, fictieve figuren (bv. tekenfilmfiguren, robots, Jennifer Aniston als Rachel in Friends,...)

Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk.

Een actor die binnen één nieuwsitem verschillende keren vermeld wordt of aan het woord komt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat nieuwsitem.

In het codeformulier van Access kan tot 12 actoren opgegeven worden. Indien een nieuwsitem meer dan 12 actoren heeft, mag je in het volgende formulier de overige actoren invullen. Zorg ervoor dat je hetzelfde codenummer invult als in het voorgaande formulier, en bij Themabeschrijving 'idem' invult. De andere variabelen moeten niet nogmaals ingevuld worden.

Actor functie

Tekstwaarde

Vul de functie in die de actor heeft in het nieuwsitem.

Als de functie onderaan in beeld verschijnt, mag deze ingevuld worden.

Als de functie niet onderaan in beeld verschijnt, kan je een functie kiezen uit onderstaande lijst (het is niet verplicht een term uit deze lijst in te voeren):

Bezoeker/toeschouwer	Student	Kunstenaar	Bedrijf
Werkloze	Chauffeur/Piloot/Astronaut	Deelnemer event/spel	Gerecht
Familie slachtoffer	Patiënt	Ooggetuige	Sportvereniging
Gevangenisdirecteur	Woordvoerder	Familielid bekend persoon	Internationale organisatie
Eigenaar	Buitenlands Politicus	Royal	Recreatieve organisatie
Actievoerder	Expert	Leider jeugdbeweging	Wetenschappelijke instelling
Vluchteling	Politicus	Terrorist	Muziekgroep
Verpleegster	Celebrity	Directeur culturele instelling	Drukkingsgroep
Toerist	Zaakvoerder	Auteur	Primaire sector
Dierenverzorger	Betrokkene	Journalist	Overheid
Consument	Slachtoffer	Sporter	Culturele organisatie
Avonturier	Bedrijfsleider	Acteur	terreurorganisatie
Familielid crimineel	Politie	Religieus	Welzijns- en gezondheidsinstelling
Fan	Werknemer	Brandweer	Vakbond
Ouder	Militair	Hulpverlener	Politieke partij België
Buurtbewoner	Medicus	Werknemer	Politieke partij buitenland
Organisator	Advocaat	Arbeider	Internationaal orgaan
Int. Hoogwaardigheidsbekleder	Ambtenaar	Politiek woordvoerder	Koepelorganisatie
Leraar	Bedrijfswoordvoerder	Man in de straat	Veiligheidsdienst
Directeur onderwijsinstelling	Vakbondsman	Crimineel	Religieuze organisatie
			Hulporganisatie
			Onderwijsinstelling
			Beroepsvereniging
			Omroep/Zender
			Tijdschrift
			Krant

Actor bron naam

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op hoe de naam van de actor klinkt (niet op de nationaliteit).

Belgisch: alle Vlaamse/Nederlands of Frans klinkende namen

Bijvoorbeeld: Van Stappen, De Ruycker, Couvreur, Jaspers, Bourgeois, Fillon, ...

Niet-Belgisch: alle niet-Vlaams of niet-Frans klinkende namen

Bijvoorbeeld: Di Rupo, Obama, Campbell, Bürger, Bin Laden, Trump, Lukaku, ...

Niet gekend: als de naam van de actor niet vermeld werd (*anoniem*)

Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op de naam (en niet op de nationaliteit). Bijvoorbeeld: ook als weet je dat Elio Di Rupo een Belg is (= voorkennis), toch klinkt zijn naam Italiaans, dus *Niet-Belgisch*.

Actor kleur

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op de huidskleur van de actor (niet nationaliteit).

Wit: blanke personen

Bijvoorbeeld: blanke Amerikanen, Oost-Europeanen, West-Europeanen, Australiërs,...

Niet-wit: niet-blanke personen

Bijvoorbeeld: Zuid-Europeanen, Afrikanen, Zuid-Amerikanen, Midden Oosten, Chinezen, ...

Niet in beeld: als de persoon vermeld wordt, zonder in beeld te komen (ook al weet je hoe de persoon eruit ziet).

Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op wat je ziet in beeld. Bijvoorbeeld:

- Ook al weet je dat Lukaku een Belg is (= voorkennis), toch is zijn huidskleur van het Afrikaanse type, dus *Niet-wit*.
- Als Obama vermeld wordt, maar hij komt niet in beeld, duid je *Niet in beeld* aan, ook al weet je dat hij *Niet-wit* is van kleur.

Actor geslacht

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is.

Man of Vrouw

Actor taal

Keuzelijst

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt.

Vul de taal in van de quote van de actor (niet de nationaliteit).

Indien twee of meerdere talen worden gesproken door dezelfde actor binnen één nieuwsitem beschouw je de actor als twee of meerdere actoren (een actorvariabele per taal).

Volgende talen worden onderscheiden:

Nederlands (Vlaams)	Spaans	Fins	Andere
Duits	Italiaans	Grieks	
Engels (Brits)	Portugees	Engels (Amerikaans)	
Nederlands (Hollands)	Scandinavische taal	Russisch	

Actor spreektijd

Numerieke waarde

Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt.

Timen van de quote van de actor, omgerekend naar seconden.

Als een actor binnen één nieuwsitem verschillende keren aan het woord komt, wordt de duur van de afzonderlijke quotes samengeteld.

SMS/persbericht/Tweet/Facebookpost/... worden niet meegeteld als spreektijd.

Actor handicap	Dichotome waarde
<p>Vul deze variabele in indien de actor een persoon is.</p> <p>Vink aan als de actor een handicap vertoont, of als dit uit de context blijkt.</p> <p>Het is niet altijd gemakkelijk te bepalen of een actor al dan niet gehandicapt is. Richtlijnen:</p> <ul style="list-style-type: none">· Blijvende of langdurige handicaps, zowel fysiek als mentaal Er moeten duidelijke aanwijzingen zijn (bv. rolstoel, blindengeleidehond, doventaal, mongoloïde gelaatstrekken, ...) of het moet duidelijk uit de context blijken. · Niet: Gespeelde gehandicapten (minister Vande Lanotte die rolstoelbasket doet)	

CODEBOEK: THEMAVARIABLEN

POLITIEKE ORGANISATIE (structuur, systeem) (binnen- & buitenland)		
101	Politiek systeem	Hervormingen van de instellingen, veranderingen van staatsvorm, scheiding der machten, referendum, autonomie, separatisme, grondwet, staatsgreep ... NIET: verandering van kiessysteem, inhoudelijk beleid (bv. wetgeving over bepaalde thematiek)
102	Verdeling van bevoegdheden	Staatshervorming, communautaire discussies
103	Organisatie van politieke partijen en politieke bewegingen	Partijideologieën, portretten van politici, overzicht van carrières van politici, aanduiding voorzitter...
104	Organisatie van de regering	Ontslag, aantreden van ministers, ministerposten, staatssecretarissen Coalitiebesprekingen, afschaffen van kabinetten, ontslag van adviseurs
105	Algemene beleidsverklaring	Regeerakkoord en nota van formateur, kerstakkoord, septemberverklaring,
106	Organisatie van het parlement	Zetelverdeling, parlementsvoorzitter, Kamer, Senaat,...
107	Organisatie van de administratie	Algemene administratieve hervormingen. decentralisatie (bv. van districten), statuut van de ambtenaar, openbaarheid van bestuur, e-government, ombudsman van de overheid. NIET: onderwijs, overheidsbedrijven.
108	Organisatie van lokale besturen en provincies	Aanstellen/ontslag van burgemeester, schepenen, wissel, gemeenteraad, ontbinding van coalitie
109	Relaties federale, regionale en provinciale overheden, lokale besturen	Belangenconflicten, bevoegdheidendiscussies
110	Organisatie van belangenverenigingen	Organisatie van vakbonden, middenveldorganisaties (bv. Unizo, Boerenbond, ABVV, ACV,...) NIET: acties (betogingen, manifestaties, stakingen,...) van belangenverenigingen; voor acties: vul themacode in voor dewelke ze actie voeren
111	Politieke cultuur / ethische politiek	Politieke moraal ("kan dit wel; is dit politiek ethisch verantwoord?"), depolitisering, politieke verantwoordelijkheid, politieke vernieuwing, politieke cumulatie, lonen ministers en parlementairen, politieke comebacks, dienstbetoon, overlopers, ontslagen, partijfinanciering
112	Corruptie door politici of administratie	Als machtspositie misbruikt wordt door een of meerdere personen om zichzelf of anderen ongeoorloofde gunsten te verlenen, in het laatste geval vaak in ruil voor wederdiensten of als vriendendienst. Bijvoorbeeld: schandaal rond Sihame El Kouakibi Ook andere zaken die politici uitsteken die zeker niet kunnen/illegaal zijn.
VARIA		
121	Politiek Jaaroverzicht	Terugblik op politieke jaar
VERKIEZINGEN EN REFERENDA		
131	Wetgeving verkiezingen	Veranderingen van de kieswet/kiessysteem, stemrecht, stemplicht, minimumleeftijd,...
132	Organisatie van verkiezingen	Het aankondigen van (al dan niet vervroegde) verkiezingen, lijstvorming, administratieve voorbereiding,...
133	Campagnenieuws	Verslagen over campagneactiviteiten, stand van zaken, thema's in de verkiezingscampagne, ...
134	Opiniepeilingen	Resultaten en analyses van de resultaten en gevolgen
135	Uitslagen en interpretatie van verkiezingsuitslagen	
GERECHT, JUSTITIE EN CRIMINALITEITSBELEID (structuur, systeem, niet: criminele feiten)		
201	Organisatie van het gerecht	Werking van het gerecht en parketten, bijkomende magistraten, achterstand, snelrecht, minimumstraffen, deontologie
202	Organisatie van de politiediensten	Politiehervorming, personeelsbeleid, aanstellingen, organisatiebrandweer...
203	Preventie van criminaliteit	Beleid, maatregelen, richtlijnen, samenwerking tussen instanties, internationale samenwerking, campagnes, gedragscodes
204	Drugsbeleid	
205	Beleid rond detentie	Gevangenis: bouw, menselijkheid van behandeling, leefbaarheid en veiligheid. Vervroegde invrijheidstelling, personeelsbeleid, strafwetgeving. NIET: item over iemand die gevangenisstraf krijgt.
206	Repressie en controles i.v.m. criminaliteit	(Politie)acties i.v.m. mensensmokkel, illegale vluchtelingen, kleine criminaliteit, oplichting, drugs, illegaal goedertransport, politiecapaciteit, sancties, zero-tolerance
211	Rechtszaken en processen	Beroepaantekeningen, voorkomen voor raadkamer, aanstellen onderzoeksrechter, strafmaat, detentie,...
CRIMINALITEIT		
231	Bommelingen en bomaanslagen	
232	Burgerlijke geschillen	Plagiaat, contractbreuk, ...
233	Fraude	Oplichting, afpersing, vervalsing, bedrijfspionage, belangenverstremming, corruptie... NIET: belastingfraude
234	Belastingfraude	Ontduiken van en knoeien met belastingen, belastingparadijzen, ...
235	Brandstichting en vandalisme	
236	Hooliganisme	
237	Straatgeweld en openbare orde	NIET: hooliganisme, migrantenrellen, ...

238	Migrantenrellen	
239	Handtassenroof, gauwdieven, carjacking	Diefstallen
240	Inbraken	Zowel in privé als in publieke gebouwen. Ook homejacking
241	Moord en moordpoging	Ook: zelfmoord, doodsb bedreigingen, massaschietpartijen (niet: terreuraanslag)
242	Verkrachtingen en aanrandingen van volwassenen	Stalking, #metoo,...
243	Pedofilie	
244	Overvallen	
245	Slagen en verwondingen, vechtpartijen	Ook: Mishandeling, huiselijk geweld, ...
246	Ontsnappings uit de gevangenis	
247	Drughandel	Gangsteroorlog om drugs
248	Ontvoering en losgeld	Ook pogingen, gijzelingen, kaping,
249	Gezinsdrama's	Ook berichtgeving over vermisten (indien ze niet onder een andere themacode horen)
250	Mensenhandel	Illegale Prostitutie, illegalen, vrouwenhandel, seksvluchtelingen, mensensmokkel
251	Piraterij	Schending van muziek- en auteursrechten, hacking, cyberaanvallen
RECHTEN EN VRIJHEDEN		
271	Racisme	Ook: Black lives matter-protesten
272	Mensenrechten	Ook mensenrechtenorganisaties
273	Doodstraf	Executies
274	Discriminaties en rechten van holebi's	Ook transpersonen, non-binaire personen, ...
275	Discriminaties en rechten van vrouwen	
276	Discriminaties en rechten van autochtone etnische minderheidsgroepen	Bijvoorbeeld Franstaligen in Vlaamse rand, Basken,...
277	Andere rechten en vrijheden, discriminaties	Bijvoorbeeld persvrijheid
*	Aandacht asielzoekers/illegalen	
*	Rechten/plichten van advocaat	Gedagsregels, geheimhouding, zwijgplicht, weigering cliënten,...
*	Rechten dader van criminele daad	Recht op advocaat, rechten tijdens verhoor, recht op verzorging, privacy,...
*	Rechten slachtoffer van criminele daad	Spreekrecht, recht op informatie, rechtsbijstand,...
*	Rechten slachtoffer van/in media	Anonimiteit, privacy, zwijgrecht, uitspraken van Raad voor Journalistiek
MIGRATIE, INTEGRATIE EN ASIELZOEKERS		
281	Seizoenmigratie en emigratie	
282	Integratie van migranten	Taalcursussen, integratiecursussen
283	Asielzoekers en illegalen	Opvang, behuizing, leefomstandigheden, aanwezigheid, uitwijzing uitgeprocedeerden, ...
284	Immigratie	Migratiestop, quota, beperkingen, regularisatie, ...
FINANCIËN		
301	Monetair en financieel beleid	Maatregelen, stabiel houden van valuta, wisselkoers, inflatie
302	Beurzen	AEX, Bel 20, Dow Jones, cryptomunten (vb: Bitcoin)
*	Aandacht markten/speculanten/beleggers	Vermelding van markt, speculaties, beleggingen, ... Ook hedge funds
303	Banksector, lenen, sparen	NIET: bedrijfsorganisatie van banken
304	Verzekeringen en rampenfonds	NIET: bedrijfsorganisatie van verzekeringsmaatschappijen
305	Belastingen	Ook eventuele loonlastenverlagingen, fiscus, andere taksen,...
*	Aandacht loonkosten	Hoge loonkosten, vertrek bedrijf naar buitenland als gevolg
306	Begroting	
307	Overheidsschuld, Maastrichtnormen, staatsschuld	
*	Aandacht ratingbureaus	Onderzoek naar de financiën van de banken (voorbeeld: S&P, Moodies, Fitch,...)
ECONOMIE		
311	Economische toestand	Economische analyses, conjunctuur, schulden crisis, consumentenvertrouwen, ondernemingsvertrouwen, koopkracht, ...
312	Economisch beleid	Berichten over de slechte economie, maatregelen van de regering, economische planning, steun aan bedrijven, ...
313	Privatisering/nationalisering en organisatie van overheidsbedrijven	Benoemingen, aandelen, beursgang,... van overheidsbedrijven
314	Handelsbeleid	Exportsteun, douanecontroles, invoerrechten,...
315	KMO's	Kleine of middelgrote ondernemingen, horeca
316	Distributie	Openingsuren van winkels, verplichte sluitingsdag, nieuwe wet op nachtwinkels, solden, koopzondag
317	Organisatie en beleid van specifieke bedrijven	Ontslagen, aanstellingen, gedeeltelijke verkoop, overname, sluiting/opening van vestiging, ...
318	Industriële sectoren	De bouw, de farmaceutische industrie, metaalindustrie, auto-industrie, haven, autosalon, Batibouw ...
CONSUMENT		
331	Consumentenzaken	Bescherming van consument, koopovereenkomst, geschillencommissie, garantie, testaankoop
332	Reclame	Marketing, Jury voor Ethische Praktijken (JEP), recensie/reclame voor bepaald product/dienst
333	Tarieven en prijzen, prijsveranderingen	(Controle van) prijzen van olie, elektriciteit, water, gas, telefonie,...
WERK		

351	Werkloosheid	Stijgen, status quo, dalen
352	Werkgelegenheidsbeleid	Stimuleren van de arbeidsmarkt, allerlei maatregelen wat betreft werklozen, opleidingen,...
353	Arbeidsmarkt	Toestand van de arbeidsmarkt, tekort of teveel aan bepaalde categorieën opgeleiden of niet-opgeleiden, aantal knelpuntberoepen,...
354	Sociaal overleg	Overleg tussen werkgevers en werknemers, nieuwe CAO's, vakbonden, ondernemersraad,...
355	Arbeidsomstandigheden	Welzijnswet, arbeidsinspectie, ziekte, verzuim
356	Ontslag	Brugpensioen en pensioenen, gouden handdruk, ontslagpremies,...
SOCIALE ZAKEN & GEZONDHEID		
401	Gezins- en familiale banden	Erfrecht, onderhoudsplicht, alimentatie, adoptie, co-ouderschap, scheiding
402	Kinderbijslagen en geboortepremies	
403	Jeugdzaken	Jeugdvoorzieningen, jeugdzorg, jeugdhuizen, zakgeld, verslavingen, depressies, ADHD, alcoholisme,...
404	Conceptie en anticonceptie	Abortus, anticonceptiva, in-vitrofertilisatie, klonen van mensen,...
405	Seksuele zaken	Seks vanaf 16, preventie van incest, pornografie, SOA's,...
406	Gezondheidsbeleid	Preventie van ziektes, inenting, coronamaatregelen, ...
407	Menselijke ziektes	Epidemieën, uitbraken, haarden, symptomen corona, coronacijfers, besmettingen, mentale gezondheid,...
408	Nieuwe medicijnen, kuren, technieken...	Wetenschappelijke testen, therapieën, ontdekkingen, nieuwe vaccins...
409	Voedselveiligheid en voedingskwaliteit	Biologische producten, vervaldata, terughaalacties, hormonen,...
410	Armoede en sociale uitsluiting	Zwerfers, daklozen
411	Buurtontwikkeling	Buurfesteen, probleemwijken, leefbaarheid
412	Welzijn en de welzijnssector	Rusthuizen, dagcentra voor gehandicapten, daklozenwerking, zorgverzekering, ziekenhuizen,...
413	Ziekteverzekering	Terugbetalingen, maximumfactuur, ...
414	Pensioenen	Brugpensioenen, optrekken van pensioenleeftijd, Zilverfonds, verhoging van de minimumpensioenen, ...
415	Sociale zekerheid in het algemeen	Regionalisering, splitsing, RSZ-bijdrage, ...
416	Werkloosheidsuitkeringen	
417	Andere uitkeringen	
418	Euthanasie	
419	Anonimiteit in de samenleving	Kluzenaarsleven, vondelingschuif, Teleonthaal, privacygegevens, naamloze doden, GDPR...
DEMOGRAFIE		
451	Dood	Begraafplaatsen, terugbetaling begravenis, ... NIET: item over iemand die overleden is
452	Bevolking en demografie	Groei/afname, samenstelling van bevolking
MOBILITEIT & VERKEER		
501	Verkeersongevallen	
502	Reportages over files en aankondiging van wegwerkzaamheden	
503	Openbaar vervoer	Stakingen, bus, trein, tram, stakingen..
504	Beleid en actie rond verkeersdelicten	Boetes, sancties,...
505	Verkeersveiligheid	Voorlichting, campagnes, alcoholcontroles, plaatsen en werking flitspalen, ...
506	Algemene mobiliteitsproblematiek	Fileprobleem, vertragingen,...
507	Transport en vervoer	Nachtvluchten, treinvervoer, vrachtovervoer, scheepvaart, ...
508	Verkeersdelicten zelf	Alcoholgebruik achter het stuur, overdreven snelheid, door rood licht rijden, vluchtmisdrijf, ... NIET: aanpak, controles
509	Infrastructuurwerken en mobiliteit	Discussie over aanleg van een nieuwe weg, een fietspad, een snelweg, een kanaal, een treinverbinding,...
RUIMTELIJKE STRUCTUUR		
521	Ruimtelijke ordening	Stedenbouw, landschapsarchitectuur, lintbebouwing, bouwvergunningen, gewestplannen, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen,...
522	Huisvesting	Sociale huisvesting, woningmarkt, prijzen van eigendommen, huurprijzen, verkrotting, huisjesmelkers, lege bedrijfsruimtes, kraken,...
*	Aandacht allochtonen	
MILIEU		
531	Natuurgebieden	De schorre in Boom, ...
532	Milieuvervuiling (bodem, water, lucht)	Uitbreiding, decreet voor onderhoud, afspraken
533	Geluidshinder	
534	Radioactief afval	Door vliegtuigen, kerncentrales,...
535	Afvalbeleid	Recyclage, eco-tax, huisvuilophaling, plastic, verpakkingen
536	Dierenwelzijn	Verwaarlozing, mishandeling, dierenasielcentra,...
537	Bedreigde dier- en plantensoorten	Kappen van het regenwoud, uitsterven dieren, wolven in Vlaanderen...
538	Klimaatveranderingen	Parijs-akkoord en andere protocollen/congressen/klimaat-akkoorden, gevolgen, opwarming van de aarde, klimaatmarsen, klimaatacties...
NATUUR		
551	Natuurverschijnselen	Noorderlicht, vallende sterren, zonsverduistering, onweer,...
552	Berichten over het weer (voorbij, huidig of toekomstig)	Goed weer vandaag, sneeuw in de Ardennen, hittegolf, koudegolf, warmterecords...
553	Indeling seizoenen en tijd	Zomertijd, meteorologische lente, Chinese en andere beginmomenten van het nieuwe jaar, ...
ENERGIE		
571	Energiebeleid	Plaatsen windmolens, kerncentrales, kolencentrales, afbouw kernenergie, beleid rond zonnepanelen, energiebesparende maatregelen, kernuitstap...

572	Duurzame ontwikkeling	Bouwen met duurzame en milieuvriendelijke materialen, toepassingen van energiebesparende technologieën, duurzame ontwikkeling over het algemeen
LANDBOUW		
581	Landbouw	Biologische landbouw, chemische bestrijdingsmiddelen, werktuigen, niet: teelt
582	De teelt, planting en oogst van specifieke producten	Mislukte oogst, aardappelteelt, veeteelt,...
583	Bosbouw	Roofbouw, keurmerken hout, Amazone,...
584	Visserij	Uitsterven van visbestanden, het overbevissen, quota,...
MUZIEK		
601	Populaire concerten en festivals	Verslagen van Pop/Rock/R&B/Folk/Wereldmuziek
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
602	Klassieke concerten	Verslagen van Koor, Opera, symfonisch orkest
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
603	Organisatie van festivals/concerten	Afgelasten, specifieke maatregelen, ticketverkoop,...
604	Muziekprijzen	Awards, onderscheidingen, Elisabethwedstrijd
605	Specifieke muziekvideo, release, hitlijsten,...	Ook: aankondiging album
606	Muziek- en festivalbeleid	Veiligheid, geluidsnormen, subsidies
FILM		
611	Specifieke film	Verslagen, recensies, releases, premières,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
612	Filmprijzen	Oscar's, Golden Globes
613	Filmbeleid	Subsidies, minimumleeftijd,...
PODIUMKUNSTEN		
621	Specifieke voorstellingen theater, musical, dans, ...	
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
622	Beleid podiumkunsten	Beleid rond theater, musical, dans, ...
623	Prijzen podiumkunsten	Prijs voor theaterstuk, musical, dansvoorstelling,...
LITERATUUR		
631	Specifiek boek, lezing, voordracht, evenementen met en rond boeken	Sfeerverslag van de boekenbeurs, voorstelling boek, lezing,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
632	Beleid rond boeken, literatuur, het stimuleren van het lezen	Vaste Boekenprijs
633	Literatuurprijzen	Pulitzer, Nobelprijs
BEELDDE KUNSTEN		
641	Specifiek werk, prijs, tentoonstelling	Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
*	Aandacht origine/etniciteit van kunstenaar	Afkomst
642	Beleid beeldende kunsten	Beleid rond Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
PATRIMONIUM		
651	Archeologische ontdekkingen	
652	Architectuur	
653	Patrimoniumbeheer, bescherming van monumenten	Open monumentendag, subsidies, werelderfgoed, vernieuwing monument ...
654	Wereldtentoonstelling	BIE, bureau international des expositions
ANDERE CULTUUR		
661	Auteursrechten	SABAM, BAF, plagiaat,...
662	Andere culturele activiteiten en evenementen	Ook: human interestverhalen (indien ze niet tot 'celebrity' horen), fashion, culinair
663	Ander cultuurbeleid	
ONDERWIJS		
701	Organisatie van het kleuter en het lager onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
702	Organisatie van het middelbaar onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
703	Organisatie van het Hoger en universitair onderwijs (ook post-universitair)	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...

*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
704	Evenementen in het kader van de onderwijskalender	Eerste schooldag, opening van het academiejaar, einde van het schooljaar, examens,...
WETENSCHAPPEN		
711	Wetenschapsbeleid	Subsidievormen, maatregelen tegen publicatiedruk, FWO, aantrekken (buitenlandse) onderzoekstalenten, Roadmap, Belspo, IWT
712	Specifieke wetenschappelijke ontdekkingen en prijzen (niet-medisch)	Nobelprijzen voor exacte wetenschappen en economie
713	Technologie	Ontwikkelingen, constructies, smartphone-applicaties
714	Documentatie en archieven	
715	Deontologie van de wetenschappen	Fraude, plagiaat
RUIMTEVAART		
721	Landing, lancering, status vlucht, experimenten aan boord (resultaten), ruimtewandeling, landing op de maan, ...	
722	Beleid rond ruimtevaart, ruimtevaartprogramma's, aanpassingen space station, ...	Verdeling verantwoordelijkheden, internationale samenwerking, technologische basis,...
723	Mislukkingen & rampen van ruimtevaart	Bijvoorbeeld: Ramp Challenger, ramp Columbia, crash Ariane.
VERMAAK		
731	Winnen van een loterij of speciale prijs	Loterijen, winnen van tickets bij wedstrijd, ...
732	Gokproducten	Poker, casino's, krasbiljetten
733	Gokverslaving en beleid	Wet op casino's, organisatie van nationale loterij
734	Kermissen, lunaparken	Pretparken, dierenparken
735	Verslag van feestvreugde	Nationale feestdagen, voetbal, Nieuwjaar, moederdag, kerstfeest, Pride, carnaval...
TOERISME		
741	Toerisme en recreatie: beleid en implementatie	Regeling voor kampeerterreinen, naaktstranden, weekendhuizen,...
742	Waarschuwing/beperking toerisme naar bepaalde landen	Negatief reisadvies
743	Toestand van toerisme	Vakantiedrukte, ophoping van toeristen (aan kust, Ardennen, skigebieden, buitenland)
744	Gestrande reizigers	
GODSDIENST		
751	Religieuze vieringen en traditionele religieuze gebruiken	Religieuze feesten, tradities, plaatsen Bijvoorbeeld: crematies, Allerheiligen, zaligverklaring, boeteprocessie, eucharistieviering, huwelijk, ...
752	Religieuze orden en sektes	NIET: Katholieke Kerk
753	Religies (algemeen, ideologie, onderverdeling)	De islam, moslimfundamentalisme, het ontstaan van de christelijke scheuringen, bouw van een nieuwe moskee, ...
*	Islam	Imams, Ayatollah, moskeeën,...
754	Organisatie van de Katholieke Kerk	Priesterwijdingen, roeping, ontslag priester, Vaticaan, bisschop, kardinaal, paus, ...
755	Bezoeken, ontmoetingen en uitspraken van religieuze leiders	Toespraak paus, uitspraken aartsbisschop,
MEDIA		
761	Mediabeleid	Beheersovereenkomst, onderzoek, subsidies, diversiteit in de media,...
762	Evoluties in de mediawereld	Overnames, medialandschap, mediaconcentratie, oprichting, restyling, nieuw programma/medium, aanstellingen/ontslagen,...
763	Journalistieke deontologie	Wetgeving, journalistieke codes (onpartijdigheid, professionaliteit, objectiviteit), Raad voor de Journalistiek, schendingen door journalisten,...
764	Media-events	Benefietshows, records, ...
TELECOMMUNICATIE		
771	Telecommunicatie, GSM	Telefonie, telecomoperatoren, GPS, smartphones, apps, communicatiegadgets...
772	Internet en IT	Technologieën, nieuwe ontwikkelingen, netwerken, software, sociale media, Facebook, Tik-tok
773	De Post, posteries	Ook pakketdienst (vb: PostNL, DHL, DPD en UPS)
DEFENSIE EN WAPENS		
791	Bescherming tegen terroristische aanslagen, antiterrorisme	Staatsveiligheid, speciale eenheden, inlichtingendiensten, spionage,...
792	Organisatie en hervorming van het leger	Verkoop basissen, aanwervingcampagnes, herstructureren, het transporteren van troepen, opdracht van het leger, aankopen van wapens door het leger, onderzoeken naar procedurefouten van leger,...
793	Wapenhandel, wapenleveringen, export van wapens	
*	Aandacht allochtonen	
794	Binnenlandse niet-militaire taken van het leger	Bijvoorbeeld hulp leger bij rampen
795	Privé wapenbezit	Verboden wapens, vergunningen, bewapeningsgraad van de bevolking, discussies over wapens in de VS, ...
INTERNATIONALE INSTELLINGEN EN VERDRAGSCONSTRUCTIES		

801	Oprichting, afschaffing, verandering, nieuwe voorzitter, toetreding nieuwe leden, ...	Ook beslissingen en ander nieuws van internationale instellingen dat in geen andere themacategorie past
EUROPA (= INSTITUTIONEEL; NIET GEOGRAFISCH)		
811	Europese Top	
812	Samenstelling en werking van de Europese Instellingen	Europese Commissie, Europees Parlement, Europese Raad van ministers, Europees Hof van Justitie
813	Europese Integratie	Eenwordingsproces
814	Europees Recht	Europees Hof, Europese richtlijnen, verdragen, bevoegdheden van Europa
815	Europees Economisch en Industrieel beleid	Concurrentie, gemeenschappelijke markt, import, export, havenbeleid
816	De uitbreiding van de Europese Unie	Toetreding van lidstaten, Brexit
817	Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid	Mensenrechten, verkiezingswaarnemers, defensie, aanpak vluchtelingen,...
818	Europese Financieel en monetair beleid	Eurozone, euro, stabiliteitspact, begrotingspact, groeipact, ECB, Noodfonds, maatregelen op EU-niveau,...
819	Europees Sociaal Beleid en Gezondheidsbeleid	Beleid tegen armoede, pensioensopbouw, vrijheid van verkeer van personen, Europese coronamaatregelen, gezamenlijke aankoop vaccins,...
820	Europees Landbouwbeleid	Landbouwsubsidies, regelgeving productie/prijzen, voedselveiligheid,...
821	Europees Milieubeleid	Milieurichtlijnen
OORLOG & VREDE		
841	Wereldvrede in het algemeen, aantal oorlogen in de wereld	Ook: Nobelprijs Vrede
842	Oorlog tussen twee of meer landen	
843	Intern gewapend conflict	Burgeroorlogen. Binnenlandse beweging of groepering, zonder betrokkenheid van ander land Bestand geschonden, aanvallen, staatsgreep, ... Bv. Arabische Lente, revoltes, revoluties, burgeroorlog,...
844	Intern gewapend conflict met betrokkenheid van een ander land	Inmenging/betrokkenheid van ander land. Bijvoorbeeld: de inmenging van andere landen in het Syrische conflict
845	Internationaal terrorisme	Bestrijding (bv. proces tegen terroristen), samenwerking antiterrorisme, terroristische netwerken. Terreuraanslagen met religieus motief zoals bv Bataclan, Zaventem, 9/11 NIET: oorlog Irak
846	Aanslagen met politieke motieven	Gijzeling, vliegtuigkaping, bomaanslagen/zelfmoordaanslagen met politieke motieven
847	Vredeshandhaving, peacekeeping operations	Blauwhelmen, pacts,...
848	Extern opgedrongen ontwapening	
849	WOI en WOII	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
850	Andere oorlogen	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
851	Oorlogstribunaal, Internationaal oorlogsen genociderechtspraak	Genocidewet, Tribunaal Den Haag
852	Vredesonderhandelingen, afkondigen bestand	
853	Herdenkingen oorlogen, bevrijdingen, veldslagen, oorlogsslachtoffers, ...	Ook herdenkingen 9/11, herdenking aanslagen Brussel,...
854	Specifiek protest tegen oorlog en vredesacties	Manifestaties, acties, betogingen, ... tegen oorlog en voor vrede.
INTERNATIONALE CONTACTEN		
861	Ontmoeting tussen internationale actoren buiten het kader van internationale organisaties	
862	Bezoek belangrijke vertegenwoordiger aan een ander land	Bezoeken president, minister,...
863	Internationale multilaterale samenwerking buiten een internationale instelling	Klimaatop
864	Diplomatieke verhoudingen	Diplomatieke betrekkingen, erkenning, opening/sluiting ambassade, ...
865	Internationale economische zaken en handelsbeleid	Anti-globalisering, economische steun aan buitenland,...
866	Internationaal financieel en monetair beleid	Acties van IMF, Wereldbank, afbouw schuldenberg in een internationaal perspectief, ...
RELATIES MET DERDE WERELD		
881	Koloniale aangelegenheden	Historische gebeurtenissen in ex-koloniën zoals Congo
882	Ontwikkelingssamenwerking	Steun aan projecten in derde wereldlanden, AZG,...
883	Vluchtelingenproblematiek door oorlog	Ook beleid en hulp. NIET: vluchtelingen van natuurrampen.
884	Noodhulp bij rampen	Natuurrampen of andere rampen
RAMPEN		
891	Natuurrampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door natuurkrachten en de gevolgen Orkaan, bosbrand, vulkaanuitbarsting, aardbeving, overstroming,...
892	Beleid, aanpak van natuurrampen	

893	Menselijke rampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door de mens Melt-down, olieramp, gaslek, gasontploffing, instorting gebouw, ...
894	Beleid, aanpak van menselijke rampen	
895	Verkeersrampen	Treinrampen, vliegtuigcrashes, kettingbotsingen, tunnelbranden, scheepsramp,...
896	Verantwoordelijkheid grote verkeersrampen, onderzoek, aanpassingen en gevolgen	
897	Huis of bedrijfsbrand	Al dan niet aangestoken. Als aangestoken: ook themacode 235
898	Hongersnood	
899	Ongevallen	Ongevallen van individuen met al dan niet dodelijke afloop (bv. huis-, tuin- en keukenongevallen) Niet: slachtoffers van rampen, verkeersongelukken of branden
SPORT		
901	Thuiskomst/vertrek sportmensen	Van of naar (sport)evenementen
902	Viering titel/ereplaats/overwinning	
903	Verslag wedstrijd	
904	Dopinggebruik	
905	Uitreiking prijs	
906	Sportbeleid	Dopingcontroles, regelgeving topsporten, ...
907	Organisatie, planning, voorbereiding sportmanifestatie	WK, EK, Olympische Spelen, Ronde van Vlaanderen
908	Organisatie sportverenigingen en transfernieuws	
CELEBRITY		
911	Personalia bekende personen	Bekend = voorgesteld als bekend
*	Aandacht allochtonen	Bekende allochtonen
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, celebrities op sociale media
912	Personalia sportmensen	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Blessures, ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
913	Personalia politici	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Politici op events, spelprogramma's, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
ROYALTY		
921	Persoonlijk leven royals en adellijke families	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
922	Opvolging/afstand titel/terugkomst monarch of familie	
923	Bezoek royals aan andere landen	Bijvoorbeeld in het kader van een handelsmissie
924	Civiele lijst, dotatie koningshuis, rechten en rol koningshuis	Ceremoniële rol, protocollaire rol, dotaties familieleden,...
925	Boodschap van de Koning	Kerstboodschap/ Nationale feestdag
930	Andere faits divers i.v.m. met royals	Royals op events, openingen, voorstellingen,...